

การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

คู่มือนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2567

**NETWORK GOVERNANCE ON KHMER ETHNIC GROUP
IN SA KAEO PROVINCE**

**BY
VUTTHIWAT ANANPHUTTHIMET**

**A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR**

**THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY IN PUBLIC ADMINISTRATION
INSTITUTE OF PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC POLICY**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2024

คุษฎีนิพนธ์เรื่อง

การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

โดย

วุฒิวัดน์ อนันต์พุฒิเมธ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2567

ศ.(กิตติมคุณ) ดร.สุเทพ เชาวลิต
ประธานกรรมการสอบ

รศ. ดร.จุมพล หนิมพานิช
กรรมการ

รศ. ดร.ปธาน สุวรรณมงคล
กรรมการ

ดร.เฉลิมพร เข็นเขือก
กรรมการ

รศ. ดร.จีระ ประทีป
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ศ.ดร.สือจิตต์ เพ็ชรประสาน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

30 พฤษภาคม 2568

Dissertation entitled

NETWORK GOVERNANCE ON KHMER ETHNIC GROUP IN SA KAEO PROVINCE

by

VUTTHIWAT ANANPHUTTHIMET

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Philosophy in Public Administration

Rangsit University
Academic Year 2024

Prof. Suthep Chaovalit, Ph.D.
Examination Committee Chairperson

Assoc.Prof. Jumpol Nimpanich, Ph.D.
Member

Assoc.Prof. Pathan Suvannamongkol, Ph.D.
Member

Chalernporn Yenyuak, D.P.A.
Member

Assoc.Prof. Chira Prateep, Ph.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Prof. Suejit Pechprasarn, Ph.D.)

Dean of Graduate School

May 30, 2025

กิตติกรรมประกาศ

การเดินทางของคุณนิพนธ์เล่มนี้ สำหรับผมมันเปรียบเสมือนนักการเดินทางเพื่อค้นหาแผ่นดินใหม่ด้วยเรือเล็ก ๆ ที่ต้องเผชิญกับคลื่นและพายุขนาดใหญ่ แต่จำเป็นต้องออกจากฝั่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยมีภาระมากมายที่แบกอยู่ข้างหลัง และมีความเชื่อที่อาจคล้ายนักสำรวจอย่าง คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส เดินทางไปค้นพบแผ่นดินทวีปอเมริกาเป็นคนแรก ๆ ว่าโลกใบนี้มันคงไม่ราบเรียบขนาดนั้น หากไม่เดินทางจะรู้ได้ยังไงว่าโลกใบนี้มีการหมุนรอบตัวเองและสัมพันธ์กัน การตัดสินใจเดินทางออกจากฝั่งครั้งนั้น ผมได้ชีวิตใหม่จากมหาวิทยาลัยรังสิต แม้ระหว่างทางจะเจอพายุกระหน่ำซ้ำเติม เคว้งคว้าง ขาดคนเข้าใจ และใช้เวลานาน แนวคิดการมองโลกแบบแกะดำโลกสวยของท่าน ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดี ทำให้ผมมองเห็นคุณค่าของชีวิตที่พลาดพลั้งพ่ายแพ้ ล้มเหลว และ โอกาสที่ให้กลับมามีลมหายใจอีกครั้ง ผมขอกราบขอบพระคุณ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นที่สุด

ผมโชคดีอย่างยิ่งเมื่อเรือเล็ก ๆ ที่ผมพึ่งได้ถูกการดูแลและให้โอกาสกลับมาสู่เรียนปริญญาเอก จากศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต

ผมยิ่งโชคดีมากที่สุด เมื่อผมได้เจออาจารย์ผู้ใหญ่ที่น่ารักที่คอยช่วยประคับประคองส่งผมให้ถึงฝั่งฝัน อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ขวาระประภาย รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป ท่านให้ความมั่นใจและให้ผมไม่ยอมแพ้กับชีวิต คณาจารย์ประธานและคณะกรรมการการสอบคุณนิพนธ์ ศาสตราจารย์ (กิตติคุณ) ดร.สุเทพ เชาวลิต รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล หนิมพานิช รองศาสตราจารย์ และดร.ปธาน สุวรรณมงคล ที่ช่วยกรุณาชี้ประเด็นข้อบกพร่องและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุง คุณนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผมขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งเป็นคณาจารย์ที่มอบองค์ความรู้ คำแนะนำ เวลา และความเมตตาเกื้อหนุน ประสิทธิประสาทวิชาให้กับผมอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผมศึกษาอยู่ที่นี้ ทั้งนี้ผมขอให้คำมั่นสัญญาว่า จะนำองค์ความรู้ทางด้านวิชาการจากการศึกษาปริญญาเอก มาปรับใช้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและศีลธรรมในอนาคต

ผมขอขอบคุณเพื่อน ๆ ปริญญาเอก ทุกคนสำหรับการให้คำปรึกษาและกำลังใจในทุกช่วงเวลา อีกทั้ง ดร.รังสรรค์ สุคำภา ที่พาตกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแนะนำจนตกผลึกองค์ความรู้ นอกจากนี้ ผมขอขอบพระคุณทุกการต้อนรับ ทุกความเมตตา ทุกความรู้ ทุกความ

ร่วมมือจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว รวมไปถึงกลุ่มเครือข่ายทุกภาคส่วนทุกท่านที่ขอมเสียดสเวลาเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนของผมทุกท่านจะคงอยู่ในความทรงจำของผมตลอดไป

ในท้ายที่สุด ขออุทิศความสำเร็จนี้ให้พี่หนูนา อังค์วรา อนันต์พุฒิเมธ พี่สาวของผมที่ได้ให้กำลังใจน้องชายคนนี้ทุกการเดินทาง แม้พี่สาวได้เดินทางไกลในอีกมิติ แต่น้องชายคนนี้เชื่อเสมอว่าพี่สาวรอยินดีกับความสำเร็จอยู่ข้าง ๆ น้องเสมอ อีกทั้งครอบครัวอนันต์พุฒิเมธ ที่คอยมอบพลังกายและพลังใจให้กับผมมาโดยตลอด ทั้งแม่ก้อม ปภาดา อนันต์พุฒิเมธ และพ่อสมเดช พนิกร ที่คอยสนับสนุนให้กำลังใจตั้งแต่มีลมหายใจกับทุกด้านของชีวิต

หากว่า แจ็ค ผู้นำยักษ์ พยายามปีนต้นถั่วที่สูงทะลุฟ้าเช่นไร นักปีนเขาพยายามปีนภูเขาเพื่อพิชิตยอดเขาอย่างเอเวอเรสต์ที่สูงที่สุดเพื่อเอาชนะตนเอง แม้การเดินทางที่มีคมมืดไร้แสงที่ปลายอุโมงค์เพียงนั้น แทะคำโลกสวยแบบผมขอใช้ความพยายาม มุ่งมั่น อุทิศหะ ความเพียร และปัญญาเพื่อสร้างความหวัง ความงาม และประโยชน์ ด้วยความรู้จากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ส่งต่อผู้อื่นตราบเท่าชีวิตจะหาไม่

วุฒิวัดน์ อนันต์พุฒิเมธ
ผู้วิจัย

5907496 : วุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
 ชื่อคุณิพนธ์ : การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
 หลักสูตร : ปรัชญาคุณธิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.จิระ ประทีป

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว (2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว และ (3) เสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 32 คน ประกอบไปด้วย ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้ว ผู้เชี่ยวชาญด้านชาติพันธุ์ ภาครัฐและภาคเอกชน

ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่ผ่านมาเป็นมีรัฐเป็นศูนย์กลางและเป็นผู้แสดงบทบาทหลักในการพัฒนากลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วและมีลักษณะการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะหลวมหรือไม่เป็นทางการ (2) ปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่สำคัญคือมีการกระจายตัวมากกว่าการกระจุกตัว ทำให้ขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งการบริหารปกครองจึงยากลำบากต่อการบริหาร และ (3) แนวทางพัฒนาในการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ทิศทางที่เหมาะสมควรเป็นไปในลักษณะการสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายแบบแน่นแฟ้นหรือเป็นทางการ ซึ่งจะมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็น “สมาคม” เพื่อให้มีความอิสระ อำนาจต่อรอง และความสามารถดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อดำเนินโครงการของตนเองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ลักษณะการดำเนินงานของสมาคมควรให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการแบบผสานความร่วมมือโดยใช้วัฒนธรรมชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเป็นฐานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

(คุณิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 151 หน้า)

คำสำคัญ: การบริหารปกครอง, เครือข่าย, กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, จังหวัดสระแก้ว

ลายมือชื่อนักศึกษา ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

5907496 : Vutthiwat Ananphutthimet
 Dissertation Title : Network Governance on Khmer Ethnic Group in Sa Kaeo Province
 Program : Doctor of Philosophy in Public Administration
 Dissertation Advisor : Assoc.Prof. Chira Prateep, Ph.D.

Abstract

The research aims to (1) analyze the context of Network Governance on the Khmer ethnic group in Sa Kaeo province; (2) analyze the problems and obstacles of Network Governance on the Khmer ethnic group in Sa Kaeo province; and (3) propose guidelines for developing Network Governance on the Khmer ethnic group in Sa Kaeo province.

The research employed qualitative methods, including in-depth interviews with 32 key informants consisting of Khmer ethnic leaders, experts in ethnicity, and relevant Public and private agency representatives from Sa Kaeo. The article employed context and thematic analyses of data retrieved from the interviews.

The findings revealed that the past administration of the Khmer ethnic group Network in Sa Kaeo Province was centered around the state, played a primary role in the development of the Khmer ethnic group, and had a loose or informal Network administration style. Second, problems and obstacles in the administration of the Khmer ethnic Network in Sa Kaeo Province are dispersed rather than concentrated, resulting in weak groupings and making administration difficult. Third, the development guidelines for the Khmer ethnic Network administration in Sa Kaeo Province should focus on creating close or formal Network relationships. These relationships will be combined to form an "Association," which will have independence, bargaining power, and the ability to mobilize resources to carry out projects in accordance with the law. The association should emphasize collaborative management, using the culture of the Khmer ethnic community as a foundation for future sustainability.

(Total 151 pages)

Keywords: Governance, Network, Khmer Ethnic, Sa Kaeo Province

Student's Signature ..... Dissertation Advisor's Signature .....

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ฅ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	6
1.6 นิยามศัพท์	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
1.8 การนำเสนอการวิจัยในแต่ละบท	8
บทที่ 2	
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 แนวคิดการบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่	9
2.2 แนวคิดการบริหารปกครองเครือข่าย	13
2.3 แนวคิดเชิงสถาบัน	19
2.4 แนวคิดองค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไร	20
2.5 บทบาทของกฎหมายขององค์กรไม่้องค์กรไม่แสวงผลกำไรในประเทศไทย	22
2.6 แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง	24
2.7 แนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเชิงกลยุทธ์	25
2.8 บริบทกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	28
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย	38
บทที่ 3	40
ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 วิธีการศึกษา	40
3.2 วิธีการเก็บข้อมูล	45
3.3 แนวคำถามที่ใช้ในการศึกษา	45
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4	51
ผลการวิจัย	
4.1 บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	51
4.2 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	61
4.3 แนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	72
บทที่ 5	78
สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	78
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	82
5.3 ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	103
ภาคผนวก ข รูปลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	108
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล	118

สารบัญ (ต่อ)

ประวัติผู้วิจัย

หน้า

151

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ความแตกต่างขององค์การไม่แสวงหาผลกำไร	21
2.2	เปรียบเทียบสิทธิพิเศษทางภาษีระหว่างองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน	23
2.3	การแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดสระแก้ว	29
2.4	จำนวนประชากรแยกเพศ รายอำเภอ ลำดับตามจำนวนประชากร	30
3.1	กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล	43
4.1	ตารางแสดงจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว	54
4.2	จุดเด่นการบริหารปกครองแบบเครือข่ายขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (สมาคม) กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	75
4.3	สมาคมกับบทบาทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	76

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2.1	ความสำคัญของการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่	10
2.2	การสังเคราะห์รูปแบบของ Collaborative Inclusion	14
2.3	การเชื่อมโยงของเครือข่ายต่อเครือข่าย	15
2.4	ลักษณะความสัมพันธ์ภาคีเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties)	16
2.5	ลักษณะความสัมพันธ์ภาคีเครือข่ายแบบหลวม (Weak Ties)	17
2.6	แหล่งที่มาของรายได้ขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร	21
2.7	แผนที่จังหวัดสระแก้ว	29
2.8	กรอบแนวคิดในการวิจัย	39
3.1	พื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่ใช้ในการศึกษา	42
4.1	โปสเตอร์การส่งเสริมเทศกาลอาหาร 5 ชาติพันธุ์ อนุรักษ์ประเทศ-สระแก้ว	53
4.2	แผนที่แสดงการกระจุกตัวและกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	54
4.3	โครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว	55
4.4	แนวทางลักษณะการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะหลวม (Weak Ties)	60
4.5	การไหว้บรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในงานประเพณีแซนโฌนตา	63
4.6	การละเล่นดนตรีอ้ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมร	67
4.7	แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะแน่นแฟ้น (Strong Tie)	73
5.1	การผสมผสานลักษณะการปกครองแบบเครือข่าย	92

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนโยบายการพัฒนาเชิงพื้นที่ของประเทศโดยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) ที่มุ่งพัฒนาทั้งด้านความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2560) และแผนพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ที่เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติของประเทศเป็นหลักแล้ว ยังพยายามลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมในทุกพื้นที่อย่างกว้างขวาง และนอกจากนั้นล่าสุดแผนพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้เครือข่ายที่มีอยู่ในชุมชนเป็นกลไกการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ทูตทางสังคมและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ขณะที่พลวัตทางสังคมของโลกในปัจจุบันล้วนเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดกระบวนการจัดการปกครองภาครัฐ (Public Governance) เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านจากโครงสร้างสังคมเชิงเดี่ยว (Homogeneous Social Structure) ไปเป็นโครงสร้างทางสังคมที่มีความหลากหลาย แต่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินยังเป็นระบบราชการแบบดั้งเดิม โดยตั้งอยู่บนฐานคิดของ Weber (1946) ที่ชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างองค์การขนาดใหญ่เชิงเดี่ยวที่เรียกว่า Bureaucracy ที่เน้นการควบคุมและสั่งการตามสายการบังคับบัญชาตามลักษณะตัวแบบบนลงล่าง (Top-to-Bottom Model) (Weber, 1946) ด้วยระบบราชการแบบดั้งเดิม บ่อยครั้งที่การแก้ปัญหาสังคมไม่สามารถแก้ไขได้อย่างลุล่วง ทันทีทันใด และมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญปัญหาทางสังคมอาจเกินขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐเพียงลำพังหรือการบริหารกิจการสาธารณะในปัจจุบันแล้ว

การนำแนวคิดการจัดการปกครองภาครัฐแนวใหม่ (New Public Governance) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการสาธารณะจึงมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น แนวคิดนี้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์เชิงสถาบันภายในสังคม กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐอาจไม่ได้เป็นศูนย์กลางของการกำหนดนโยบาย แต่ต้องขึ้นอยู่กับตัวแสดงทางสังคมอื่นๆด้วย นั่นหมายถึง การให้หน่วยงานอื่นๆหรือภาคส่วนต่างๆในสังคม เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อแก้ไขปัญหาสาธารณะ เรียกได้ว่าเป็นการทำงานในลักษณะของเครือข่าย (Network) ซึ่งจัดได้ว่าเป็น การบริหารปกครองเครือข่าย (Network Governance) เป็นการอาศัยเครือข่ายในการนำนโยบายไปปฏิบัติและการบริหารกิจการสาธารณะนั่นเอง (Rhodes,1997)

การบริหารปกครองเครือข่าย (Network Governance) เป็นการบริหารจัดการในแนวราบมากกว่าการบริหารจัดการในแนวตั้งแบบแข็งทื่อ ซึ่งจะมีความยืดหยุ่นที่สูงกว่า ปรับตัวปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รอบด้าน และฉับพลันได้ เป็นสภาวะที่หน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐด้วยกันเอง องค์กรภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน สถาบันวิชาชีพ หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เพื่อแก้ไขปัญหาหรือดำเนินกิจการสาธารณะให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2550) โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆเหล่านี้มิได้เกิดในลักษณะของการบังคับหรือการสั่งการตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา (O'Toole, Laurence, Kenneth & Meier, 2004)

การบริหารปกครองเครือข่ายเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและรูปแบบการบริหารกิจการสาธารณะโดยต้องการให้ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐมองนอกกรอบจากวิธีคิดของการบริหารราชการแบบดั้งเดิม ที่ตระหนักเพียงว่าหน่วยงานราชการมีหน้าที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาสาธารณะในด้านต่าง ๆ เพียงลำพัง โดยใช้ความเชี่ยวชาญของบุคลากร ทรัพยากร และอำนาจบังคับหรืออำนาจสั่งการที่มีอยู่ในระบบราชการตามกรอบของกฎหมาย มาสู่วิธีคิดใหม่ที่มุ่งแสวงหาแนวร่วม (Partnership) ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยการดำเนินกิจการสาธารณะ แก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมร่วมกัน และเป็นตัวแสดงร่วมกันในการผลักดันการดำเนินนโยบายให้ประสบความสำเร็จ ในขณะที่เดียวกันภาครัฐเป็นเพียงผู้กำกับ ดูแล ควบคุม เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วม เป็นการลดขั้นตอนของระบบราชการที่มีความยุ่งยาก และซับซ้อนต่อการบริหารกิจการสาธารณะ (Public Affair)

ขณะที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ขององค์การสหประชาชาติ ที่ 17.17 “มุ่งสนับสนุนและส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ-ภาคเอกชน และประชาสังคม สร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน” (United Nation, 2018) ซึ่งประเทศสมาชิกในหลายประเทศนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาของตนเอง รวมถึงประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกก็ได้นำมาเป็นแนวคิดการทำยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกัน (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2560) โดยที่ผ่านมามีภาครัฐสนับสนุนส่งเสริมบริหารจัดการปกครองแบบเครือข่ายมาประยุกต์ใช้ใน โครงการระดับประเทศ ระดับจังหวัด รวมไปถึงระดับชุมชนท้องถิ่นในหลากหลายมิติของประเด็นนโยบาย อาทิเช่น นโยบายพลังประชารัฐ เป็นการประพลังทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมทั้ง ภาคส่วนย่อยอื่น ๆ ช่วยขับเคลื่อนประเทศในแต่ละด้านอย่างสร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) เปิดกว้างและครอบคลุมถ้วนทั่วทุกกลุ่มของประชากร รวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส คนชายขอบ และกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มชายขอบที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ให้ความสำคัญ โดยการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐหรือสุขภาพอนามัย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 70, 2560) สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยเปิดกว้างทางสังคมพหุวัฒนธรรมแล้ว ยังบอกถึงการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลาย ซึ่งปัจจุบันมีมากถึง 60 กลุ่ม (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2566) และแต่ละชาติพันธุ์มีความแตกต่างกัน ทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม อันแสดงถึงเอกลักษณ์ของตน ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมเดียวกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2537, น.157)

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาของภาครัฐที่กำหนดให้จังหวัดสระแก้วเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) ซึ่งเป็นพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ถือได้ว่าเป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ที่มีมิติการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน แต่ก็ยังมีได้ถูกกระบวนการพัฒนากระแสหลักทำลายลงอย่างไม่ใยดีแต่ประการใดแม้ดูเหมือนว่าจะเสื่อมลงตามลำดับการการพัฒนา แต่ก็ยังอยู่รอดให้เห็นวัฒนธรรมรากเหง้าจากกลุ่ม ชาติพันธุ์เขมรตลอดช่วงระยะเวลาที่ยาวนานในของประวัติศาสตร์ไทย

แต่หากมองในแง่ของนโยบายของรัฐที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้ว ยังคงดำรงอยู่ได้จนทุกวันนี้ นั่น ด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญคุ้มครองให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรดำรงอยู่ได้อย่างเสรีภายใต้การไม่ละเมิดสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรดำรงสภาพวัฒนธรรมเดิม รัฐ ไม่อาจเข้าไปแทรกแซงในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี และการดำรงชีพ จึงยังให้การคงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว สืบทอดมาทุกวันนี้

จากการลงพื้นที่ในการสำรวจเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า การคงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีลักษณะพิเศษสำคัญคือ การดำรงอยู่ของการยึดเหนี่ยวเป็นกลุ่มชุมชน เป็นการดำรงอยู่แบบยังชีพเป็นการพึ่งพาเชิงเศรษฐกิจที่กินเพื่ออยู่มากกว่านำไปผลิตเพื่อขาย ซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจแบบครัวเรือนพึ่งพาอาศัยร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์เขมรด้วยกัน ซึ่งเป็นเหตุผลของความสัมพันธ์แบบเครือญาติ จึงกลายเป็นแรงยึดเหนี่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรแห่งนี้ไว้อย่างมั่นคง นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมของบรรพบุรุษตนเองนอกเหนือไปจากศาสนาพุทธ อย่างวัฒนธรรมแซน โกลนตา ที่ช่วยดึงให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรนอกที่เป็นกลุ่มชุมชนได้ยึดเหนี่ยวให้แน่นขึ้นแล้ว อีกทั้งยังให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่กระจายอยู่ตามแนวชายแดนของจังหวัดสระแก้ว ได้รวมตัวมาเป็นหนึ่งเดียวอย่างไม่ได้บังคับหมายอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ประเพณีแซน โกลนตาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว แม้จะเป็นประเพณีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมาอย่างยาวนาน แต่จังหวัดยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ประเพณีแซน โกลนตาที่จัดขึ้นก็เป็นความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ งบประมาณการจัดประเพณีมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่ประเพณีแซน โกลนตาเป็นประเพณีในระดับจังหวัด แต่จังหวัดก็ไม่ได้มีงบประมาณมาสนับสนุนเหมือนกับงานประเพณีอื่น ๆ ทั้งนี้จังหวัดก็จะหยิบเอาวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรไปปรดรงค์เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว จากช่องว่างนี้ชี้ให้เห็นว่า ยังมีความเหลื่อมล้ำในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอย่างไร ให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีความเข้มแข็ง ดูแลตัวเองได้มากพอ ต่อการช่วยเหลือเป็นกลุ่ม องค์กร หรือสถาบันหนึ่งของรัฐ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ดังนั้น คุญฉินพนธ์นี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาบริบทปัญหาและอุปสรรค การบริหารปกครองภาครัฐและเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารปกครองกลุ่ม

ชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปสู่การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน โดยเน้นรวมและครอบคลุม (Inclusive Policy) อีกทั้งการสร้างสรรค์ให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วขับเคลื่อนทางสังคมอย่างมีอำนาจแท้จริงภายใต้บทบาทการพัฒนาจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้จะเป็นการกระตุ้นความแข็งแกร่งให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่กระจัดกระจายในพื้นที่อื่น ๆ กลับเข้ามาสู่การช่วยพัฒนาประเทศต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

- 1) บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 2) การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร
- 3) กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วควรมีแนวการบริหารปกครองแบบเครือข่ายที่เหมาะสมอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 3) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่ แนวคิดเชิงสถาบัน แนวคิดองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ตลอดจน การบริหารปกครองที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

2) ขอบเขตด้านพื้นที่ มุ่งเน้นทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้ว ที่ได้รับการส่งเสริม พัฒนา และรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของหน่วยงานภาครัฐ

3) ขอบเขตด้านระยะเวลา ได้ทำการศึกษาเอกสารด้านแผนการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ไม่ว่าจะแผนของจังหวัดและแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาย้อนหลังไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 จนถึงปี พ.ศ. 2567

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวทางหลักในการอธิบายปรากฏการณ์เพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีดำเนินการศึกษา เป็น 2 วิธี ได้แก่ การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้ หน่วยงานส่วนกลาง (หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) กลุ่มภาคธุรกิจเอกชน องค์กรศาสนา (วัด) กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ซึ่งรายละเอียดปรากฏในบทที่ 3 ลำดับถัดไป

1.6 นิยามศัพท์

การบริหารปกครองภาครัฐ (Public Governance) หมายถึง ความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ จนนำไปสู่ความร่วมมือในการทำภารกิจร่วมกัน ในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

การบริหารปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) หมายถึง ลักษณะบริหารปกครองที่มีความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่าย ที่มีลักษณะแบบไม่เป็นทางการหรือการบริหารปกครองเครือข่ายแบบหลวม (Weak Tie) และลักษณะที่เป็นทางการหรือการบริหารปกครองแบบแน่นแฟ้น (Strong Tie)

กลุ่มชาติพันธุ์เขมร หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย สัญชาติไทย มีวัฒนธรรมและประเพณีอันสืบทอดมาอย่างยาวนาน โดยยังอาศัยในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ หมายถึง วัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ที่มีหน้าที่รับภารกิจจากส่วนกลาง คือกระทรวงวัฒนธรรม มีหน้าที่หลักในการดูแลวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และมีภารกิจที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จังหวัดสระแก้ว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภออรัญประเทศ ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านด่าน และในเขตพื้นที่อำเภอตาพระยา ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกลาน องค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา องค์การบริหารส่วนตำบลทัพไทย องค์การบริหารส่วนตำบลทัพราช และเทศบาลตำบลตาพระยา

ภาคเอกชน หมายถึง กลุ่มภาคธุรกิจที่มาร่วมช่วยในการพัฒนาและบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) หมายถึง ภาควิชาหรือหน่วยงานการศึกษาที่อยู่ในพื้นที่อำเภออรัญประเทศและอำเภอตาพระยาจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในความสัมพันธ์กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

กลุ่มองค์กรทางศาสนา (วัด) หมายถึง ภาควิชาหรือหน่วยงานศาสนาที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านคูนและชุมชนบ้านสุขมงคล ตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศ และอำเภอตาพระยา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วซึ่งรูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในพื้นที่เดียวกันหรือพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

2) กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วได้แนวทางการรวมกลุ่มให้เป็นทางการ (Informal) เพื่อการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างยั่งยืน

3) องค์ความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในบริบทเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและความเท่าเทียมให้มีช่องแคบมากยิ่งขึ้นในประเทศไทย

4) กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วจะได้แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ซึ่งในเชิงนโยบายกับเครือข่ายกลุ่มหน่วยงานภาครัฐตามภารกิจจะเป็นแนวทางในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 การนำเสนอการวิจัยในแต่ละบท

การวิจัยเรื่อง “การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว” ในครั้งนี้มีเนื้อหาประกอบด้วย 5 บท ได้แก่

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาของการศึกษาวิจัยการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2 กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องการบริหารปกครอง แนวคิดการบริหารปกครองเครือข่าย กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 แสดงถึงระเบียบวิธีวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ วิธีการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 นำเสนอผลการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นการนำเสนอแนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะทำให้เห็นภาพของการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่มีเหมาะสมในอนาคต

บทที่ 5 บทสรุปท้าย เป็นบทสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อส่งต่อการวิจัยทั้งในเชิงนโยบายและการวิจัยครั้งต่อไป

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เมื่อได้ทราบถึงที่มาและความสำคัญของปัญหาในการศึกษาเรื่องการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมร สำหรับในบทนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางและกรอบแนวคิดของการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวคิดการบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่
- 2.2 แนวคิดการบริหารปกครองเครือข่าย
- 2.3 แนวคิดเชิงสถาบัน
- 2.4 แนวคิดองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร
- 2.5 บทบาทของกฎหมายขององค์กรไม่้องค์กรไม่แสวงผลกำไรในประเทศไทย
- 2.6 แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง
- 2.7 แนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเชิงกลยุทธ์
- 2.8 บริบทกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดการบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่

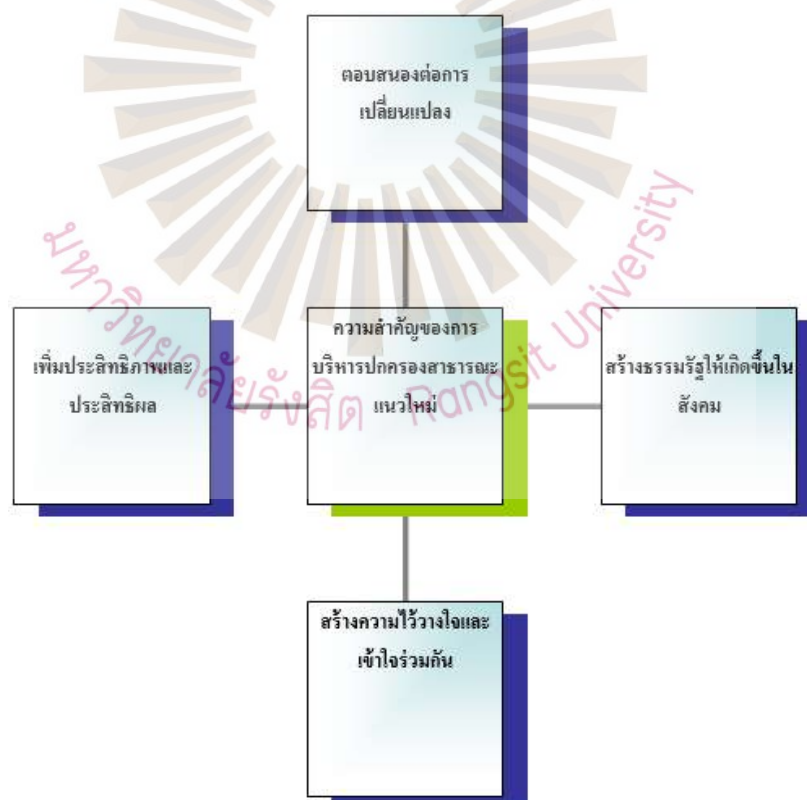
ปัญหาสาธารณะมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ภาครัฐรับเป็นหน้าเสื่อที่ต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหานั้น แต่ศักยภาพของภาครัฐในบางปัญหาไม่อาจรับมือได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ชุมชน ภาคประชาสังคม และร่วมไปถึงองค์กรอื่น ๆ อีกด้วย แนวคิดการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance) จึงเกิดขึ้น ด้วยการบริหารแบบเดิมไม่อาจทันทั่วที่ต่อการแก้ปัญหาได้

2.1.1 ความสำคัญของการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่

แนวคิดการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่ เกิดขึ้นจากพัฒนาแนวคิดการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม (Traditional Public Administration) และแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public

Management) (Katsamunska, 2016) ซึ่งจะช่วยเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของรัฐและสังคม ในการออกแบบและดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ตอบสนองความต้องการอย่างครอบคลุมและถ้วนทั่ว ที่สำคัญมีความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้นอีกด้วย

ความสำคัญของการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่ อยู่ที่ช่วยให้เกิดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในที่ปรับตัวและสังคมของโลกที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว อีกทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาสาธารณะจากเดิมทำเพียงลำพัง แต่จากนี้จะเดินไปด้วยกันอย่างภาคีเครือข่าย นอกจากนี้ความเข้าใจและความร่วมมือในภาคส่วนต่าง ๆ ช่วยสร้างความไว้วางใจและความเข้าใจระหว่างกันและกัน เป็นอย่างดี ความสำคัญที่เหนืออื่นใดคือการส่งเสริมให้เกิดธรรมรัฐในสังคมขึ้น คุณค่าของธรรมรัฐทำให้เกิดการการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาล โปร่งใส ร่วมมืออย่างมีส่วนร่วม สำคัญที่สุดคือการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เกิดการร่วมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง และได้รับการแรงใจจากภาครัฐให้เข้าร่วมมามีส่วนต่อการกำหนดนโยบายและการสนองต่อนโยบายได้อีกด้วย

รูปที่ 2.1 ความสำคัญของการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่

ที่มา : Katsamunska, 2016

นอกจากนี้ การบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในมิติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี รวมไปถึงวัฒนธรรมอีกด้วย การสร้างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ จะเป็นกลไกการขับเคลื่อนสำคัญที่จะช่วยให้ภาครัฐสามารถพัฒนาประเทศ บรรลุผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบายทั้งในแง่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืนมากขึ้น

2.1.2 ลักษณะการบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่

การบริหารปกครองสาธารณะแนวใหม่ (NPG) คงไม่ใช่แนวคิดที่มีวิธีการที่ดีที่สุดต่อความท้าทายในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Implementation) หรือสนองตอบการให้บริการสาธารณะในศตวรรษปัจจุบันนี้ แต่การบริหารสาธารณะที่ซับซ้อนมากขึ้นนั้น อาจต้องใช้เครื่องมือที่มีศักยภาพมากพอต่อการดำเนินการสาธารณะไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ Osborne (2010) กล่าวไว้ในหนังสือ *The New Public Governance?: Emerging Perspectives on the theory and Practice of Public Governance* ว่าความสำคัญของแนวคิดนี้คือการเน้นให้บริหารปกครองให้เกิดประสิทธิผลจากการนำนโยบายไปปฏิบัติและส่งมอบการบริการสาธารณะให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อย่างไรก็ตาม มิติที่ต้องทำความเข้าใจกับแนวคิดการบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่มีด้วยกัน 3 มิติ (1) มิติการบริหารปกครองแบบบรรษัท (Corporate Governance) เป็นมิติการจัดการปกครองที่เน้นการบริหารจัดการระบบภายในและกระบวนการ การแสวงหาแนวทางและการตรวจสอบที่เป็นไปได้ขององค์การทางการจัดการปกครอง (2) มิติการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นมิติการจัดการปกครองที่เป็นปทัสถาน (Normative Model) ซึ่งให้ความสำคัญกับแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรสาธารณะที่เกิดขึ้นตามบริบทสังคมที่นำไปบริหาร และ (3) มิติการบริหารปกครองสาธารณะ (Public Governance) ซึ่งเป็นมิติและความหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการสาธารณะ ซึ่งมิตินี้แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะการบริหารปกครองดังนี้

ลักษณะประการแรก การบริหารปกครองเชิงการเมืองและสังคม (Socio - Political Governance) เป็นเรื่องของความสัมพันธ์เชิงสถาบันภายในสังคม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะมองเป็นองค์รวมเพื่อที่จะเข้าใจในเรื่องของการกำหนดและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รัฐบาลไม่ได้เป็นศูนย์กลางและมีความชอบธรรมเพียงฝ่ายเดียวในการกำหนดนโยบายอีกต่อไป แต่ต้องขึ้นอยู่กับตัวแสดงทางสังคมอื่น ๆ ด้วย

ลักษณะประการที่สอง การบริหารปกครองเชิงนโยบายสาธารณะ (Public Policy Governance) ให้ความสำคัญกับชนชั้นนำที่มีบทบาทต่อการกำหนดนโยบายและเครือข่ายมีปฏิสัมพันธ์ในการสร้างและบริหารกระบวนการนโยบายสาธารณะ กล่าวคือเป็นการกำหนดนโยบายในเชิงชุมชนนโยบายและเครือข่าย

ลักษณะประการที่สาม การบริหารปกครองเชิงการบริหาร (Administrative Governance) เป็นการเน้นการใช้เครื่องมือทางการบริหารรัฐกิจที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่สลับซับซ้อนของรัฐสมัยใหม่ ลักษณะที่สี่การบริหารปกครองทางสัญญา (Contract Governance) เป็นระบบการทำงานแบบการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) โดยที่ภาครัฐมีบทบาทน้อยลง โดยที่การบริหารแบบนี้ภาครัฐต้องรับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณะโดยสามารถควบคุมได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น และสุดท้ายคือลักษณะบริหารปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) เป็นการเน้นให้เครือข่ายนำนโยบายไปปฏิบัติและจัดบริการสาธารณะร่วมกัน (Rhodes, 1997)

จากความเข้าใจข้างต้นมองเห็นว่า มิติการบริหารปกครอง (Public Governance) ลักษณะการบริหารปกครองจะเน้นให้ตัวแสดงอื่น ๆ มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ให้ความสำคัญกับกลุ่มที่เข้มแข็งในการเข้ามากำหนดนโยบายและสร้างเครือข่ายให้มีปฏิสัมพันธ์กัน เน้นการบริหารสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยลดบทบาทภาครัฐให้น้อยลงและเน้นใช้เครือข่ายเข้ามาบริหารปกครองสาธารณะต่อการบริการสาธารณะ กล่าวคือฐานคิดของการบริหารปกครองเครือข่าย (Network Governance) คือการบริหารสาธารณะในแบบพหุรัฐ (Plural State) กล่าวคือ รัฐมีตัวแสดง (Actors) ต่าง ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันที่หลากหลายเพื่อนำมาช่วยในการบริหารและบริการกิจการสาธารณะ การแก้ไขปัญหาและการตอบสนองความต้องการของประชาชนต้องใช้เครือข่ายในหลายภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนนโยบายไปด้วยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลักษณะการบริหารปกครองเครือข่ายนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน องค์กร ทั้งนี้ภารกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objectives) เป้าหมาย (Goal) และผลลัพธ์ (Outcome) ขึ้นอยู่กับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายด้วย

2.2 แนวคิดการบริหารปกครองเครือข่าย

การบริหารปกครองเครือข่าย (Network Governance) เป็นแนวคิดเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ แต่ทั้งนี้แนวคิดนี้ได้มาเสริมศักยภาพให้การบริหารสาธารณะแบบดั้งเดิม จึงกลายเป็นความพยายามสร้างเครือข่ายเพื่อบริหารปกครองกับภาคส่วนต่าง ๆ Goss (2001) กล่าวว่า เหตุผลที่จะไปสู่ความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ จนนำไปสู่ความร่วมมือในการทำภารกิจร่วมกัน คือ หน่วยงานบางหน่วยงานไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้เพียงลำพังภาคีเครือข่ายจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารปกครองเครือข่ายอาจเกิดจากความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้มีภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น ๆ ภาคเอกชนภาคประชาสังคม หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาร่วมกันดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

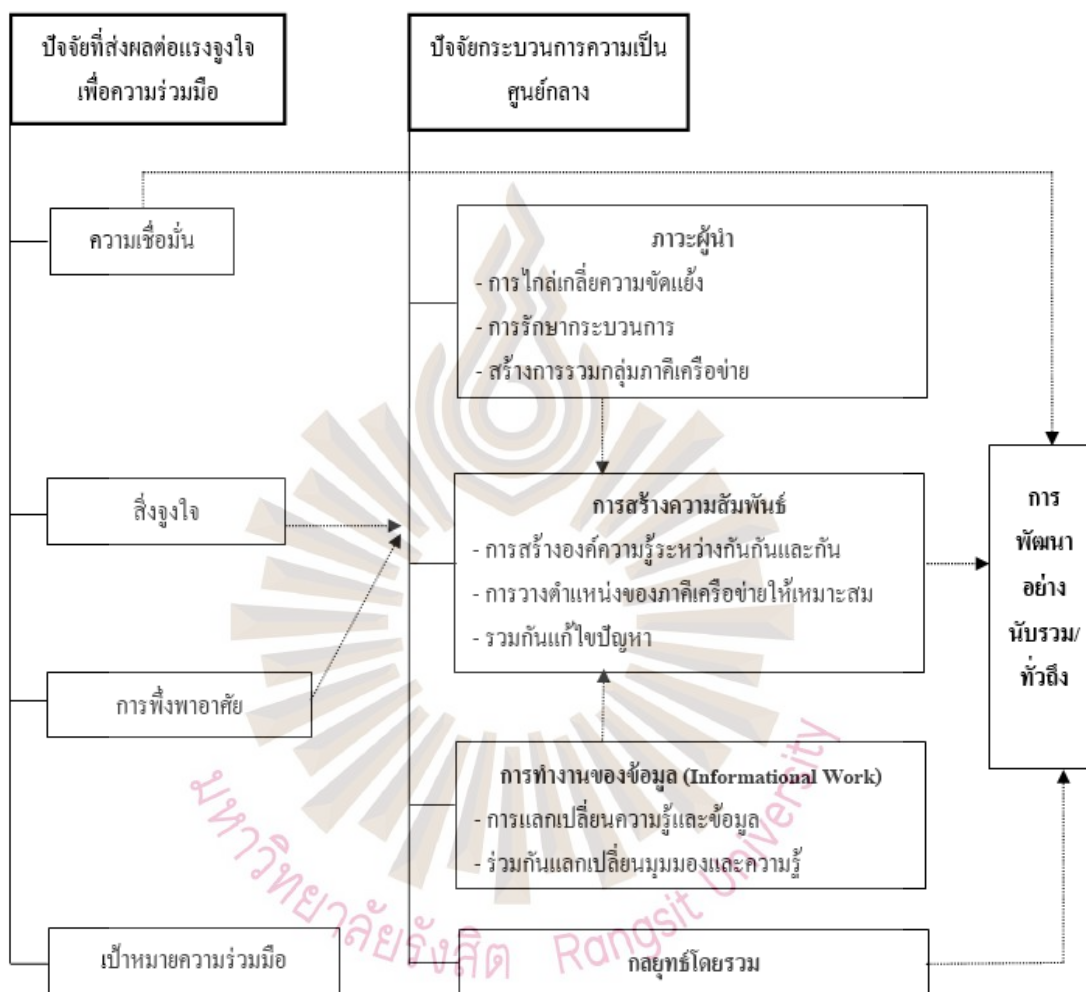
นอกจากนี้ Goss (2001) การบริหารปกครองเครือข่ายเป็นทางเลือกสำคัญในการนำมาแก้ปัญหาข้อจำกัดในด้านงบประมาณ (Budgeting) ที่ไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องสมดุลกับภารกิจของหน่วยงาน นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดด้านกำลังคน (Workforce) หากได้บุคลากรจากภาคีเครือข่ายมาช่วยจะทำให้ได้บุคลากรที่มีความรู้และทักษะเชิงเทคนิค (Technical Skills) มาช่วยแก้ปัญหาได้อีกด้วย

2.2.1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารปกครองเครือข่าย

จักร ดิงสภัททีย์ และ กฤษณา ปราโมชรัตน์ (2552) กล่าวถึงความสำเร็จของการบริหารงานปกครองแบบเครือข่ายไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลนั้นควรมีกิจกรรมในการบูรณาการเครือข่ายเป็นสถาบัน (Institutionalization) การชักจูงระดมกำลังให้ภาคส่วนต่าง ๆ ใช้ทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี และกระแสนักการทำงานแบบเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันภายในเครือข่าย

Ansella, Dobersteinb, Hendersonc, Siddikid, & Harte (2020) กล่าวว่า สิ่งทีนำไปสู่ผลลัพธ์ในการทำงานเครือข่ายเกิด ความเชื่อมั่น (Trust) ให้เกิดขึ้นภายในเครือข่าย สามารถสร้างได้จากกลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ การจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ดี มีเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันก่อให้เกิดความรู้ใหม่ การแก้ไขปัญหา สร้างความไว้วางใจต่อกัน และสามารถจัดการความแตกต่างทางวัฒนธรรม ต้องจัดให้มีกลไกแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ มีการ

อภิปรายด้วยเหตุและผลภายใต้การคำนึงถึงการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เคารพความคิดเห็นและวิธีปฏิบัติต่อกันและร่วมกันตัดสินใจที่ยอมรับของทุกฝ่ายทำให้แต่ละฝ่ายมองเห็นความคาดหวังกันและกัน และกำหนดวิธีการตัดสินใจร่วมกันต่อไป

รูปที่ 2.2 การสังเคราะห์รูปแบบ Collaborative Inclusion

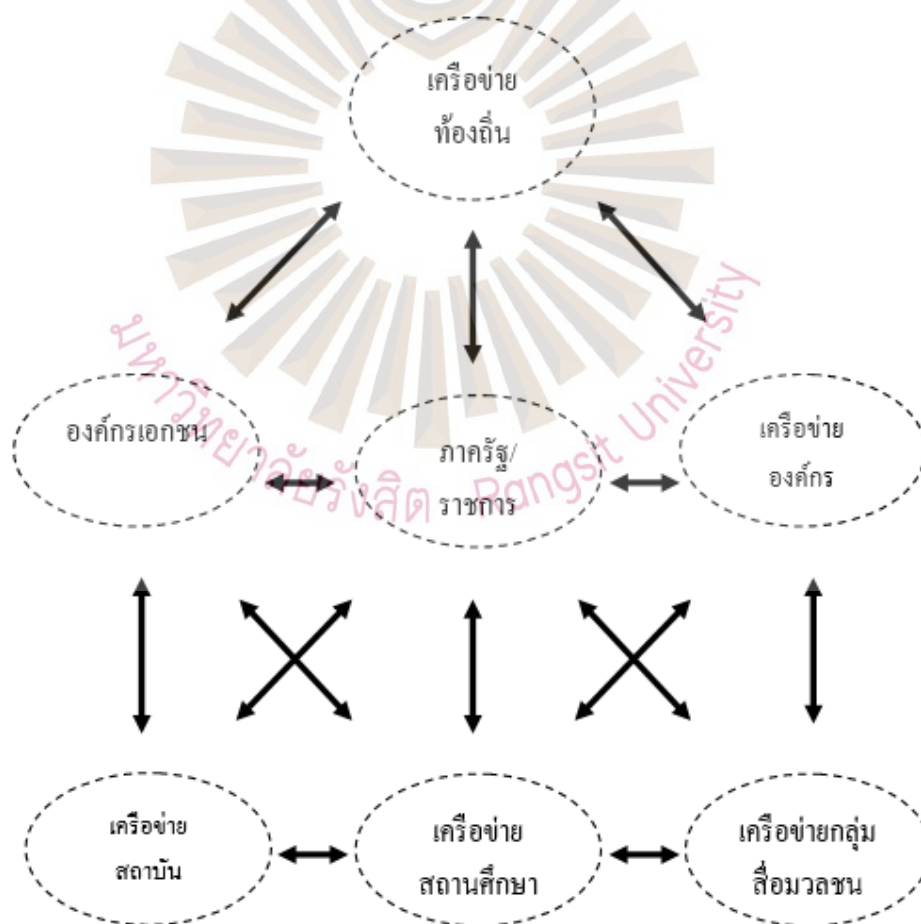
ที่มา : Ansella et al., 2020

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถเครือข่ายการบริหารปกครองภาครัฐแบบเครือข่ายเกิดขึ้นเพื่อลดช่องว่างที่บั่นทอนขีดความสามารถเหล่านี้ของภาครัฐ แต่ต้องอาศัยกลยุทธ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การใช้ทักษะความชำนาญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ สร้างแรงจูงใจจัดระเบียบ สร้างเสถียรภาพบูรณาการ การบริหารเครือข่าย นอกจากนี้ ภาวะผู้นำ (Leadership) ที่ต้องมีทักษะพื้นฐานเพื่อการบริหารปกครองเครือข่าย อย่างเช่น การสร้างความไว้วางใจ การเจรจาต่อรอง การสร้างความปองคอง รวมไปถึงการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมอีกด้วย แต่ทั้งนี้กลุ่มภาคี

เครือข่ายทางสังคมนั้นต้องกำหนดพันธกิจชัดเจนและประสานงานเน้นคุณค่าเพื่อประโยชน์สาธารณะ และออกแบบเครือข่ายให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการไปด้วยกัน (Eggers & Goldsmith, 2004)

2.2.2 ความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายทางสังคม (Relationship Social Network)

เครือข่าย (Network) เป็นกลไกที่ช่วยดึงศักยภาพภายในและภายนอกมาช่วยเพิ่มสมรรถนะ การบริหารปกครองมากกว่าการบริหารแบบดั้งเดิม นั้นหมายถึง การดึงภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มาร่วมมือกัน เริ่มตั้งแต่ระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กรประเภทใกล้เคียงกันหรือเหมือนกัน แม้แต่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ประเภทต่างกัน มากไปกว่านั้นคือการเชื่อมโยงองค์กรระดับต่างประเทศ เชื่อมโยงได้หลายระดับ ภาคีรัฐก็อาจเป็นระดับข้าราชการด้วยกัน ระดับปัจเจกกับกลุ่มภาครัฐ ภาคีรัฐกับภาคีรัฐ ภาคีรัฐกับเอกชน ภาคีรัฐกับชุมชน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าภารกิจ เป้าหมาย ทิศทาง และวัตถุประสงค์ปลายทาง ต้องการศักยภาพแบบใดมาช่วยเพิ่มศักยภาพสร้างสมรรถนะในการบริหารกิจการสาธารณะร่วมกัน

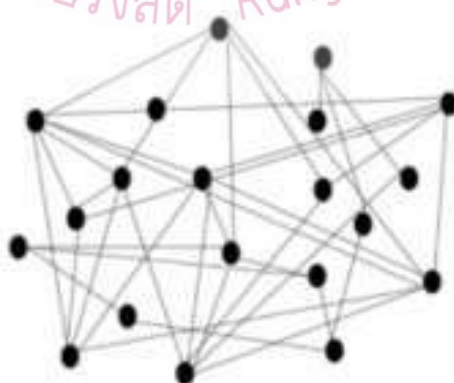
รูปที่ 2.3 การเชื่อมโยงของเครือข่ายต่อเครือข่าย

ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543

จึงกล่าวได้ว่า การบริหารปกครองเครือข่าย เป็นการทำงานที่ว่าเป็นการจัด โครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (Reciprocal) โดยที่องค์กรต่าง ๆ ภายใน เครือข่ายมีเป้าหมาย ค่านิยมในทางวิชาชีพ หรือมีอุดมการณ์ในการดำเนินงานร่วมกัน (Frederickson, 1980 อ้างถึงใน วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2550)

ภาคเครือข่ายทางสังคม (Social Network) เป็นตัวแสดงสำคัญที่จะประสานให้การบริหาร ปกครองเครือข่ายประสบผลสำเร็จ ตัวแสดงภาคีเครือข่ายทางสังคมในที่นี้ หมายถึงเครือข่ายของ บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ (Scott & Carrington, 2011) กลุ่มของภาคีสมาชิก เครือข่าย (Nodes) จึงมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน โดยมีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมใน รูปแบบต่าง ๆ (Marin & Wellman, 2011) สมาชิกภาคีเครือข่ายอาจเป็นองค์กร ในรูปแบบสถาบัน อย่างใดอย่างหนึ่ง (Haythornthwaite, 1996)

อย่างไรก็ตาม สมาชิกภาคีเครือข่ายอาจมีการเชื่อมโยงเพื่อสร้างความสัมพันธ์กันการสร้าง ความสัมพันธ์ที่เป็นทางการอาจมีลักษณะที่เหนียวแน่นภายใน แต่มีระบบกลไกทางกฎหมายภาครัฐ มาช่วยให้กลุ่มมีความเป็นองค์กรและได้รับการยอมรับทางกฎหมายในลักษณะความเป็นสถาบัน มากขึ้น เรียกได้ว่า เป็นลักษณะการสร้างความสัมพันธ์แบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) ที่มีกลุ่มแบบ เป็นทางการ (Formal) ความสัมพันธ์แบบแน่นแฟ้นจะทำให้มีช่องทางในการระดม จัดสรร ทรัพยากร เปิดช่องให้ทรัพยากรเข้ามาให้กลุ่มได้มากขึ้น อีกทั้งยังมีพลังอำนาจเข้าไปเป็นส่วนนโยบายที่ เกี่ยวข้องในฐานะตัวแทนองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

รูปที่ 2.4 ลักษณะความสัมพันธ์ภาคีเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties)

ที่มา: Cook – Craig, 2010

ในส่วนของสมาชิกภาคีเครือข่ายบางกลุ่มอาจสร้างกลุ่มแบบแบบหลวม ๆ เรียกว่าเป็นลักษณะการสร้างความสัมพันธ์แบบหลวม (Weak Ties) ที่ไม่เป็นทางการ ส่วนความสัมพันธ์แบบหลวมจะทำให้เส้นเชื่อมโยงบางเส้นขาดหายไปเกิดเป็นช่องว่างที่เรียกว่าหลุมโครงสร้าง (Granovetter, 1973, pp.1360-1380; Burt, 1992) ซึ่งการสร้างเครือข่ายแบบหลวม ๆ จะเน้นไปที่การพัฒนาเฉพาะประเด็นทรัพยากรที่ได้รับการก็จากภาคีเครือข่ายที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจก็จะแยกย้ายกันไป อย่างไรก็ตามก็ดีลักษณะการสร้างเครือข่ายแบบหลวม ๆ ก็ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แต่ก็นำไปสู่ความสัมพันธ์แบบแนบแน่นในลำดับต่อไป หากกลุ่มมีความเข้มแข็งและสมาชิกต้องการมีฐานะที่มีบทบาทมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 2.5 ลักษณะความสัมพันธ์ภาคีเครือข่ายแบบหลวม (Weak Ties)

ที่มา: Cook – Craig, 2010

ภาคีเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์ลักษณะใดก็ตาม ทั้งแบบแนบแน่นที่เป็นทางการหรือแบบหลวมที่ไม่เป็นทางการ จะมีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันมีการทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์เป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมในการสร้างความมั่นคงในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะมีทิศทางไปในทางมีความมั่นคงทางด้านวัฒนธรรม เป้าหมายคือการสร้างเศรษฐกิจได้ให้กระจายไปอย่างทั่วถึง นับรวม ถ้วนทั้ง และครอบคลุม (Inclusive) ได้ประโยชน์ทุกภาคีเครือข่ายและสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2.2.3 ลักษณะภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่

ลักษณะภาคีเครือข่ายเชิงพื้นที่ สามารถจัดลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ ได้หลายระดับตามพื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้น แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร ,2547)

1) ลักษณะเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม เครือข่ายที่ใช้ประเด็นกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยหลักในการรวมกลุ่มองค์กร โดยมองข้ามมิติในเชิงพื้นที่ แต่มุ่งเน้นการจัดการในประเด็นกิจกรรมนั้น ๆ อย่างจริงจังและพัฒนาให้เกิดความร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยลักษณะและ โครงสร้างของเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมนั้นสามารถแบ่งลักษณะและโครงสร้างของเครือข่ายได้อย่างมากมาย ตามประเด็นกิจกรรมและความสนใจที่เกิดขึ้นของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน โดยไม่ได้ยึดติดกับพื้นที่ดำเนินการ แต่ใช้หลักของกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นตัวกำหนดความเป็นเครือข่าย เครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมนั้นสนใจของผู้ที่ทำงานในกิจกรรมนั้น ความสัมพันธ์ของเครือข่ายจึงเกิดขึ้นจากการรวมตัวของหลายปัญหาเหล่านั้น และใช้ความเป็นเครือข่าวนั้น เป็นเครื่องมือในการพัฒนากิจกรรม โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการสร้างโอกาสและการแก้ไขปัญหา รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์แบบพหุภาคี

2) เครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยอาศัยภารกิจกิจกรรม และการก่อตัวของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมเป็นแนวทางในการแบ่งเครือข่าย ซึ่งอาจแบ่งเป็นเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเครือข่ายต่าง ๆ ดังกล่าวมุ่งเน้นการดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของหน่วยงานหรือโครงสร้างหลักของกลุ่มผลประโยชน์นั้น ๆ กิจกรรมและความสัมพันธ์ของเครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่ อาจมีกิจกรรมและความสัมพันธ์ที่ทับซ้อนกันอยู่ ส่วนใหญ่เป็นความพยายามของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องการสร้างจุดยืนสร้างพื้นที่ทางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ต่างก็พัฒนากิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในภาคส่วนของตน ดังนั้น กิจกรรมที่เกิดขึ้นของเครือข่ายประเภทนี้จึงมีความหลากหลายตามภารกิจของภาคส่วนนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของเครือข่ายแบ่งตามโครงสร้างหน้าที่นั้นจะมีความหลากหลายและมีการกระจายไปในส่วนต่าง ๆ ทั้งในเชิงพื้นที่และประเด็นกิจกรรม ซึ่งเครือข่ายในแต่ละภาคส่วนนั้น จะมีการทำหน้าที่ตามภารกิจหลักของตน และมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายในภาคส่วนอื่น ๆ โดยใช้กระบวนการสื่อสารและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน เป็นเครื่องสานต่อความสัมพันธ์ และในบางครั้งอาจดูเป็นความไร้ระเบียบในการจัดการของเครือข่ายต่าง ๆ แต่เมื่อมีการจัดการโดยยึดภารกิจของกลุ่มผลประโยชน์แล้วจะพบว่า ทุกเครือข่ายต่างก็มีเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อยกระดับการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมส่วนระดับความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายในแต่ละภาคส่วนนั้น มีทั้งความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น (Strong Ties) แบบเป็น

ทางการ (Formal) และเป็นไปอย่างหลวมๆ (Weak Ties) ที่ไม่เป็นทางการ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังเช่นที่เห็นบ่อย ๆ อย่าง เครือข่ายภาครัฐกับเครือข่ายภาคองค์กรพัฒนาเอกชนร่วมมือกันในการพัฒนาพื้นที่ในชนบท หรือเครือข่ายภาครัฐกับเครือข่ายเอกชน ร่วมประสานการทำงานเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

2.3 แนวคิดเชิงสถาบัน

สาระสำคัญของแนวคิดสถาบันนิยมดั้งเดิม ก่อเน้นไปที่การวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสถาบัน และองค์กรที่ไม่เป็นทางการ ชาย ไชยชิต (2559) มองว่า กลไกของเชิงองค์กรที่ไม่เป็นทางการเป็นตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของตัวแสดงทางการเมือง แนวคิดสถาบันนิยมนี้ถูกนำมาอธิบายปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐธรรมนุญ (กฎหมาย) สถาบันบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ รวมทั้งระบบพรรคการเมืองและระบบเลือกตั้ง กับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคม เพื่อหาคำตอบและระบบการเมืองที่ดี (Steinmo, 2008)

Parsons (1954) กล่าวถึงความหมายของ “สถาบัน” ว่าเป็นแบบแผนที่กำหนดความจำเป็นต่อพฤติกรรมที่มีความคาดหวังว่าเป็นตามครรลองที่ถูกต้อง นักวิชาการท่านให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานในโครงสร้าง กล่าวคือ มีกฎเกณฑ์ที่ระบุไว้ในบทบาทหน้าที่เพื่อควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ภายใน “สถาบัน” (Lawson, 1985) บางก็ว่าช่วยควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน (North, 1990) ส่วน Scott (1995) นิยามว่าสถาบัน ประกอบด้วยโครงสร้างที่เกี่ยวกับกระบวนการรับรู้ บรรทัดฐาน การควบคุม และกิจกรรมต่าง ๆ Hall and Taylor (1996) เติมเต็มว่า สถาบันต้องมีขั้นตอนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กฎเกณฑ์ ธรรมเนียมปฏิบัติ ที่ฝังอยู่ในโครงสร้างเชิงองค์กรของสังคม

การพัฒนาสถาบัน (Institutionalization) มีเกณฑ์การประเมินการพัฒนาความเป็นสถาบัน ซึ่ง Samuel (1968) ระบุไว้ว่า สถาบันต้องมีความเป็นอิสระ (Autonomy) มีความสามารถในการตัดสินใจ ดำเนินตามบทบาทหน้าที่โดยไม่ถูกรอบงำจากองค์กรอื่นหรือนุคคลอื่นใด รวมถึงอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณและรายได้ มีความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง หากเกิดอะไรขึ้นสถาบันยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ภายในโครงสร้างเชิงสถาบันภายในองค์กรต้องออกแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลสัมฤทธิ์เป้าหมายขององค์กร ที่

สำคัญคือความเป็นเอกภาพ (Coherence) ความสามารถในการดำเนินการและพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนการตัดสินใจได้อย่างสอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity)

ดังนั้น แนวคิดเชิงสถาบันจะเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่จะนำช่วยการร่วมกลุ่มที่จัดกระจายมาสร้างสรรค์ผลประโยชน์ที่สอดคล้องร่วมกัน ซึ่งจะทำให้การทำงานมีความเป็นระบบและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันทั้งภายในและระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพิ่มขีดความสามารถร่วมมือระหว่างตัวแสดงอื่น ๆ โดยผ่านการกำหนดอย่างมีแบบแผน กติกา และหลักปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อกำหนดการกระทำต่าง ๆ จากตัวแสดงที่หลากหลาย ให้สามารถทำงานร่วมกันเมื่อต้องทำกิจกรรมที่มีความสอดคล้องไปในทิศทางที่ต้องการเหมือนกัน แนวคิดเชิงสถาบันจะมีส่วนสร้างแรงจูงใจ สร้างความเป็นอิสระ สร้างพลังอำนาจในการต่อกรทรัพยากร สร้างการมีส่วนร่วมตั้งแต่รับฟัง เข้าร่วม แสดงความคิดเห็น ตลอดจนมีส่วนในการกำหนดนโยบายได้อีกด้วย

2.4 แนวคิดองค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไร

คิตตี้ ค็อกซ์ อุตสาหกรรม และ ฌ็อง-ฌัก กิธาร์ทซ์ (2564) กล่าวว่า หลายประเทศกำลังให้ความสนใจกับบทบาทขององค์การไม่แสวงหาผลกำไร (NPOs) ด้วยมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และบริการใดที่ภาครัฐหรือภาคเอกชนไม่มีศักยภาพพอที่จะจัดสรรหาได้ แต่องค์การไม่แสวงหาผลกำไรเป็นส่วนสำคัญที่เข้ามาช่วยเติมเต็ม (Clark, 1991) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเฉพาะอย่าง กลุ่มชาติพันธุ์ การได้ศักยภาพขององค์การไม่แสวงหาผลกำไร จะมีส่วนสำคัญผลักดันการพัฒนา กลุ่มได้อีกด้วย นอกจากนี้หากได้เรียนรู้แนวคิดนี้จะทำอย่างไรให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งพัฒนาให้เป็นสถาบัน (Institutionalization) ที่เข้มแข็งได้

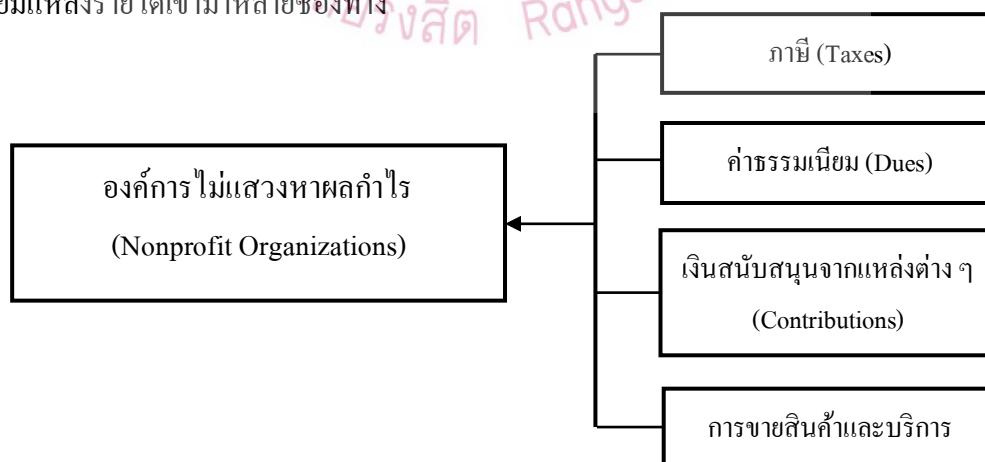
ประเภทขององค์การไม่แสวงหาผลกำไร แบ่งออกเป็น องค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เป็นภาคเอกชน (Private not-for-Profit) นิยมเรียกกันว่า องค์การไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Organizations) และองค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เป็นภาครัฐ (Public not-for-Profit) นิยมเรียกกันว่า องค์การสาธารณะ (Public Organizations) ซึ่งทั้งสองมีข้อแตกต่างให้พิจารณา ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ความแตกต่างขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

ลักษณะ	องค์กร	
	องค์กรไม่หวังผลกำไร (Nonprofit Organization)	องค์กรสาธารณะ (Public Organization)
เจ้าของ (Ownership)	- เอกชน (Private)	- รัฐบาล
แหล่งที่มาของการเพิ่มขึ้น	- ค่าธรรมเนียมจากสมาชิก	- ภาษี
หรือลดลงของเงินทุน (Funding)	- การสนับสนุนจากเอกชนหรือรัฐ - การขายสินค้าหรือให้บริการ - มูลนิธิ - สมาคม	- ค่าธรรมเนียม - หน่วยงานของรัฐทั้งหมด
ประเภท	- องค์กรทางศาสนา - ศูนย์วัฒนธรรม - สถานศึกษา	

ที่มา: Clark, 1991

องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Organizations) มีจุดมุ่งหมายการทำให้สังคมโดยรวมพัฒนาขึ้น พบเจอบ่อย ๆ ก็องค์กรประเภทเพื่อการกุศล (Charities) ให้บริการทางสังคม (Social Service Organization) ให้บริการทางสาธารณสุข (Health Service Organizations) บริการทางวัฒนธรรม (Cultural Organizations) สถาบันการศึกษา (Educational Institutions) สถาบันการศึกษา (Religious Institutions) รวมถึง มูลนิธิ (Foundation) หรือ สมาคม (Association) โดยมีแหล่งรายได้เข้ามาหลายช่องทาง

รูปที่ 2.6 แหล่งที่มาของรายได้ขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

ที่มา: Ansella et al., 2020

องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Organization) องค์กรที่มุ่งเน้นการนำผลประโยชน์ให้แก่สังคมและส่วนรวมเป็นวัตถุประสงค์หลัก สัดส่วนของผลประโยชน์จะถูกนำแบ่งปันให้กับกลุ่มสมาชิกอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม อีกทั้งองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรจะตอบสนองต่อการช่วยเหลือสังคมเป็นสำคัญ อำนาจและการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นอิสระจากภาครัฐแม้งบประมาณอาจได้จากรัฐก็ตามหรือไม่ก็ได้ก็ตาม แต่ทั้งนี้้องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเหล่านี้จึงต้องมีการจัดโครงสร้างชัดเจน มีการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ ทั่วไปด้วย จึงจะเกิดความมั่นคงและเกิดผลสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายขององค์กร อีกทั้งเป็นหนึ่งในภาคีเครือข่ายสำคัญของการพัฒนาประเทศ

2.5 บทบาทของกฎหมายขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในประเทศไทย

ในแง่ของการสร้างองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร จะเห็นได้ว่าหากต้องการร่วมกลุ่มของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วให้เข้มแข็ง ประเทศไทยมีกฎหมายที่รับรองสถานะขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร โดยผ่านการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือสมาคม ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนมูลนิธิและสมาคม ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, มปป.)

มูลนิธิ หมายถึง ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล สาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อื่น โดยมีได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกันและได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ การจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิ ต้องมิใช่เป็นการหาผลประโยชน์เพื่อบุคคลใดนอกจากเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้น (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 110)

สมาคม หมายถึง การก่อตั้งสมาคมเพื่อการกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกัน และมีใช่เป็นการหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน ลักษณะจะเป็นการรวมกลุ่มบุคคล มีการกระทำการอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการปฏิบัติชัดเจน และต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 78)

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบสิทธิพิเศษทางภาษีระหว่างองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน

สิทธิพิเศษ	องค์กร	
	องค์กรไม่หวังผลกำไร (Nonprofit Organization)	องค์กรสาธารณะ (Public Organization)
อัตราภาษี	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา
การยกเว้นภาษี	รายได้ที่สามารถนำยกเว้นภาษี - รายได้จากเงินบริจาค - รายได้จากค่าลงทะเบียนสมาชิก - รายได้จากการให้โดยเสน่ห่า - สามารถยื่นขอเป็นองค์กรสาธารณกุศล เพื่อรับการยกเว้นเงินนิติบุคคล	ไม่ได้รับการยกเว้นภาษี
สิทธิประโยชน์อื่น ๆ	ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ประกาศตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47 (7) (ข)	- ไม่มี-

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย, 2567

จากตารางที่ 2.2 จะเห็นได้ว่าองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นองค์กรแบบใดแบบหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นมูลนิธิหรือสมาคม มีฐานะเป็นนิติบุคคล จะได้รับสิทธิในเรื่องการเสียภาษีที่ลดลงหรือน้อยลงกว่าเป็นบุคคลธรรมดา

การรับรองสถานะของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ให้เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากต่อการทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้มแข็ง (Strong Tie) มีระบบการทำงานที่ชัดเจน มีการระดมทุนที่หลากหลาย มีอำนาจในการเป็นตัวแสดงที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดนโยบายจากข้างบน แต่ในทางกลับกันมองในมุมของประโยชน์ร่วมทั้งผู้ให้และผู้รับ โดยเฉพาะเรื่องมาตรการด้านภาษีกว่าคือ รัฐได้ภาษีในการพัฒนาประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่วนผู้รับผลประโยชน์หรือสนับสนุนได้รับการลดหย่อนภาษี อีกทั้งได้พัฒนาประเทศในเป้าหมายที่ตนต้องการอีกด้วย เรียกได้ว่า Win-Win ทุกกลุ่มก็ว่าได้ นอกจากนี้ยังเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาอย่างครอบคลุมทั่วถึงถ้วนทั่วและนับรวม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังอีกด้วย

2.6 แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง

แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Inclusive Policy) เป็นแนวคิดการหนุนเสริมหรือเสริมพลังประชาชนให้สามารถร่วมมือร่วมใจออกมาแก้ไขปัญหาและขับเคลื่อนการพัฒนาต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Collective Action Theory) ปิยะพงษ์ บุญบงก์ และ พบสุข ชำชอง (2563) สรุปฐานคติที่เป็นมุมมองไว้พิจารณาในแนวคิดนี้ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

1) แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นการสร้างดุลยภาพระหว่างกลุ่มผลักดันและกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม นั้นอาจรวมถึงกลุ่มเคลื่อนไหวของชาวบ้านหรือแม้แต่กลุ่มชาติพันธุ์ แต่ผู้กำหนดนโยบายต้องเปิดประตูสำหรับทุกกลุ่ม แต่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้สร้างและรักษากติกา เสริมพลังให้กลุ่มผลประโยชน์ขนาดเล็ก ๆ ให้มีเสียงดังเน้นความเท่าเทียม

2) แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นการขับเคลื่อนโดยภาคีเครือข่ายหรือประชาคมนโยบายมากกว่าตัวแสดงใดเพียงหนึ่งเดียว เป็นส่วนหนึ่งของการปกครอง (Government) ที่เน้นในเรื่องการบริหารจัดการที่อิงความร่วมมือ (Governance) ทำให้การนำบรรพกาลสังคมให้เป็นหนึ่งในตัวแสดงนโยบาย แต่ก็ได้ไม่ได้หมายความว่าภาคสังคมจะได้เป็นตัวหลัก หากแต่ได้อยู่ในปฏิสัมพันธ์ที่อาศัยความร่วมมือกันในการสร้างนโยบายร่วมกัน (Collaboration Policy Making) และนับว่ามีโอกาสเปิดกว้างให้พอสมควร

3) แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นการสร้างทางเลือกให้กับประชาชน โดยความสมัครใจ (Nudging Approach) ประชาชนทุกคนมีทางเลือกและสามารถเลือกตามการชี้แนะของรัฐหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับทางเลือกต่าง ๆ นั้นสามารถจูงใจหรือชวนให้คล้อยตามได้เพียงใด เน้นไปที่การเปลี่ยนพฤติกรรมของปัจเจกชนเป็นหลัก

4) แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง เน้นการทลายโครงสร้างความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมต่าง ๆ

5) แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง นับรวมชุดความหมายต่าง ๆ (Meanings) ที่พวกเขาใช้ เพื่อผนวกเข้าในนโยบาย เน้นสร้างนโยบายท่ามกลางความหลากหลายนั้น ใส่ใจต่อคุณค่า ปทัสถาน เรื่องราว ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาของแต่ละชุมชนสังคม

6) แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง ใส่ใจในกระบวนการที่นับรวมและทั่วถึง อีกทั้งไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง กล่าวคือนับรวมเสียงส่วนน้อยด้วยไม่ละเลยหากเสียงส่วนใหญ่จะได้ควบคุมนโยบายนั้น

7) แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง เน้นการตัดสินใจเชิงนโยบายที่มาจากตัวแทนเสียงที่หลากหลาย โดยใส่ใจต่อการพูดคุยเชิงลึกในกลุ่มย่อยมากกว่าเวทีการมีส่วนร่วมกลุ่มใหญ่ อีกทั้งเชื่อมร้อยอุดมคติ ชุดความคิด และความรู้ที่หลากหลายเข้าด้วยกัน ให้ความสำคัญกับทางเลือกที่ยอมรับได้ร่วมกันมากกว่า ไม่ว่าจะมาจากฉันทามติข้อตกลงร่วม หรือการมีจุดร่วมในความต่าง

แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นแนวคิดที่จะทั่วถึงและนับรวมมากขึ้น ให้ความสำคัญกับคุณค่าและความแตกต่างหลากหลาย สะท้อนการให้ความสำคัญต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งการมองเพียงข้อเท็จจริง อำนาจ และผลประโยชน์เท่านั้นอาจไม่เพียงพอ แนวคิดการพัฒนาโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง อาจไม่ใช่มองหาวิธีพัฒนาที่ดีที่สุด แต่เป็นการแสวงหาและออกแบบการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเรื่องนั้น ๆ ในเหมาะสมกับบริบทมากกว่าหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานกลางใด ๆ แต่ที่สำคัญผลसानการให้คุณค่าที่แตกต่างหลากหลาย มากกว่าการผูกขาดการตัดสินใจคุณค่าและตีความโดยผู้นำเพียงไม่กี่คน

2.7 แนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเชิงกลยุทธ์

ในการวิเคราะห์การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกมาใช้ในการสรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนความท้าทาย เพื่อนำมาใช้หาแนวทางที่เหมาะสมต่อการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ในส่วนของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนั้นเป็นหนึ่งในเครื่องมือการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีลักษณะการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป (General Environment Analysis) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment Analysis) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ทวีพล ไชยพงษ์, 2557, น.12-13)

2.7.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป บางตำราเรียกว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจทำให้เกิดปัจจัยล้มเหลวลงได้ มักจะส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ในระยะยาวและวงกว้าง ปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

1) ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural Environment) สภาพทางสังคมวัฒนธรรม ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไป เมื่อเวลาเปลี่ยนสังคมและวัฒนธรรมก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

2) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological Environment) เป็นปัจจัยที่มีการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์และท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องในยุคปัจจุบัน เป็นตัวแปรทางเทคโนโลยีที่สำคัญในยุคโลกแห่งดิจิทัลปัจจุบัน

3) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Environment) ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการที่จะเข้าไปพัฒนาท้องถิ่น หมายความว่า เศรษฐกิจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนที่รัฐชุมชนก้าวหน้าหรือพัฒนาด้วยปัจจัยนี้เป็นสำคัญ

4) ปัจจัยทางการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Environment) นโยบายการพัฒนาต่าง ๆ มาจากมาตรการของรัฐบาลและกฎหมายบังคับใช้ทั้งสิ้น กลุ่มชาติพันธุ์ท้องถิ่นไม่สามารถปฏิเสธได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารปกครองท้องถิ่นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อย่างเช่น นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต้องปรับตัวต่อการดำรงรักษาให้คงอยู่อย่างไรอย่างยั่งยืน และ

นอกจากนี้ยังมี ปัจจัยระหว่างประเทศ (International Environment) การค้าขายแดนระหว่างประเทศ มีผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่มีภูมิลำเนาในชายแดน อีกทั้งมีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่เรียกว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษ ข้างต้นนั้น มีผลอย่างยิ่งต่อกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่มีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป เรียกย่อได้ว่า STEP แนวคิดนี้ผู้วิจัยมองว่า แม้จะวิเคราะห์ไม่ลึกในลักษณะเชิงปริมาณ แต่ในเชิงคุณภาพพอที่จะเห็นว่า ทิศทางการพัฒนาด้วยการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไรในอนาคตต่อไป

2.7.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ที่มีอิทธิพลตรงต่อการดำเนินงานของชาติพันธุ์ไม่น้อย มีปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้วยกัน 2 หลัก เรียกว่า “2S4M” รายละเอียดดังนี้ (พินิจ มีคำทอง และ โกวิทช์แสนพงษ์, 2562, น.114)

1) โครงสร้าง/นโยบาย (Structure and Policy) ภายในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์มีการบริหารปกครองอย่างไร มีโครงการในการบริหารหรือไม่ แล้วปัจจัยนี้ปัจจุบันเป็นอย่างไร

2) บริการ (Service and Products) ปัจจัยนี้ต้องการเน้นถึงการดูแลชุมชนภายในท้องถิ่น มีการให้การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมหรือโครงการที่เข้ามาดำเนินกิจกรรมอย่างไร

3) บุคลากร (Man) ทรัพยากรบุคคลภายในเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการวิเคราะห์ ปัจจุบันทรัพยากรบุคคลมีศักยภาพมากน้อยแค่ไหน ต้องการให้ภาคีเครือข่ายสนับสนุนด้านนี้หรือไม่

4) การเงิน (Money) เป็นทรัพยากรที่สำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนา แม้จะไม่ใช่ปัจจัยหลักแต่เป็นปัจจัยแรกที่น่าพาชี้นำถึงเป้าหมายที่จะได้รับต่อไป

5) วัสดุอุปกรณ์ (Material) เครื่องมือต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนให้การดำเนินโครงการสำเร็จ อีกทั้งปัจจัยเหล่านี้อาจได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายหรือพันธมิตรกันและกัน

6) การบริหารจัดการ (Management) เป็นหลักการบริหารจัดการของกลุ่มจะขับเคลื่อนได้ ต้องจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากแม้บริหารจัดการไม่ได้มีผลต่อการเข้าถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจ อื่น ๆ อาจคาดเคลื่อนไปได้

อย่างไรก็ดี ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ไม่อาจละเอียดได้เลย แม้จะเป็นเชิงคุณภาพแต่เมื่อสังเคราะห์ดูแล้วก็เห็นทิศทางการบริหารปกครองที่ไม่เหมาะสมเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ต่อไป อีกทั้งดำเนินการยังต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้รวมถึงภาคีเครือข่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2.8 บริบทกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ก่อนที่จะกล่าวถึงการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในผู้วิจัยขอเกริ่นนำถึงภาพรวมของจังหวัดสระแก้วและบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้เพื่อให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีโดดเด่นต่อพื้นที่และที่ความสำคัญช่วยเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทั้งในมิติของสังคม การท่องเที่ยว และที่สำคัญได้ส่งต่อมิติด้านเศรษฐกิจอีกด้วย ได้อย่างไร

สิริกมล สายสร้อย, พิสิษฐ์ ศรีสวัสดิ์, ชีรพงษ์ อินทร์พันธุ์ และ อภิญญา ตันทวิวงศ์ (2546) ได้กล่าวถึงบริบทกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในรายงานวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตจังหวัดสระแก้ว ไว้ว่า จังหวัดสระแก้วมีที่มาจากชื่อสระน้ำโบราณในพื้นที่อำเภอเมืองสระแก้วปัจจุบันซึ่งมี 2 สระในสมัยกรุงธนบุรี ประมาณปี พ.ศ. 2324 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งทรงเป็นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเป็นแม่ทัพยกไปตีประเทศกัมพูชา (เขมร) ได้แะพักกองทัพที่บริเวณสระน้ำทั้งสองแห่งนี้ กองทัพได้อาศัยน้ำจากสระใช้สอย ได้ขนานนามสระทั้งสองว่า “สระแก้ว - สระขวัญ” และได้ขนานน้ำจากสระทั้งสองแห่งนี้ ใช้ในการประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา โดยถือว่าเป็นน้ำบริสุทธิ์

สระแก้ว เดิมมีฐานะเป็นตำบล ซึ่งสมัยก่อนทางราชการได้ตั้งเป็นด่านสำหรับตรวจคนและสินค้าเข้า-ออก มีข้าราชการตำแหน่งนายกองทำหน้าที่เป็นนายด่าน จนถึงปี พ.ศ. 2452 ทางราชการจึงได้ยกฐานะขึ้นเป็น กิ่งอำเภอ ชื่อว่า “กิ่งอำเภอสระแก้ว” ซึ่งขึ้นอยู่ในการปกครองของอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้ชื่อสระแก้ว เป็นชื่อกิ่งอำเภอ ต่อมา เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2501 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็นอำเภอชื่อว่า “อำเภอสระแก้ว” ขึ้นอยู่ในการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี และต่อมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2536 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดสระแก้ว ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 110 ตอนที่ 125 ลงวันที่ 2 กันยายน 2536 โดยเป็นจังหวัดที่ 74 ของประเทศไทย

รูปที่ 2.7 แผนที่จังหวัดสระแก้ว
ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว, 2566

จากแผนที่จะเห็นได้ว่า จังหวัดสระแก้ว เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนตะวันออกของประเทศอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 220 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 7,219.72 ตารางกิโลเมตร ทิศตะวันออกติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา ทิศเหนือติดต่อกับ อำเภอกนครบุรี จังหวัดนครราชสีมาและอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี และทิศตะวันตกติดต่อกับ อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอสนามชัยเขตและจังหวัดฉะเชิงเทรา การปกครองแบ่งออกเป็น 9 อำเภอ 58 ตำบล 731 หมู่บ้าน 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 16 เทศบาล (3 เทศบาลเมือง 13 เทศบาลตำบล) และ 49 องค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 2.3 การแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดสระแก้ว

อำเภอ	เนื้อที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล		อบต.
					เมือง	ตำบล	
1. เมืองสระแก้ว	1,832.22	8	123	1	1	2	8
2. วัฒนานคร	1,560.00	11	115	-	-	1	11
3. อรัญประเทศ	821.27	12	114	-	1	4	8
4. ตาพระยา	862.90	5	64	-	-	1	5

ตารางที่ 2.3 การแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

อำเภอ	เนื้อที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล		อบต.
					เมือง	ตำบล	
5. วังน้ำเย็น	343.24	4	84	-	1	-	3
6. คลองหาด	417.082	7	71	-	-	1	6
7. เขาคกรรจ์	774.31	4	71	-	-	1	4
8. โคกสูง	219.40	4	41	-	-	1	3
9. วังสมบูรณ์	389.30	3	48	-	-	2	1
รวม	7,219.72	58	731	1	3	13	49

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้ว, 2567

ในส่วนของประชากรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว 561,690 คน เป็นชายถึง 280,406 คนและหญิง 281,284 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองสระแก้ว จำนวน 111,844 คน มีสัดส่วนถึงร้อยละ 19.83 รองลงมาอำเภอรัฐประเทศ 91,355 คน มีสัดส่วนร้อยละ 16.26 และน้อยที่สุดคือ อำเภอโคกสูง มีจำนวนเพียง 13,551 คน มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4.86 ผู้วิจัยสรุปเป็นตารางที่ 4.2 ด้านล่างนี้

ตารางที่ 2.4 จำนวนประชากรแยกเพศ รายอำเภอ ลำดับตามจำนวนประชากร

อำเภอ	จำนวนประชากร (ชาย)	จำนวนประชากร (หญิง)	จำนวนประชากร (ทั้งหมด)	สัดส่วน ร้อยละ
อำเภอเมืองสระแก้ว	55,534	55,850	111,384	19.83
อำเภอรัฐประเทศ	45,652	45,703	91,355	16.26
อำเภอวัฒนานคร	41,132	41,094	82,226	14.63
อำเภอวังน้ำเย็น	30,346	30,914	61,260	10.90
อำเภอตาพระยา	28,670	28,605	57,275	10.19
อำเภอเขาคกรรจ์	27,937	27,874	55,811	9.93
อำเภอคลองหาด	19,520	19,451	38,971	6.93
อำเภอวังสมบูรณ์	18,064	18,036	36,100	6.42
อำเภอโคกสูง	13,551	13,757	27,308	4.86
รวม	280,406	281,284	561,690	100

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้ว, 2564

จากข้อมูลบริบทของจังหวัดสระแก้ว จะเห็นได้ว่าจังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดใหม่ แยกตัวจากจังหวัดปราจีนบุรีและมีบริบทการพัฒนาจังหวัดได้ประมาณ 30 ปี จนถึงปัจจุบัน ประชากรส่วนใหญ่มาจากหลายภูมิภาคของประเทศที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในพื้นที่ของประเทศ รวมถึงประวัติศาสตร์ที่มีอย่างยาวนาน ทำให้เกิดพหุวัฒนธรรมอันหลากหลายผสมผสานจะเห็นได้จากวัฒนธรรมจาก ลาว จีน เวียดนาม ญ้อ ในพื้นที่ รวมถึงวัฒนธรรมเขมรที่มีอิทธิพลจากประเทศเพื่อนบ้านและสืบทอดจากบรรพบุรุษส่งต่อให้กับคนในพื้นที่ของจังหวัดสระแก้ว จึงก่อให้เกิดกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้วปัจจุบัน

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภาเทพ พงศ์ทอง (2560) ศึกษาเรื่อง ตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม *และบ้านหมากม่วง* ในเขตเทศบาลตำบลไทรรัฐ* ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม* และบ้านหมากม่วง* ตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม *และบ้านหมากม่วง* ในเขตเทศบาลตำบลไทรรัฐ* ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยังใช้การจัดการอย่างไม่เป็นทางการ ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง อีกทั้งพบว่าบุคลากรที่เป็นคนในชุมชนไม่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายใด ๆ และในแง่ของการนำเสนอโครงการ เป็นส่วนของผู้อำนาจเป็นผู้ตัดสินใจโดยผู้อำนาจที่เกี่ยวข้องอาจไม่เคยมีประสบการณ์ในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนเลยก็เป็นได้ จึงเป็นที่มาของแผนประจำปีที่ไม่มีการระบุกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนที่สำคัญลงไปและไม่ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนอีกนัยหนึ่งด้วย ตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมได้บูรณาการวงจร Deming (PDCA) และขับเคลื่อนผ่านกลไก “คชศร” (ครอบครัว ชุมชน ศาสนา รัฐ) ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan) เช่น การประเมินความสำคัญของกิจกรรมทางวัฒนธรรม การรวมกลุ่มผู้นำกิจกรรม การวางแผนการดำเนินการ การจัดสรรทรัพยากร การพิจารณาอุปสรรคและการสนับสนุน การเสนอโครงการ และอื่น ๆ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ชุมชนควรสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง อาทิ การประสานภาครัฐและเอกชน การทำระบบการจัดการและการเสนอโครงการเพื่อจัดสรรงบประมาณ การวางแผนการประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบฐานข้อมูลเพื่อการศึกษาอนุรักษ์ เผยแพร่ และสืบสานอย่างยั่งยืน

ภัทรพร รอดบุญเกิด (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารนโยบายสาธารณะแนวใหม่: กรณีเมืองโคราช ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการสร้างเครือข่าย (Network Governance) ด้วย Quintuple

Helix Model ตัวแบบการพัฒนาเมืองโคราชโมเดลเดิมมีจุดเริ่มต้นจากความต้องการในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนที่เรียกว่า“โคราชทศวรรษหน้า” ที่เล็งเห็นว่าจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดซึ่งสามารถเติบโตได้ในอนาคต และมองว่าในขณะนั้นจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาการจราจรติดขัดอยู่มาก ซึ่งในอนาคตจำนวนประชากรในจังหวัดนครราชสีมาจะมีแนวโน้มด้านความหนาแน่นของจำนวนประชากรมากขึ้น ส่งผลให้กลุ่มโคราชทศวรรษหน้าเริ่มหาวิธีการที่จะผลักดันให้ภาครัฐมองเห็นถึงปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ชาวโคราชพบเจอ นำไปสู่แนวคิดในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network Governance) ด้วยตัวแบบที่เรียกว่า Quintuple Helix Model รูปแบบการสร้างความร่วมมือด้วย Quintuple Helix Model ของจังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเป็นการสร้างความร่วมมือซึ่งเริ่มต้นโดยกลุ่มโคราชทศวรรษหน้า ที่ในขณะนั้นมีฐานะเป็นกลุ่มนักธุรกิจ (Industry) เข้าร่วมจับมือกับภาครัฐ (Government) และเลือกให้สถาบันการศึกษา (University) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นผู้ทำการศึกษารูปแบบของโครงการและผลกระทบสิ่งแวดล้อม เกิดเป็นลักษณะของ Triple Helix Model ซึ่งเมื่อโครงการมีความก้าวหน้ามากขึ้นจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม (Media and Culture-Based Public) ที่มีสถานะเป็นทั้งองค์กรธุรกิจและสื่อในเวลาเดียวกันในการผลักดันจากแนวคิดการสร้างระบบขนส่งสาธารณะในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดขึ้นเป็นนโยบายระดับประเทศ โดยอาศัยช่องทางการเข้าถึงผู้บริหารระดับสูง จนเกิดขึ้นเป็น Quadruple Helix และสามารถจัดทำโครงการเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนร่วมในโครงการ เช่น ผู้ประกอบกิจการบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงและประชาชนชาวโคราช ผู้มีโอกาสใช้บริการระบบขนส่งในอนาคต ซึ่งช่วยให้มหาวิทยาลัยและผู้บริหารโครงการสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการจริงได้ นำไปสู่รูปแบบที่เรียกว่า Quintuple Helix ในที่สุด

สุรางค์รัตน์ จำเริญผล (2567) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมข้ามภาคส่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs : การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกลไกและระบบอภิบาลที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมขององค์กรนอกภาครัฐในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ระดับมหภาค พบว่า การออกแบบโครงสร้างเชิงสถาบันก็ส่งผลไปสู่เรื่องการออกแบบกลไกการสนับสนุนการมีส่วนร่วมข้ามภาคส่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ด้านการสร้างเครือข่ายและการทำงานกับภาคี เป็นปัจจัยหนุนเสริม คือการเน้นการเชื่อมต่อกันกับคนและเชื่อมต่อกับความเข้าใจ มีภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ในเครือข่าย ที่สร้างและเติบโตไปด้วยกัน และการทำงานที่ขับเคลื่อนที่หลากหลายเป็นระบบและมีการบูรณาการ และควรสร้างการทำงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาฐานข้อมูลองค์กรภาคประชาสังคม

ซึ่งต้องจดทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทย กลุ่มองค์กรภาคประชาสังคม NGOs ที่เป็นมูลนิธิ สมาคม และต้องจดทะเบียนที่กระทรวงพัฒนาความมั่นคงมนุษย์ ซึ่งจะช่วยในการเชื่อมโยงฐานข้อมูล การสร้างภาคีเครือข่ายจะช่วยให้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจว่า เงื่อนไขเชิง ปฏิบัติการการบริหารภาครัฐซึ่งยังเป็นข้อจำกัด เน้นภารกิจประจำ เน้นงานฟังก์ชัน แต่ละหน่วยงาน ก็จะมีกรอบการทำงานเฉพาะของตัวเอง เมื่อแตกต่างกันก็ซับซ้อนล่าช้าไปหมด ทำให้การเชื่อมโยง ของภาคประชาสังคมยากขึ้น กลุ่มภาคประชาสังคมก็ไม่ได้ได้รับสนับสนุนงบประมาณในการทำงาน มากนักด้านเงื่อนไขเชิงความรู้ พบว่า ข้อจำกัดของการบูรณาการความรู้ เป็นข้อท้าทายมาจาก ผลสืบเนื่องการทำงานที่มีจุดเน้นความรู้กระแสหลัก ในขณะที่ฝั่งภาคเครือข่ายอื่น ๆ พยายามดึงเอา ประสบการณ์และความรู้ของตนเองจากระดับล่าง และนำมาทริยมนาใช้ แล้วก็ขับเคลื่อนความรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงและเสริมพลังจากล่างขึ้นบน ซึ่งขัดแย้งกับลักษณะการดำเนินที่เกิดจาก บนลงล่าง (Top – Down)

ภัทรกร พลพานาธรรม, ปรีชาดิ รัตนบรรณสกุล, และปรมาภรณ์ สุกใส (2553) ได้ศึกษา เรื่อง เครือข่ายทางสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย อำเภอบางคนที จังหวัด สมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบโครงสร้างเชิงสถาบันส่งผลไปสู่เรื่องการออกแบบ กลไกการสนับสนุนการมีส่วนร่วมข้ามภาคส่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่าง ยั่งยืน หรือ SDGs

ชาย ไชยชิต (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบองค์กรความร่วมมือระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย” ผู้ศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับพื้นที่นำร่องจากนโยบาย เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่า พื้นที่นำร่องบางแห่งมีความร่วมมือภายหลังการจัดตั้งทั้งบางแห่งมีการพัฒนาความก้าวหน้า และมีการทำงานอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่บางแห่งขาดความต่อเนื่องของความร่วมมือระหว่างกัน พร้อมกันนั้น ได้เสนอแนะแนวการพัฒนาความร่วมมือไว้หลายประการด้วยกัน อันได้แก่ บทบาท ของผู้นำท้องถิ่น การจัดตั้งหน่วยบริหารงานและระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจนการวางกฎระเบียบ ต่าง ๆ ของความร่วมมือไว้ชัดเจน การประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษา การสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารงานร่วมกันให้ทุกฝ่าย รับทราบและตระหนักเห็นความสำคัญ ร่วมทั้งการจัดตั้งคณะทำงานประเมินผลการใช้งาน งบประมาณ ของความร่วมมือในแต่ละปี

วสันต์ เหลืองประภัสร์ (2549) งานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการดำเนินงานร่วมกันเพื่อจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศด้านรูปแบบขององค์กรความร่วมมือ โดยนำข้อมูลจากต่างประเทศมาเปรียบเทียบกับกรณีของไทย เพื่อเสนอแนะแนวทางด้านต่าง ๆ พบว่า (1) ด้านโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น มองว่าการใช้วิธีการยุบรวมอาจถูกต้องด้านได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการร่วมมือนั้นสามารถยกระดับศักยภาพการจัดบริการสาธารณะได้ หรือ การจัดตั้งองค์กรกึ่งยุบรวม หรือ รูปแบบเขตพิเศษในสหรัฐฯ มาปรับใช้ได้ (2) ด้านการจัดตั้งและสร้างระบบความร่วมมือ ในต่างประเทศกฎหมายค่อนข้างเปิดช่องให้ร่วมมือกันได้โดยอิสระแต่ในส่วนของไทยกฎหมายไม่เกื้อหนุนความร่วมมือกันจึงควรสร้างกรอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกันได้ง่าย ประกอบการใช้มาตรการอื่น ๆ จูงใจ เช่น มาตรการทางการคลัง การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาค การกำหนดขนาดของประชากรแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหลักเกณฑ์ความสามารถ การเข้าถึงบริการประชาชน การให้เงินอุดหนุน การเพิ่มอำนาจทางการคลัง ฯลฯ (3) ด้านรูปแบบขององค์กรความร่วมมือ พบว่ากลุ่มประเทศแองโกลแซกซอน มีแนวโน้มจัดทำเฉพาะภารกิจบางอย่าง ขณะที่ภาคพื้นยุโรปจะเน้นทำหลายภารกิจและส่วนของไทยโดยเฉพาะในเขตชนบทควรจัดตั้งเป็น นิติบุคคลเพื่อลดความสิ้นเปลืองด้านทรัพยากรและรับผิดชอบภารกิจหลายด้าน ส่วนเขตเมืองสามารถใช้ความร่วมมือเฉพาะด้านได้ และเปิดโอกาสโครงสร้างที่หลากหลาย (เช่น บริษัทพัฒนาองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัทจำกัด) หรือใช้รูปแบบเขตพิเศษสหรัฐฯ กับบริการสาธารณะที่ใช้ทักษะเฉพาะด้าน (เช่น การศึกษา) หรือ องค์กรความร่วมมือที่ไม่เป็นนิติบุคคลหรือนิติบุคคลในรูปสภาผู้จัดการ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและคล่องตัว และ (4) ด้านระดับความเป็นเมือง ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับสภาพโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับ การขยายตัวของเมืองเป็นสิ่งที่สำคัญการบูรณาการความร่วมมือจะมีสูงมากขึ้น โดยเฉพาะระหว่าง เมืองศูนย์กลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง โดยเฉพาะกรุงเทพฯ กับ ภาคตะวันออก ที่ความเป็นเมืองสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

Goldsmith and Eggers (2004) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแบบการจัดการแบบเครือข่ายในสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า มณฑลมิสซูรี สหรัฐอเมริกา มีหน่วยงานภายใต้โครงการ W-2 ที่ดำเนินการ โดยเอกชน 5 หน่วยงาน เป็นโครงการที่ไม่แสวงหากำไร 4 หน่วยงานและองค์กรทางธุรกิจ 1 บริษัทนอกจากนี้ยังมีองค์กรท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในชุมชนอีก 10 แห่งซึ่งสนับสนุนหน่วยงานต่างๆที่อยู่ในโครงการ W-2 โดยทำหน้าที่ให้บริการแก่ผู้ประกันตนที่มีสิทธิตั้งแต่การฉีดวัคซีนไปจนถึงการดูแลเด็กเล็กในระหว่างที่ผู้ปกครองไปทำงานผลลัพธ์ที่ได้ คือ เกิดระบบช่องทาง

บริการจัดหางานแบบเบ็ดเสร็จที่ซับซ้อนซึ่งดำเนินการ โดยองค์การเอกชนและองค์การที่ไม่ใช่ภาครัฐเกือบทั้งหมด

Hulst and Montfort (2007) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นในประเทศยุโรป 8 ประเทศ แนวคิด สำคัญที่ใช้ในการศึกษาคือแนวคิดสถาบันนิยมเชิงประวัติศาสตร์และสังคมวิทยา (Sociological and Historical Institutionalism) ในฐานะตัวแปรเชิงบริบทที่มีอิทธิพล และพฤติกรรมและการตัดสินใจ ที่เกิดขึ้นเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ที่เกิดขึ้นระหว่างเหตุผลเชิงสถาบันและตัวแสดงต่าง ๆ โดยมองว่าตัวแสดงทั้งภาครัฐและเอกชนล้วนมีเป้าหมายและเหตุผลของตนเองและ อยู่ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ โดยหยาบกรังบริบทสำคัญได้แก่ บริบทเชิงสถาบันระดับชาติ (National Institutional Context) เช่น กฎหมาย และมาตรการจูงใจที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมบริหารงานภาครัฐ (Public Administrative Culture) ขณะเดียวกันยังต้องเผชิญกับแรงกดดันหรือปัจจัยแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Environmental Factor) อาทิ สภาพทางเศรษฐกิจสังคมการพัฒนาเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเติบโตของเมือง และการเพิ่มขึ้นของแรงกดดันตลาดเสรีทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องขยายขอบข่ายความร่วมมือใหม่ ๆ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับ ฯลฯ จากการศึกษาพบว่า การออกแบบสถาบันขององค์กรความร่วมมือ การกำหนดขอบข่าย และองค์ประกอบของความร่วมมือจะมีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์และเป้าหมายขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามสิ่งที่มอิทธิพลและส่งต่อการกำหนดรูปแบบของความร่วมมือมากที่สุดและทันทีทันใด คือ กฎหมายของรัฐบาลและมาตรการจูงใจช่วยเหลือต่าง ๆ ซึ่งหากตัดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐส่วนกลางออกไปจะพบว่าการออกแบบองค์กรความร่วมมือจะขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง และในระยะยาวมีความคาดหวังที่จะสร้างความร่วมมือหลายภารกิจมากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ช่วยเพิ่มระดับความเป็นไปได้ในการแบ่งปันทรัพยากรและประสานประโยชน์สู่การร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น

Kettunen and Teles (2015) วิจัยเกี่ยวกับการสำรวจเกี่ยวกับการแสดงเหตุและผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้นของความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกล่าวว่าความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สามารถพบได้โดยทั่วไปทั้งเกิดขึ้นจากความสมัครใจและมาตรการ บังคับหรือเรียกร้องของรัฐบาลกลางหรือระดับภูมิภาค เหตุผลโดยส่วนใหญ่ที่พบคือความไร้ประสิทธิภาพหรือการขาดแคลนทรัพยากรอันนำไปสู่การจัดบริการหรือดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และ เชื่อว่าแนวทางสร้างความร่วมมือจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพได้ในที่สุด อย่างไรก็ตาม

ขณะเดียวกันความร่วมมือส่งผลกระทบในเชิงลบและการลดลงของการควบคุมประชาธิปไตยของแต่ละหน่วยภาคีสมาชิกได้อีกด้วย ซึ่งทั้งแนวคิดองค์การ (Organization Theory) และแนวคิดเครือข่าย (Network Theory) ต่างชี้ให้เห็นว่าการเกิดขึ้นของความร่วมมือเป็นผลที่ผ่านความพึงพอใจของตัวแสดงต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วม อย่างไรก็ตามบางประเทศ เช่น อังกฤษและเนเธอร์แลนด์ไม่ปรากฏความร่วมมือมากนัก ขณะที่บางประเทศสามารถใช้วิธีการ Privatization เป็นอีกทางเลือกหนึ่งได้ เช่น สหรัฐฯ ส่วนประเทศอื่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขนาดเล็กมักใช้วิธีการสร้างความร่วมมือระหว่างกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดบริการสาธารณะ นอกจากนี้ยังได้ทำการสำรวจเงื่อนไขอันนำไปสู่การสร้างความร่วมมือระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชนบทสามแห่ง พบว่าเงื่อนไขสำคัญอันนำไปสู่ความร่วมมือ ได้แก่ การเกิดพิบัติภัยทางเศรษฐกิจและธรรมชาติ ความร่วมมือทางการเมือง การเพิ่มขีดความสามารถหรือ แรงจูงใจจากแหล่งทุนภายนอก และในช่วงต้นของการสร้างความร่วมมือจะได้รับการสนับสนุนจาก นักการเมืองเป็นสำคัญ รวมทั้งการมองเห็นถึงประโยชน์หรือความได้เปรียบที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือ กัน ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการทางนโยบาย (Policy Entrepreneur) มุ่งเน้นไปที่กลยุทธ์ที่มี ประสิทธิภาพและให้ความสำคัญกับการสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน

Firman (2010) ทำการศึกษาเรื่อง “Multi Local-Government under Indonesia’s Decentralization Reform: The Case of Kartamantul (The Greater Yogyakarta)” เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กรณีศึกษา คือมหานคร ยอร์กกาตาร์ (Yogyakarta Metropolitan Region) มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการร่วมกันและพบว่ามีประสิทธิภาพในด้านการประสานงาน และบริหารงานด้านการกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียโดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จได้แก่ ประการแรก การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน ในแนวนอนภายในสำนักงานเลขาธิการ ประการที่สอง ความโปร่งใสในกระบวนการเจรจาในหมู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประการที่สาม ผู้บริหารท้องถิ่นมีความเป็นผู้นำและแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และประการสุดท้าย คือ ผู้นำท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์พื้นฐานร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ที่มีลักษณะของความเป็นเมืองว่าควรที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้ได้คุณภาพการบริการสาธารณะที่มากกว่าเดิม

Cigler (1994) ศึกษาเรื่องความร่วมมือที่ปรากฏในพื้นที่ชนบทว่าโดยส่วนใหญ่ ส่วนมีพื้นฐานมาจากการขาดแคลนทรัพยากรหรือความเชี่ยวชาญเพื่อการจัดบริการสาธารณะหรือตัดสินใจในกิจกรรมร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การร่วมมือกันถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

(System Changing) และอาจเกิดจากการข่มขู่อันนำไปสู่การจัดตั้งหน่วยความร่วมมือได้เช่นกันและหากภาคีสมาชิกคนใดคนหนึ่งมีความอ่อนแอในทางการเมืองหรือองค์กรภายในจะกระทบกระเทือนกับต่อความสำเร็จในการพยายามร่วมมือกันได้ และความเป็นไปได้ที่จะทำให้ความร่วมมือกันมีความต่อเนื่องมักเกิดจากการเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ที่มีความยืดหยุ่นหลวม ๆ จากนั้น จึงค่อย ๆ พัฒนาไปสู่แบบเครือข่ายและมีวัตถุประสงค์ทั่วไป เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลในลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือ (Networks and Cooperation) ลำดับต่อมาจึงได้มีพัฒนาไปสู่ความร่วมมือที่เป็นทางการ (Formal) และมีภารกิจมีความสลับซับซ้อนเฉพาะทาง (Specific and Complex Task) มากยิ่งขึ้นได้ในลักษณะการประสานและการร่วมมือดำเนินกิจกรรมเข้มข้นมากยิ่งขึ้น (Coordinating and Collaborating) ซึ่งรูปแบบที่เป็นทางการมักมีความมั่นคงและยั่งยืนมากกว่ารูปแบบที่ไม่เป็นทางการขณะเดียวกันการพัฒนาดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการของภาคีสมาชิกหรือการเพิ่มสูงขึ้นของระดับความไว้วางใจระหว่างภาคีสมาชิกด้วยกัน

Coon (2015) ศึกษาเรื่องการตรวจสอบและพิจารณาเหตุผลของความเป็นไปได้ (Possible Reasons) ในการสร้างความร่วมมือในรูปแบบที่เป็นทางการพร้อมทั้งพิจารณาองค์ประกอบ ทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ โดยเบื้องต้นชี้ให้เห็นเหตุผลของใจสำคัญอันนำไปสู่การตัดสินใจสร้างความร่วมมือขึ้นอยู่กับการประหยัดในเชิงขนาด (Economic of Scale) เช่น การลดต้นทุนเพื่อการบำบัดน้ำเสียและการเผาทำลายขยะ บางกรณีอาจเกิดจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่งมีความสามารถสูงอาจได้รับการร้องขอจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงดำเนินการแทน (Entrustment) ความสะดวกในการปฏิบัติทำงานมากขึ้น (Convenience of Performing the Task) เช่น การจัดการทางหลวงที่เชื่อมต่อหลายพื้นที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ร่วมกันดูแล การกระจายทรัพยากรธรรมชาติไม่เท่าเทียมกัน (Distribution of Natural Resources) เช่น การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำหรือทรายมักมีโอกาสนในการใช้แตกต่างกันไปในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนเกินทางกายภาพ (Surplus Physical Facilities) เช่น เทศบาลบางแห่งมีการลดลงของประชากรหรือเปลี่ยนแปลงการลำดับความสำคัญเชิงนโยบายอาจนำไปสู่การแบ่งปันสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างได้ และการลดซ้ำซ้อนการจัดบริการ (The Need for Duplication of Services) เช่น การร่วมมือกันเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ระหว่างพื้นที่เพื่อทำงานด้าน การป้องกันอัคคีภัย กิจการตำรวจ และการกู้ภัย เป็นต้น

2.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย

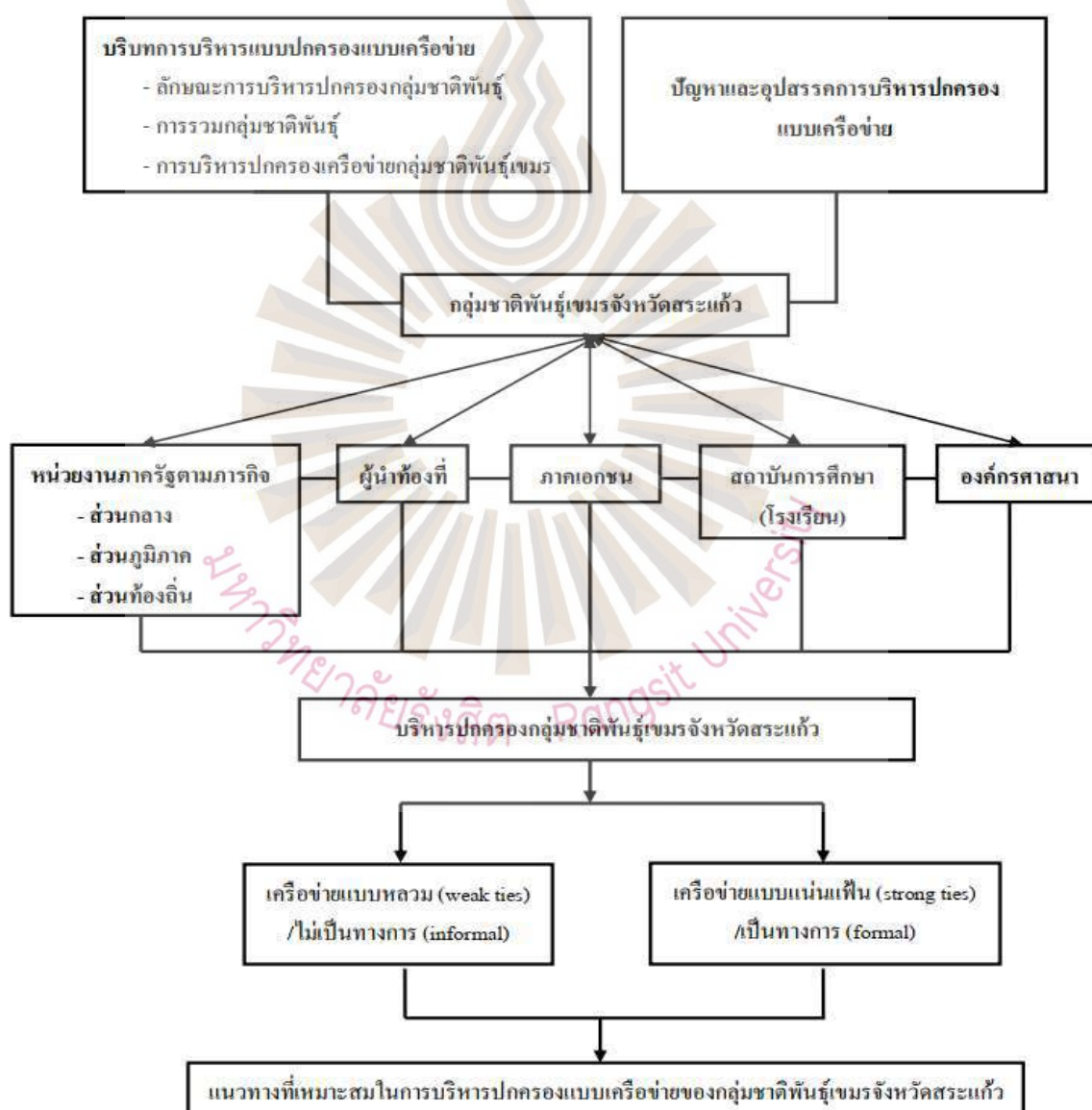
กรอบแนวคิดคุณลักษณะนี้ ตั้งอยู่บนหลักปรัชญาการบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่ของ Osborne (2010) ซึ่งเน้นหลักการการบริหารปกครองในเชิงการเมืองและสังคม (Socio – Political Governance) บริบทสิ่งแวดล้อมการบริหารปกครองที่มีนโยบายการพัฒนามาสู่การปฏิบัติทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ได้รับโอกาสและความท้าทายจากการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายมาปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่น ๆ

ทิศทางเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ต่อการสร้างและบริหารกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทำให้เกิดการผลิตร่วมเชิงนโยบาย (Policy Co- Production) ระหว่างกันและกัน เป็นความพยายามสร้างเครือข่ายเพื่อบริหารปกครองมิติทางการบริหารปกครองนี้ต้องการเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมและสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว Cheema and Rondinelli (2007) ได้ให้ทัศนคติไว้ว่าการบริหารปกครองกิจการสาธารณะไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางหรือจากส่วนท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเชื่อมโยงกับกลุ่มอื่น ๆ ที่เป็นตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย โดยเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ ความคิด การพึ่งพาอาศัย ผู้นำ และเป้าหมายร่วมกันทุกภาคส่วนและ/หรือกลุ่มสถาบัน ซึ่งจะนำมาซึ่งการวิเคราะห์บริบทสิ่งแวดล้อม (Context) และกลยุทธ์ (Strategy) อีกด้วย

อนึ่ง การบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่ (New Public Governance) ลักษณะแบบนี้ ภาครัฐต้องรับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณะ เน้นให้ภาคีเครือข่ายบริหารปกครองร่วม หรือเป็นการบริหารปกครองเครือข่าย (Network Governance) ร่วมกัน รัฐควบคุมเล็กน้อยแต่เต็มเต็มส่วนที่ขาดและเสริมให้ได้ประสิทธิผล การบริหารปกครองเครือข่าย อาจถูกสร้างให้เป็นทางเลือกสาธารณะ (Public Choice) ให้เหมาะ กล่าวคือ แบบที่เป็นทางการ (Formal) หรือแบบไม่เป็นทางการ (Informal) แต่มุ่งให้นำเครือข่ายมีบทบาทสำคัญต่อการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติและจัดบริการสาธารณะ (Rhodes, 1997)

ลักษณะการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มีลักษณะการบริหารปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) ลักษณะของกระบวนการเป็นกระบวนการทางเลือกสาธารณะ 2 แนวทาง ได้แก่ (1) ลักษณะการบริหารปกครองแบบเครือข่าย

ลักษณะแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ จะช่วยให้เกิดการบริหารปกครองที่ยั่งยืนมากขึ้น และ (2) แนวทางบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะหลวม (Weak Ties) หรือไม่เป็นทางการ (Informal) ซึ่งอาจมีความจำเป็นและยืดหยุ่นในการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมหรือโครงการเฉพาะกิจที่เป็นแบบระยะสั้น ซึ่งทั้งสองแนวทางผู้วิจัยมองว่าอาจเป็นทางเลือกสาธารณะ (Public Choice) ที่ช่วยในการบริหารปกครอง ทั้งนี้จะช่วยครอบคลุมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วทั้งแบบกระจุกตัวและกระจายตัวในพื้นที่ของประเทศได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาไปด้วยกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เป็นรูปแบบทางเลือกสาธารณะ (Public Choice) ดี

รูปที่ 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย, 2567

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ” เกิดความสนใจในประเด็นการบริหารปกครองแบบเครือข่าย โดยคำถามหลักในการศึกษา คือ การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วควรมีแนวทางอย่างไร โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วจากปรากฏการณ์การบริหารปกครองแบบเครือข่าย เพื่อให้สามารถศึกษาความจริงและปรากฏการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิทยาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยนำกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) เกี่ยวกับการบริหารสาธารณะมาเป็นแนวทางในการศึกษา มีการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความต่าง ๆ ตลอดจนศึกษา รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ มีวิธีการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา ได้แก่ หนังสือวารสาร บทความ รายงาน บันทึก หนังสือหรือเอกสารราชการ งานวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อภาพเคลื่อนไหว สื่อภาพนิ่ง ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ความสำคัญทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นตัวเลขและสถิติต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลในเชิงคุณภาพ เช่น ข้อมูลในเชิงบรรยายอธิบาย และอภิปรายเกี่ยวกับกรณีศึกษา

ลักษณะของเอกสารที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

เอกสารเชิงปฐมภูมิ (Primary Documentary) ข้อมูลหรือเอกสารที่จัดทำโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ในเหตุการณ์ ณ ขณะที่เหตุการณ์นั้น ๆ กำลังเกิดขึ้นจริง เช่น หนังสือราชการ บันทึกการประชุม บันทึก รายงานการดำเนินการ โครงการหรือกิจกรรมของชุมชน

เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Documentary) หมายถึง ข้อมูลหรือเอกสาร ที่จัดทำและรวบรวมโดยบุคคลหรือองค์กรอื่นตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดทำ รวมทั้งมีการสรุปผลและเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ วารสาร รายงานการวิจัย

การศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

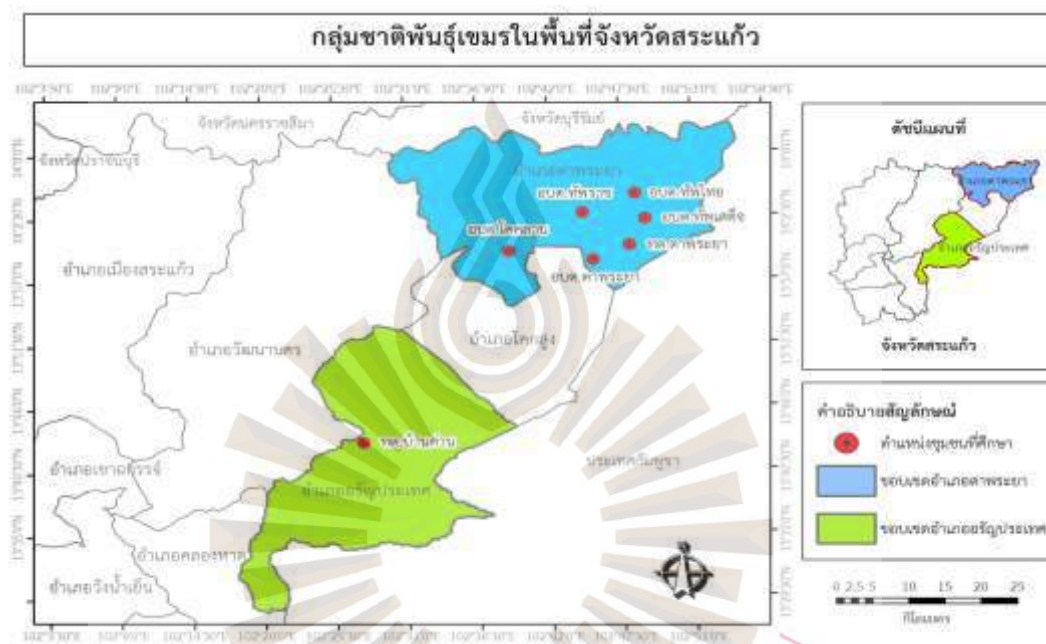
ประเด็นที่หนึ่ง แผนระดับประเทศ ได้แก่ แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2566 – 2570) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมพ.ศ. 2559 และอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. 2003 เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาอ้างอิงอันจะทำให้ผลงานการวิจัยเกิดความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความถูกต้อง (Correctness)

ประเด็นที่สองแผนระดับจังหวัด ได้แก่ แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว แผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565, รายงานการประชุมการจัดทำแผนพัฒนาด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ประเด็นที่สาม การปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance) ให้ความสำคัญกับปัญหาสาธารณะมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ข้อมูลดังกล่าว จะนำไปใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว และจะช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจปรากฏการณ์การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในภาพรวม ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสังเคราะห์องค์ความรู้และสร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

3.1.2 การศึกษาภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาภาคสนาม (Field Study) เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นการบริหารปกครองแบบเครือข่ายจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่เป็นกรณีศึกษา (Case Study) ให้มีความสำคัญกับการค้นหาความรู้ที่เป็นความจริงจากกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยมีรายละเอียดในการศึกษาดังนี้

รูปที่ 3.1 พื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่ใช้ในการศึกษา

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

3.1.3 การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการคัดเลือกชุมชนเพื่อเป็นกรณีศึกษา ผู้ศึกษาได้นำระบุงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว สังกะระห้องค์ความรู้มาใช้เป็นเกณฑ์เบื้องต้นด้วยการระบุงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการคัดเลือก ดังนี้

1) กลุ่มตัวแทนผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเขตจังหวัดสระแก้ว มีบทบาทในการเป็นผู้นำโครงการตามนโยบายในการสืบสาน อนุรักษ์ และเผยแพร่ทางวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จำนวน 12 คน

2) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารปกครองเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ประกอบด้วย นักวิชาการวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว นักวิชาการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 คน

3) กลุ่มสถาบันการศึกษา ประกอบด้วย ครู โรงเรียนในเขตชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จำนวน 2 คน

4) กลุ่มองค์กรศาสนาชุมชน ได้แก่ เจ้าอาวาส และกรรมการวัดอาวาส (วัดบ้านต๋น) จำนวน 2 คน

5) กลุ่มผู้นำท้องที่ ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน

6) กลุ่มองค์กรทางธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม ประกอบด้วย นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวและบริการจังหวัดสระแก้ว กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเมืองอรัญประเทศ จำนวน 3 คน

3.1.4 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในเขตพื้นที่อำเภออรัญประเทศ และอำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านต๋น และบ้านสุขมงคล เขตตำบลบ้านค่าน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วและอำเภอดาพระยา ทั้งหมด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 32 คน โดยได้มาจาก 2 กลุ่มที่สำคัญ ดังแสดงในตารางที่ 3.1 ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)	ตำแหน่ง
1. กลุ่มชาติพันธุ์เขมร จังหวัดสระแก้ว	1. นางสาวหัตถ์ เพ็ญประกอบ	ลำดับที่ 1-12 ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
	2. นางสาวนราวดี วรินทร์อินทร์	
	3. ว่าที่ร้อยตรีหญิงบุญเลิศ หอมประไพ	
	4. นายณัฐสิทธิ์ หอมสุข	
	5. นายพัชรพล เอี่ยมสะอาด	
	6. นายตรีชฎา ธรรมศรี	
	7. นางสาวอรรวรรณ โตสุขศรี	
	8. นางสาวชिरันัฐ แก้ววิเศษ	
	9. นางสาวแพรวนภา ตุมกา	
	10. นางสาวกัลณพิชชา วงศ์ศรีนวน	
	11. นางขนิษฐา กันคิด	
	12. นางปราณี พักน้อย	

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (key informant)	ตำแหน่ง
2. กลุ่มหน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ (ตัวแทนภาครัฐ ส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น)	13. นางสาวนลินรัตน์ ด้านลาเคน	รักษาการแทนวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว
	14. นางสาวภัทราวรรณ เถยเจริญ	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
	15. นางสาวจุฑารัตน์ ทวีทอง	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
	16. นายฉัฐวุฒิ คงใจดี	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
	17. นายสมบัติ พูลมงคล	นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการอำเภอตาพระยา
	18. นายวีระพล เสือทอง	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการอำเภอตาพระยา
	19. นายกิตติพงษ์ ไชยปิง	นายกเทศมนตรีตำบลตาพระยา
	20. นายสิทธิรินทร์ แสนสุขทวี	รองนายกเทศมนตรีตำบลตาพระยา
	21. นายพลาย มั่นยืน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ
	22. นายสนอง เพ็ญฟูง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ
3. กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน)	23. นางศิริกมล สายสร้อย	ครูชำนาญการพิเศษ ร.ร. อรัญประเทศ
	24. นางสาววาสนา คำมาก	ครู โรงเรียนศรีตาพระยา
4. กลุ่มผู้นำท้องถิ่น	25. นายสืบพงษ์ คำสุขสวัสดิ์	กำนันตำบลทัพเสด็จ
	26. นางอำไพ เอกวงษ์	ผู้ใหญ่บ้านชุมชนสุขมงคล
	27. นางสาวริกา พุ่ม	ผู้ใหญ่บ้านโคกมะกอก
5. กลุ่มองค์กรทางศาสนา	28. พระครูเจนจันทร์ จันทปัญญา	เจ้าอาวาสวัดตาพระยา
	29. พระครูพระธีรพงศ์ กั้นพุทธ	เจ้าอาวาสวัดเขาพรมสุวรรณ
6. กลุ่มองค์กรภาคเอกชน	30. นายปรมินทร์ จันทรกาล	หัวหน้าศูนย์ประสานงานภาคีเครือข่ายพัฒนาจังหวัดสระแก้ว
	31. นางสาวปฐมมาพร เกษสุวรรณ	ผู้ประกอบการธุรกิจอำเภอตาพระยา สระแก้ว
	32. นางราตรี แสงรุ่งเรือง	ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

3.2 วิธีการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ผู้ศึกษาเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ สภาพพื้นที่ สภาพชุมชนลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรหรือสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ตลอดจน โครงสร้างทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เพื่อให้เกิดความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเบื้องต้น จากนั้นจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) ซึ่งการศึกษารังนี้ สามารถแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 2 วิธี ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว, แผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, รายงานประจำปีการดำเนินงานของวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, รายงานการประชุมการจัดทำแผนพัฒนาด้านวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร, รวมถึงเอกสารประชาสัมพันธ์ จดหมายข่าว หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามเป็นการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้ศึกษาเอง อันจะเกิดประโยชน์ในการสรุปผลดำเนินการวิจัยเพราะจากข้อมูลที่สัมภาษณ์

3.3 แนวคำถามที่ใช้ในการศึกษา

แนวคำถามในการศึกษาเกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และประเด็นเกี่ยวกับการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว แนวคำถามจะมีความคล้ายคลึงกัน โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา

3.3.1 ประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ชื่อนามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
- 2) ตำแหน่ง
- 3) หน่วยงานที่สังกัด

3.3.2 ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ซึ่งจะแยกคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกเป็น 6 กลุ่มสำคัญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

1) กลุ่มของท่านมีบริบททางวัฒนธรรมและการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

2) กลุ่มของท่านมีหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

3) ท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

4) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีหรือไม่ ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคคืออย่างไร

5) ท่านมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองของหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ภาคีเครือข่ายต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

6) ท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

7) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ (ส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น)

1) หน่วยงานของท่านมีบริบททางวัฒนธรรมและการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

2) หน่วยงานของท่านมีหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

3) หน่วยงานของท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

4) หน่วยงานของท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีหรือไม่ ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคคืออย่างไร

5) หน่วยงานท่านมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองของหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ภาคีเครือข่าย ต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

6) หน่วยงานท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

7) หน่วยงานของท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน)

1) โรงเรียนของท่านมีบริบททางวัฒนธรรมและการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

2) โรงเรียนของท่านมีหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

3) โรงเรียนเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

4) โรงเรียนคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีหรือไม่ ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคคืออะไร

5) โรงเรียนมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองของหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ภาคีเครือข่าย ต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

6) โรงเรียนมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

7) โรงเรียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้นำท้องที่

1) ท่านมีบริบททางวัฒนธรรมและการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

2) ท่านมีหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

3) ท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

4) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีหรือไม่ ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคคืออะไร

5) ท่านมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองของหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ภาคีเครือข่าย ต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

6) ท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

7) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 5 กลุ่มองค์กรภาคเอกชน

1) ท่านมีบริบททางวัฒนธรรมและการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

2) ท่านมีหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

3) ท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

4) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีหรือไม่ ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคคืออย่างไร

5) ท่านมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองของหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ภาคีเครือข่าย ต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

6) ท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

7) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 6 องค์กรทางศาสนา

1) วัดของท่านมีบริบททางวัฒนธรรมและการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

2) วัดของท่านมีหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วอย่างไร

3) วัดของท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

4) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีหรือไม่ ถ้ามีปัญหาและอุปสรรคคืออย่างไร

5) วัดของท่านมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองของหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ภาคีเครือข่าย ต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

- 6) วัดของท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- 7) วัดของท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการศึกษาภาคสนาม เพื่อหาประเด็นหลัก (Major Themes) หรือแบบแผนหลัก ๆ (Major Patterns) แล้วนำมาจำแนกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-Themes) และหัวข้อย่อย (Categories) ที่เกี่ยวข้องกับ ความหมาย ความสำคัญ และการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จากนั้นผู้ศึกษา จะนำข้อค้นพบที่ได้มาอภิปราย โดยใช้คำถาม และวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นฐานในการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงกับกรอบแนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอผลการศึกษาในภาพรวม รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาต่อไป โดยการวิเคราะห์มีลำดับการวิเคราะห์ ดังนี้

1) ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดพิมพ์และเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นระเบียบ จำแนกตามผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2) ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2552) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่

2.1) ผู้วิจัยนำข้อมูลด้านเอกสารและการสัมภาษณ์ในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มาตรวจสอบว่าตรงกันหรือต่างกันอย่างไร

2.2) ผู้วิจัยจะบันทึกการสังเกตการณ์การจัดโครงการตามนโยบาย กระบวนการ และการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ด้วยแบบบันทึกสังเกตการณ์

2.3) สันทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อตรวจสอบข้อมูลว่าการบริหาร
ปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มีความเหมือนกันและเชื่อมโยงกันใน
ประเด็นใดบ้าง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง “การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อศึกษาบริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่าย ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายที่เหมาะสมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์บริบทของการบริหารจัดการ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แก่นสาระ ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน หลัก ๆ ดังนี้

4.1 บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

4.2 ปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

4.3 แนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

4.1 บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ในบริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยวิจัยพบว่า

4.1.1 ลักษณะการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์

จากการศึกษาพบว่า การบริหารปกครองแบบดั้งเดิมได้ก่อให้เกิดการรวมศูนย์อำนาจในการตัดสินใจและกระจายทรัพยากรไม่เป็นธรรม ตลอดจนโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่มีความคล่องตัวและไม่เป็นธรรม หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ โดยมีวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้วทำหน้าที่ในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและขับเคลื่อนโครงการที่เกี่ยวข้อง

กับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว แต่ทั้งนี้การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ จะขึ้นอยู่กับหน่วยงานภาครัฐตามภารกิจในการจัดบริการสาธารณะกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร อย่างไรก็ตามจากการสำรวจบทบาทของภาครัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ยังคงใช้เรื่องความสัมพันธ์ลักษณะเป็นทางการมาใช้ในการบริหารปกครองเพื่อบริหารกิจกรรมสาธารณะ

4.1.2 การรวมกลุ่มชาติพันธุ์

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีการกระจุกตัวและการกระจายตัวตามแนวบริเวณชายแดนของจังหวัดสระแก้วเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยแบ่งความชัดเจนของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจากการลงพื้นที่ด้วยกัน 2 พื้นที่หลัก ดังนี้

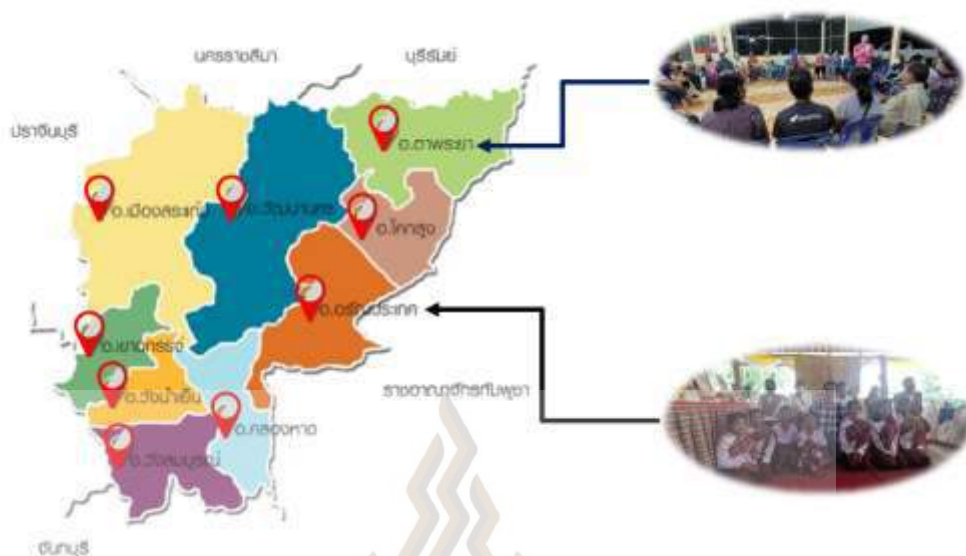
1) ชาติพันธุ์เขมรที่มีการกระจุกตัว บริเวณอำเภออรัญประเทศ ในเขตตำบลบ้านด่าน ชุมชนบ้านสุขมงคลและชุมชนบ้านต๋น สิริกมล สายสร้อย (2551) ได้กล่าวถึง การอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเข้ามาในอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ราวประมาณพุทธศักราช 2449 ได้ติดตามและเป็นบริวารของเจ้าพระยาอภัยภูเบศร (ชุ่ม อภัยวงศ์) ซึ่งเป็นขุนนางไทยทำหน้าที่สำเร็จราชการปกครองมณฑลบูรพาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เส้นทางอพยพติดตามและเป็นบริวารของเจ้าพระยาอภัยภูเบศร (ชุ่ม อภัยวงศ์) หน่วยงานรัฐจะใช้พื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรสองชุมชนนี้ในเขตอรัญประเทศ ส่งเสริมให้เป็นหนึ่งในเทศกาลอาหารชาติพันธุ์อรัญประเทศ - สระแก้ว เพื่อกระตุ้นเชิงเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รูปที่ 4.1 โปสเตอร์การส่งเสริมเทศกาลอาหาร 5 ชาติพันธุ์ อรัญประเทศ-สระแก้ว
ที่มา: กรุงเทพมหานคร, 2566

2) ชาติพันธุ์เขมรที่มีการกระจายตัว พื้นที่อำเภอตาพระยา เป็นอีกพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์เขมรกระจายตัวในหมู่บ้าน หลักฐานที่ชี้ให้เห็นความชัดเจนได้ว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอยู่นั้น คือการสืบทอดคือการรักษาประเพณีแซน โฉนตา หรือ “เทศกาลแซน โฉนตา” อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ประเพณีแซน โฉนตา เป็นประเพณีเช่นไหว้บรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เป็นประเพณีเพื่อแสดงความกตัญญูคุณทวดที่ย้อนรำลึกถึงบรรพบุรุษผู้มีพระคุณ และเป็นประเพณีการสืบทอดที่ลูกหลานต้องปฏิบัติต่อบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณ ตลอดจนรวมถึงวิถีปฏิบัติต่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา และคำว่า “แซน” แปลว่า “เช่น” ในภาษาไทย “โฉนตา” เป็นคำนามที่ใช้เรียกบรรพบุรุษ หมายถึง “ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว” ในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นวันสารทใหญ่ และเป็นวันพิเศษเพราะเป็นวันรวมกลุ่มเครือญาติ ลูกหลาน ไปอยู่ประกอบอาชีพนอกพื้นที่ ก็เดินทางกลับมาเพื่อเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมอย่างพร้อมเพรียง ส่วนวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ก่อนหน้านี้นี้ถือเป็น “วันสารทน้อย” ประเพณีนี้ชาวบ้านเรียกว่า “ประเพณีโฉนตา” หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า “แซนโฉนตา” หมายถึง การบวงสรวงเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับวิญญาณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

อย่างไรก็ดี การที่หน่วยงานรัฐให้สองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในอำเภออรัญประเทศเป็นตัวแสดงหลักของโครงการในการดำเนินกิจกรรมของภาครัฐนั้น บ่งบอกถึงความชัดเจนว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีตัวตนจริงมีการกระจุกตัวและกระจายตัวในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว แต่ทั้งนี้ก็ยังเหมือนแบ่งแยกความเป็นเอกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

รูปที่ 4.2 แผนที่แสดงการกระจุกตัวและกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

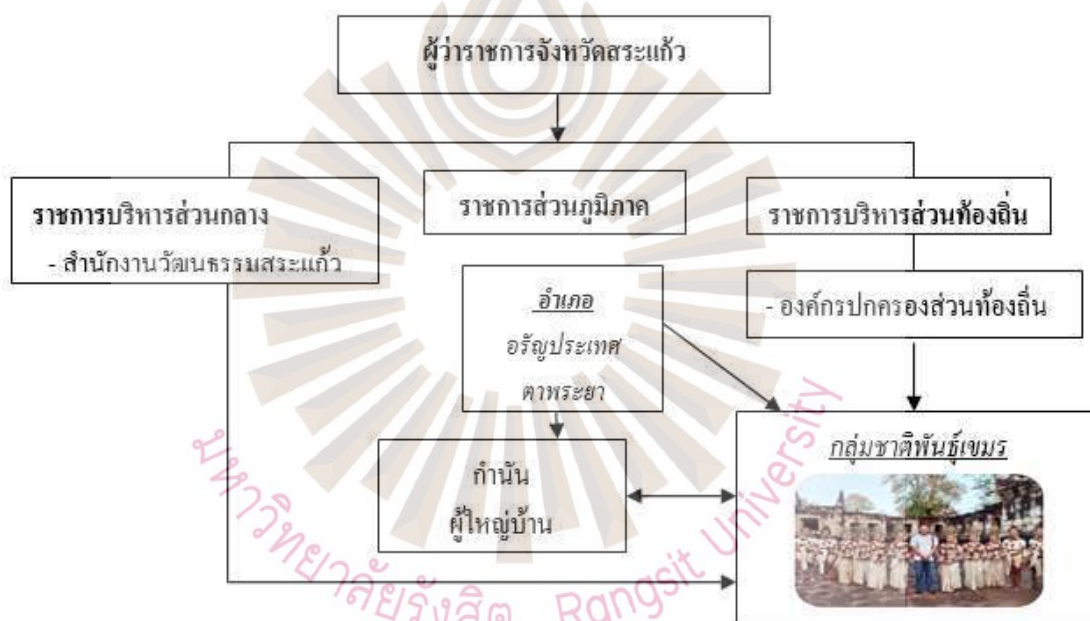
อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์เขมร (คน)
อรัญประเทศ	เทศบาลตำบลบ้านด่าน	5,676
	เทศบาลตำบลตาพระยา	1,576
ตาพระยา	องค์การบริหารส่วนตำบลตาพระยา	13,823
	องค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ	8,910
	องค์การบริหารส่วนตำบลทัพไทย	8,703
	องค์การบริหารส่วนตำบลทัพราช	15,214
	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกศาล	7,877
	รวมทั้งสิ้น	61,779

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดสระแก้ว, 2565

4.1.3 การบริหารปกครองเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์

การบริหารปกครองเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ได้ขับเคลื่อนการบริหารปกครองตามบทบาทหน้าที่ของเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติได้แก่ (1) มิติการบริหารปกครองเครือข่ายในปัจจุบัน (2) มิติการกระจายอำนาจ และ (3) มิติการมีส่วนร่วม

สำหรับมิติ (1) มิติการบริหารปกครองเครือข่ายในปัจจุบัน นั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว โครงสร้างยังมีลักษณะเป็นองค์กรเชิงเดี่ยว ที่เน้นการควบคุมบังคับบัญชาและการจัดสรรทรัพยากรตามตัวแบบบนลงล่าง (Top – to – Bottom Model) โครงสร้างจึงเป็นลักษณะแนวดิ่งที่สะท้อนความสัมพันธ์ แม้จะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพแห่งการบริหารปกครอง ซึ่งก่อให้เกิดการรวมศูนย์อำนาจในการตัดสินใจ (Centralized Decision Making) ซึ่งก็เป็นตามหลักตัวแบบของกิจการแบบราชการ (Bureaucracy) มีการกระบวนกรเข้มงวดในการควบคุม รวมศูนย์ในการวางแผนขององค์กร ลักษณะการรวมศูนย์อำนาจ แม้ว่าจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ภาพรวมในการให้พลังอำนาจกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในภาพรวมยังมีพลังอำนาจไม่มากพอในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ทั้งในระดับจังหวัดและท้องถิ่น

รูปที่ 4.3 โครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

อุปสรรคสำคัญในการบริหารปกครองเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว คือมีการกระจายตัวในหลาย ๆ พื้นที่ การจะรวมตัวจึงทำได้ยาก ที่ทำกันอยู่เฉพาะกิจก็จากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่อยู่ในพื้นที่เท่านั้น ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรตั้งข้อสังเกตว่าด้วยบริบททางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ชาติพันธุ์เขมรทุกวันนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมตนเองเหมือนที่ผ่านมา เน้นอนความเป็นเอกภาพ (Unity) ไม่เหมือนเดิม

“...คนเชื้อสายเขมร มันก็กระจายตัวไปตามหมู่บ้านอื่น ๆ ไปทำงานที่อื่น ๆ ไปออกจังหวัด ไปกรุงเทพฯ วันรุ่งขึ้นมันเรียนโรงเรียนไทย พูดยเขมรไม่ได้เหมือนยายแล้ว ไปทำงานก็ทำโรงงานให้รู้จักบรรพบุรุษก็รู้แค่นี้ มีไม่ได้อยากมาทำอะไรทำมันลำบาก ให้มาตรงนี้มันก็มาแป๊บก็กลับไปละ...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2566)

นอกจากนี้ การถูกแยกพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จากภารกิจหน่วยงานภาครัฐ จึงเป็นจุดอ่อนสำคัญของการบริหารปกครองแบบเครือข่ายที่ทำให้ไม่สามารถรวมกลุ่มได้เป็นหนึ่งเดียว ดังที่ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมองถึงโครงการภาครัฐจะไม่มีเมื่อนำกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่อื่น ๆ เข้ามาเป็นเครือข่ายร่วมด้วย การมองแยกส่วนเช่นนี้ทำให้แบ่งกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ด้วยนโยบายรัฐอย่างมีนัยสำคัญ

“...ประเพณีเขมรมันก็เหมือนกัน หัวหน้า (ภาครัฐ) เข้ามึงงานก็จะมาที่ พอมีงานอาหาร 5 ชาติพันธุ์จัดที่อรัญ (อรัญประเทศ) ก็จะทำให้ชาติพันธุ์เขมร ในเขตอรัญ แต่งานแซน โฉนดาที่ตาพระยาเราก็ไม่ได้ไปร่วม เขาก็เน้นชาติพันธุ์เขมรที่นั่น มันแยกๆกัน ทั้งที่เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2566)

“...คนที่นี่ส่วนใหญ่ก็เชื้อสายเขมรกันทั้งนั้น แต่มันก็กระจายตัวไปตามหมู่บ้านอื่น ๆ ที่ไม่ติดชายแดน แต่หมู่บ้านที่ติดชายแดนตาพระยานี้เกือบทั้งหมู่บ้าน มันไม่ได้รวมกลุ่มเป็นหลักเป็นแหล่งหมู่บ้านนี้แหละคือกลุ่ม พอมีงานที่ก็ไปทั้งหมู่บ้าน...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2566)

“...ประเพณีเขมรมันก็เหมือนกัน แต่งานแซน โฉนดาที่ตาพระยาเราก็ไม่ได้ไปร่วม เขาก็เน้นเขมรที่นั่น แต่พอมาท่อรัญ (อรัญประเทศ) เขาก็จะมาที่เรามันแยกๆกันแต่ชาติพันธุ์เดียวกัน...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2566)

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว แม้จะการกระจายตัวมากกว่าอยู่แบบเป็นกลุ่มที่ชัดเจน อาจเพราะส่วนใหญ่มาจากความไม่เข้าใจในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มของตนเองว่าจะต้องทำไปเพื่ออะไร อีกทั้งความเป็นสัญชาติไทยได้รับการบริหารปกครองในระบบราชการผ่านหน่วยงานท้องถิ่นและท้องถิ่นที่เป็นตัวแสดงและหน้าที่หลักต่อการพัฒนา จึงไม่จำเป็นต้องสร้างกลุ่มให้สลับซับซ้อน อย่างไรก็ตาม การหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นแต่การดำเนินกิจกรรมตามภารกิจที่มีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง ไม่ได้สนใจว่ากลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

มาจากกลุ่มใดพื้นที่ใดก็ตาม อย่างน้อยก็ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วยังมีตัวตนและความสำคัญ หากมองในแง่ดีก็เป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรตระหนักถึงการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งได้ในอนาคต

นอกเหนือจากมติการบริหารปกครองเครือข่ายในปัจจุบัน มติที่ 2 มติการกระจายอำนาจสิ่งที่ยืนยันถึงลักษณะของการกระจายอำนาจคือตัวแทนภาครัฐ ที่ให้คำอธิบายถึงการจัดสรรเงินงบประมาณของตนเองที่ตนได้มาในการทำโครงการยุทธศาสตร์ คือการเสนอจากตัวแทนภาครัฐ และก็ยังไม่มีกระจายงบประมาณให้กลุ่มชาติพันธุ์นำไปบริหารจัดการ

“...ในปีที่เราได้งบประมาณมาประมาณล้านสองในการจัด โครงการเกี่ยวกับวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อำเภออรัญประเทศ เราให้ภาคเอกชนมาช่วยในการจัดงานศักยภาพ เราไม่สามารถทำได้ลำพัง ทีมงานอแกนไนซ์เค้ามีเครือข่ายที่ช่วยให้งานสำเร็จแทนเราได้ ปีนี้เราตั้งชื่อโครงการ “เล่าขานตำนานชุมชนวิถีอารยธรรม 5 ชาติพันธุ์” อแกนไนซ์ปีนี้ เป็นคนจังหวัดสระแก้วดีหน่อยคุยกันได้ไม่เหมือนปีก่อนที่เป็นคนที่อื่นมาช่วย...” (นักวิชาการวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2567)

การกระจายอำนาจไปยังกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ผ่านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกับหน่วยงานส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ตลอดจนภาคีเครือข่ายอื่น ๆ การจัดทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และการสร้างกลไกการแสดงความรับผิดชอบเชิงบริหาร ยังไม่เข้มแข็งพอที่จะเข้าไปมีบทบาทตรงนั้น จะเห็นได้จากหนึ่งในตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้ว ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประเด็น เงินงบประมาณที่จัดสรรเพื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละปี คือจะอยู่ในมือหน่วยงานรัฐที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้กระจายอำนาจมาที่มือกลุ่มชาติพันธุ์ และโครงการกิจกรรมส่วนใหญ่ก็จะเป็นโครงการเดิม ๆ ไม่แตกต่างมากในแต่ละปี อีกทั้งจะเห็นได้ว่า

“...ส่วนใหญ่ก็โครงการเดิมไม่ได้มีอะไรใหม่หรือก มีบ้างเป็นบางปี เช่นจัดประกวดชุมชนชาติพันธุ์ดีเด่น อบรมท่องเที่ยวโดยชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ได้รู้หรือกว้างงบประมาณมาจากไหน หน่วยงานไหนมาติดต่อที่หัวหน้ากลุ่มหรือผู้ใหญ่บ้าน...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2566)

“...เราไม่มีงบประมาณเป็นของตนเองหรือเราก็ขอให้รัฐเข้ามา วัฒนธรรมจังหวัดมาบอຍให้เราไปออกบูธในงานแสตลีสี่เสียง งานอาหาร เมืองทองเราก็ไปถ้ามีที่พักค่ารถให้นะ...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 พฤษภาคม 2566)

“..งบประมาณงานแซนโถงตาเป็นงบจาก อบต. กับ เทศบาล ในอำเภอช่วยกัน สี่หมื่นหรือห้าหมื่นบาทนี่ระ มั่นจะเขียนไว้ในแผนพัฒนา กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมันก็กระจายตัวในทุกหมู่บ้าน งานนี้เป็นระดับอำเภอหมู่บ้านต้องมีส่วนร่วม...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2566)

กระบวนการกระจายอำนาจสู่กลุ่มชาติพันธุ์เขมร ไม่ว่าจะเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ การบริหารปกครอง ย่อมต้องการมีเป้าประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรซึ่งเป็นภาคประชาชน แม้ว่าจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ในด้านการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แต่ทว่าก็มีข้อจำกัดในการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อทำกิจกรรมให้ครอบคลุมและหลากหลายให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ด้วยมีการกิจตามหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำในงบประมาณที่จำกัดและ โครงการในแผนงบประมาณในทุกปีงบประมาณ

สำหรับมิติที่ 3 การมีส่วนร่วม (Participation) ในบทบาทการมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วต่อการบริหารปกครองเครือข่าย ยังคงสืบเนื่องจากผลการศึกษาในประเด็นการกระจายอำนาจในมิติที่สองข้างต้น ทั้งบทบาทในการบริหารจัดการงบประมาณและบทบาทในการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์ ข้อคิดเห็นของตัวแทนภาครัฐในการตั้งข้อสังเกตถึงการมีส่วนร่วมในงบประมาณและความเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

“...ในงบประมาณ 2567 ทางสำนักงานวัฒนธรรมได้เสนอโครงการเกี่ยวกับ ชาติพันธุ์ทางจังหวัด ได้อนุมัติในเบื้องต้นแล้วคาดว่าประมาณเกือบสองล้านบาท เมื่อถามว่าเป็นเพราะอะไรที่ได้งบประมาณมากกว่าเดิมถึงสองเท่า อาจเพราะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดที่มีการส่งเสริมเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน ภาครัฐในหน่วยงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้องนำเสนอได้มา แต่ก็อย่างว่าระกลุ่มชาติพันธุ์เขมรก็ยังเป็นเพียงผู้เข้าร่วม เพื่อสนองนโยบายให้สำเร็จเท่านั้น ยังไม่สามารถมีบทบาทที่สำคัญต่อการเสนอนโยบายได้...” (นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการอำเภอตาพระยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มีนาคม 2566)

การมีส่วนร่วม (Participation) ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ยังคงเป็นในของการทำกิจกรรมร่วม ที่ต้องการให้ยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้บรรลุถึงเป้าหมาย การมีส่วนร่วมของ

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจึงอยู่ในระดับล่างสุด คือการรับรู้ข้อมูลเท่านั้น สังเกตได้จากการเข้าร่วมการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เข้ามาในโครงการต่าง ๆ

“...เขมรที่นี่ก็จะทำอะไรทำมา รับจ้างกัน จะมารวมกลุ่มกันที่ก็มีงานเทศกาล ผู้ใหญ่บ้านก็จะบอกกล่าวกันที่ผ่านลำโพงบ้าง ประชุมที่ศาลาบ้าง บางที อด.ขอความร่วมมือ มีงานมาที่ก็ไปกันที่...” (ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ตุลาคม 2566)

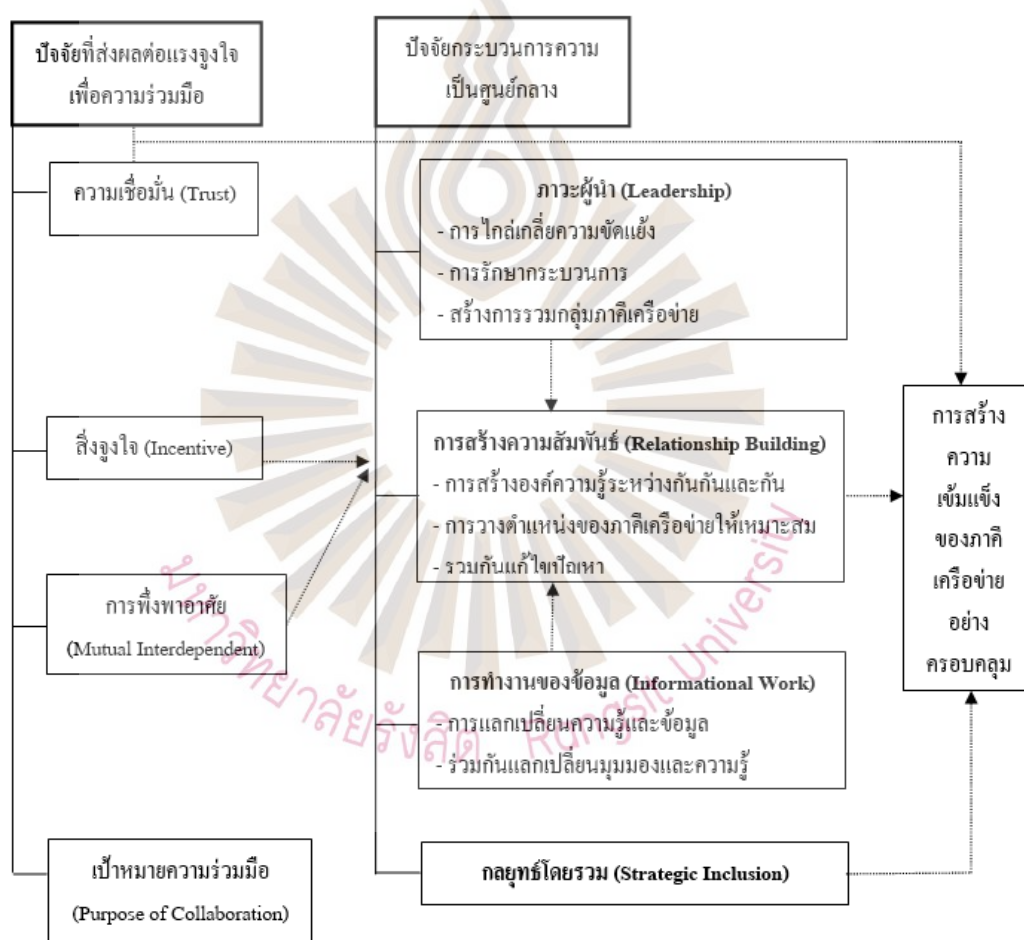
จะสังเกตได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นเพียงตัวแสดงได้แค่เพียงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม แต่ทว่าไม่ได้มีส่วนร่วมในระดับอื่น ๆ ที่สูงขึ้นไม่ว่าจะเป็น ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน ระดับการปรึกษาหารือ ระดับการวางแผนร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติ จนไปถึงระดับการควบคุมโดยกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเองโดยตรง ยังคงต้องสร้างศักยภาพให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วให้เข้มแข็งต่อไป

“... กลุ่มชาติพันธุ์เขมรต้องมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรจุเข้าไปในงบประมาณของจังหวัด ปัญหาคือกลุ่มไม่ได้มีความเข้มแข็งพอเพราะมีการกระจายและกระจุกจึงมีแค่ตัวแทนเฉพาะชุมชนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น การรวมกลุ่มให้เหนียวแน่นและให้เข้ามามีบทบาทในการเสนองบประมาณก็จะเป็นการดี ดีกว่าผ่านตัวแทนหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างวัฒนธรรมจังหวัด หรือของงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งถ้าผู้บริหารไม่เห็นคุณค่าก็อาจไม่ได้...” (นักวิชาการวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 พฤษภาคม 2566)

การกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ทำให้เป็นจุดอ่อนสำคัญของการมีส่วนร่วม งานประเพณีทางวัฒนธรรมที่ได้รับการประสานจากหน่วยงานกลางหรือภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม แต่การมีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับของการเข้าร่วมเป็นส่วนใหญ่ ในระดับของการเข้าไปเป็นกลไกในการเสนอผลประโยชน์สาธารณะร่วมกันทำได้ยาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ยังไม่มีกรรวมกลุ่มที่เป็นเอกภาพและพลังอำนาจที่มากพอ

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบัน จะมีลักษณะเป็นการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะหลวม ลักษณะการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะหลวมเป็นลักษณะการบริหารปกครองเครือข่าย

แบบปรึกษาหารือ (Consultation) ภาครัฐที่ดำเนินงานตามภารกิจ ยังคงมีบทบาทหลัก แต่อาจเปิดให้สะท้อนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาบ้าง และบางทีก็เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายอื่น ๆ เข้ามาร่วมคิดปรึกษาหารือบริหารจัดการกับการพัฒนาและ/หรือปัญหาที่เกิดขึ้นตามความเหมาะสม แต่ท้ายที่สุด ก็จะต้องตัดสินใจเองเป็นหลักและไม่เปิดโอกาสให้ร่วมตัดสินใจอย่างแท้จริง ลักษณะการบริหารปกครองนี้จะดำรงอยู่ในเวลาอันสั้นและสิ้นสุดลงเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ดำเนินการได้อย่างลุล่วงแล้ว ดังรูปที่ 4.4

รูปที่ 4.4 แนวทางลักษณะการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะหลวม (Weak Ties)

ที่มา: คัดแปลงจาก Ansell et al., 2020

จากรูปที่ 4.4 บริบทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ (Informal) หรือการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะหลวม (Weak Ties) การบริหารปกครองแบบดั้งเดิมจะมีทิศทางในลักษณะนี้มาโดยตลอด จุดเน้นสำคัญคือความ

ร่วมมือในการดำเนินโครงการแบบเฉพาะกิจ เมื่อภารกิจเสร็จสิ้นภาคีเครือข่ายโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วจะหยุดติบทบาทตามโครงการ รูปแบบการดำเนินการจะมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจและปัจจัยกระบวนการเป็นศูนย์กลางที่สร้างความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายให้เข้มแข็งอย่างครอบคลุมทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4.2 ปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ให้เห็นปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ซึ่งสัมพันธ์จาก บทบาท (Actors) ในกลุ่มเครือข่ายที่มีบทบาทต่อการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ (ส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น), กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน), กลุ่มภาคเอกชน และกลุ่มองค์กรศาสนา อันนำไปสู่แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมในลำดับต่อไป

4.2.1 หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ (ภาครัฐส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค, ส่วนท้องถิ่น)

ปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วคือด้านงบประมาณที่ไม่มีเพียงพอส่งผลให้การบริหารปกครองไม่มีประสิทธิภาพ เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก งบประมาณโดยภาครัฐต้องนำไปนำไปใช้บริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสระแก้วด้วย ซึ่งได้แก่ ชาติพันธุ์จีน ชาติพันธุ์เวียดนาม ชาติพันธุ์ญ้อ และชาติพันธุ์ลาว

“...วัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว ไม่ได้ของงบประมาณแยกเฉพาะกลุ่ม แต่จะครอบคลุมผ่านโครงการ อย่างโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว 5 ชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์เขมรเป็นหนึ่งในชาติพันธุ์ ที่จะส่งเสริมและให้ความสำคัญด้วย...” (นักวิชาการ วัฒนธรรมปฏิบัติการ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มีนาคม 2566)

การของงบประมาณโครงการจะเป็นหน้าที่ของวัฒนธรรมจังหวัดในการเป็นแม่ข่ายหลักในการนำเสนอ บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรไม่มีตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร การตัดสินใจและกระจายทรัพยากรจึงขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมจังหวัดตั้งแต่เริ่มโครงการจนจบโครงการ ด้วยรัฐเห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังไม่ความอ่อนแอและยังไม่มีความพร้อม การมีส่วนร่วมจึงมุ่งเน้นไปที่การให้กลุ่ม

ชาติพันธุ์เขมรเข้ามาช่วยดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการจะดีกว่า ทำให้เกิดความคล่องตัวนำเสนอโยบายมากกว่า

“...ในงบประมาณ 2567 ทางสำนักงานวัฒนธรรมได้เสนอโครงการเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทางจังหวัดได้อันดับต้นแล้วคาดว่าประมาณเกือบสองล้านบาท เมื่อถามว่าเป็นเพราะอะไรที่ได้งบประมาณมากกว่าเดิมถึงสองเท่า อาจเพราะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดที่มีการส่งเสริมเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน แต่ทั้งนี้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรก็ยังเป็นเพียงผู้เข้าร่วมเพื่อสนองนโยบายให้สำเร็จเท่านั้น ยังไม่สามารถมีบทบาทที่สำคัญต่อการเสนอโยบายได้...” (นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มีนาคม 2566)

จุดอ่อนของหน่วยงานภาครัฐตามภารกิจยังคงมองข้ามกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในมิติของความร่วมมือ แต่ทั้งนี้การรวมกลุ่มของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเองก็ยังไม่มีการตั้งเป้าหมายในการต่อรองหรือเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือนโยบายที่เพียงพอ ความพยายามที่จัดการตนเองจึงเกิดขึ้นภายใต้ข้อจำกัดของชุมชนที่มี

“...กลุ่มชาติพันธุ์เขมรต้องมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรจุเข้าไปในงบประมาณของจังหวัด ปัญหาคือกลุ่มไม่ได้มีความเข้มแข็งพอเพราะมีการกระจายและกระจุกจึงมีแค่ตัวแทนเฉพาะชุมชนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น การรวมกลุ่มให้เห็นियแน่นอนและให้เข้ามามีบทบาทในการเสนองบประมาณก็จะเป็นการดี ดีกว่าผ่านตัวแทนหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างวัฒนธรรมจังหวัด หรือของงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งถ้าผู้บริหารไม่เห็นคุณค่าก็อาจไม่ได้...” (นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการอำเภอตาพระยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 พฤษภาคม 2566)

โครงการส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่มีลักษณะคล้ายเดิมของปีที่แล้ว จะเรียกได้ว่าเป็นโครงการต่อเนื่องก็ได้ โครงการต่อเนื่องทำให้เห็นว่าภาครัฐยังให้ความสนใจกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและความมีตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังเป็นตัวแสดงสำคัญของภาครัฐในการของงบประมาณเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนภายใต้ภารกิจของหน่วยงานกลางอย่างกระทรวงวัฒนธรรม

“...โครงการในแต่ละปีจะเน้นโครงการเดิม ๆ ที่ผ่านมา เราขอจากงบพัฒนาจังหวัดทางสำนักงานวัฒนธรรมไม่มีงบประมาณให้ โครงการส่วนใหญ่ที่ลงไปจึงมาจากเรามากกว่า

ชุมชน เราต้องมีผลงานที่ต้องรายงานกระทรวงวัฒนธรรมให้ครอบคลุมบริบทของพื้นที่ด้วย ผลงานที่อยู่ในรายงานจึงมีทั้งโครงการที่เราได้งบประมาณเองและผลงานที่ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการบูรณาการร่วมเราไม่ต้องใช้งบประมาณเลย...” (นักวิชาการวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 19 มีนาคม 2566)

จากการศึกษาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแบ่งและจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการแซน โจนดา ซึ่งเทศกาลแซนโจนดา เป็นประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรแต่ได้กลายเป็นเทศกาลประจำอำเภอตาพระยา การส่งเสริมงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นนี้ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แต่อีกนัยหนึ่งเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอีกด้วย ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลายเป็นภาคีเครือข่ายสำคัญในการดูแลกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ ถึงแม้ว่าโครงการต่างที่ดำเนินการนั้น งบประมาณของผู้นำเสนอจะไม่ใช้ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเพื่อของงบประมาณต่าง ๆ กับทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นคนในหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร นี่ก็จุดแข็งสำคัญที่เป็นตัวเชื่อมให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรประสานความร่วมมือกับกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

รูปที่ 4.5 การไหว้บรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในงานประเพณีแซนโจนดา
ที่มา: ผู้วิจัย, 2566

“...ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตาพระยาทั้ง 6 แห่งจะมีโครงการที่สนับสนุนการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรทุกๆปี โดยจะשרงงบประมาณเพื่อจัดงานเทศกาลแซนโฎนตาประจำอำเภอ ผ่านข้อบัญญัติของงบประมาณของหน่วยงาน โดยประมาณก็สี่หมื่นถึงห้าหมื่น เป็นการประสานงานร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่...” (ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กันยายน 2566)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงและขับเคลื่อนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในพื้นที่เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรไปในทิศทางเดียวกันหรือมีเป้าหมายเดียวกัน อย่างไรก็ตามในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอรัฐประเศมีประเด็นที่แตกต่างกับอำเภอตาพระยาสำหรับการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ได้ระบุให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้โดยตรงเพราะเป็นเพียงส่วนหนึ่งหนึ่งในสี่ของชุมชนที่ต้องดูแลเท่านั้น เมื่อดูจากแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบ้านด่านห้าปีย้อนหลัง (เทศบาลตำบลบ้านด่าน, 2560) พบว่า มียุทธศาสตร์ส่งเสริมด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ แผนพัฒนาท้องถิ่น ปี พ.ศ.2561-2565 งานศาสนาวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นโครงการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น งบประมาณ 100,000 บาท จะเห็นได้ว่าเป็นโครงการที่เขียนไว้กว้างๆเน้นการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

“...ภารกิจของเทศบาลที่ต้องดูแลถึง 7 ชุมชน แต่ละชุมชนมีประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างกัน จึงทำให้เทศบาลไม่อาจเน้นเพียงประเพณีวัฒนธรรมเพียงจุดเดียว การทำเช่นนั้นชุมชนอื่นๆก็น้อยใจเรียกว่าเหลื่อมล้ำในการบริหารส่งผลต่อภาพลักษณ์ของผู้บริหาร...” (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรัฐประเศ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 มีนาคม 2565)

จะเห็นได้ว่าภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่หลากหลาย ที่ต้องดูแลให้ครอบคลุมทุกชุมชน จุดอ่อนของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรคือการเสนองบประมาณเพื่อรับการสนับสนุนชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่อำเภอตาพระยามีการกระจุกตัวที่ชัดเจนเพียงสองชุมชนเท่านั้น งบประมาณจึงต้องเขียนไปในลักษณะกว้าง ๆ เพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมใน

ภาพรวม การรวมกลุ่มกันให้เข้มแข็งเพื่อนำเสนอแผน โครงการจึงจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในเขตนี้ได้รับความสำคัญมากยิ่งขึ้น

“...ทางเทศบาลให้การส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์เขมร เทศบาลมีงบประมาณโครงการด้านวัฒนธรรมที่ไม่ได้จะจงบกลงไปเพื่อที่จะเปิดกว้างและยืดหยุ่นกับการบริหาร แต่ทางกลุ่มต้องเขียนเสนอโครงการขึ้นมา ทางเทศบาลจะนำเข้าสู่สภาพิจารณาในที่ประชุม แต่ถ้างบประมาณปีหน้าเขียนเสนอขึ้นไว้ก่อน ถ้าได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปีของเทศบาล อันนี้จะชัดเจนขึ้นโครงการลงมาแน่นอน...” (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภออรัญประเทศ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 มีนาคม 2565)

“...กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเองไม่ส่งเสนอโครงการเข้าไปเพื่อบรรจุในแผนงานของหน่วยงาน เพราะไม่มีความรู้ในการเขียนแผนและช่องทางในการนำเสนอ...” (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภออรัญประเทศ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 มีนาคม 2566)

จะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอตาพระยาให้ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอยู่บ้าง แต่คงไม่สามารถเน้นไปให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ได้ทั้งหมด ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลายมิติ ทั้งนี้หากเน้นที่ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเพียงอย่างเดียวจะเป็นกระจายทรัพยากรไม่ถ้วนทั่ว การบริหารกิจการสาธารณะจะเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ แต่ถึงกระนั้นก็ยังนับรวมว่าชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเป็นหนึ่งในสมาชิกและพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ แต่การแก้ปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อรัญประเทศต่อการดูแลกลุ่มชาติพันธุ์เขมรคือการอำนวยความสะดวกประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายอื่นๆที่เข้ามาทำกิจกรรมดำเนิน โครงการกับชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่ ซึ่งให้เห็นถึงการสร้างภาคีเครือข่ายแนวร่วมการพัฒนา

“...เทศบาลจะส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมที่ทุกชุมชนมีส่วนร่วมด้วยกัน เพราะต้องดูแลให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านตามภารกิจหน้าที่ของเทศบาลที่รับผิดชอบ การดูแลในส่วนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจึงยังดูแลไม่ได้เต็มที่ แต่หากมีหน่วยงานภายนอกอื่นเน้นไปกลุ่มชาติพันธุ์เขมร อย่างวัฒนธรรมจังหวัดที่เข้ามาในบางโครงการ เราก็จะส่งเสริมอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่...” (ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภออรัญประเทศ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 มีนาคม 2566)

“...โดยปกติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องก็จะสนับสนุนมาโดยตลอด พอติมา ช่วงเลือกตั้งก็จะเปลี่ยนผ่านนายกฯมาอีกท่านหนึ่ง คนเก่าไม่ได้ลงสมัครที่นี้การพัฒนาก็อาจจะไม่ต่อเนื่อง เขาก็ยังใหม่อยู่เข้ามาก็ยังไม่ได้อต่อเนื่องเหมือนคนเก่าแต่ถ้าถามว่าอนาคตมันก็ต้องสนับสนุนชุมชนเคยทำแบบไหนก็ต้องทำแบบนั้น ส่วนงบประมาณนั้นมันก็ต้องบัญญัติในแผนงบประมาณด้วย กลุ่มชาติพันธุ์เขมรก็ต้องทำแผนเข้าไปนั่นแหละครับ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรเองก็มีศักยภาพหลายอย่าง ผลิตภัณฑ์โดดเด่น ใช้เครื่องจักรที่ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ต่างๆ แยกแยะเรื่องเย็บปักถักร้อย การที่จะทำผลิตภัณฑ์ที่มีความยั่งยืนเหมือนเป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรของเรา ขึ้นแรกก็ต้องพัฒนาฝีมือแรงงานเราก่อนฝีมือแรงงานของเราคือมันมีอยู่แล้ว ต้นทุนมีอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าถ้า ภาครัฐมีวิทยากรที่ดี อย่างทอเสื่อมันก็จะมัลลวดลายครับก็จะมาปรับปรุงลวดลายแล้วให้มันดูน่าใช้ยิ่งขึ้นครับผม ให้สวยงามขึ้นกว่าเดิม...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 พฤษภาคม 2565)

จะเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทตามหน้าที่ที่รับชอบ นั่นคือการบริหารกิจการสาธารณะ แต่จะเห็นว่าไม่เพียงแค่งบประมาณและหน้าที่เท่านั้นที่จะดูแลกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพนอกเหนือจากหน่วยงานตนเอง เข้ามาช่วยบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังจะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์ยั่งยืน แต่ทั้งนี้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังต้องพึ่งพาภาครัฐด้วยกลุ่มยังไม่มีพลังอำนาจในการต่อรอง หากเสริมสร้างให้กลุ่มมีสมาคมหรือสมาพันธ์ เพื่อเป็นตัวกลางของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในการต่อรองมีบทบาทและเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ความสำเร็จในการนำวาระนโยบายและโครงการของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเข้าไปมีส่วนร่วมกับนโยบายตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ยังจะนำให้วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว สืบทอด ต่อทอด โดยกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วบริหารปกครองด้วยตนเองในอนาคตได้

4.2.2 กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน)

บทบาทของกลุ่มสถาบันการศึกษาต่อการบริหาร ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะเป็นบทบาทการลงมือปฏิบัติเมื่อมีกิจกรรมที่ทางหน่วยงานภาคีเครือข่ายต้องการความ

ร่วมมือ ส่วนบทบาทตามภารกิจหน้าที่ของสถาบันการศึกษาได้นำวิถีวัฒนธรรมที่จับต้องได้มาบรรจุไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นภาษา อาหาร เครื่องแต่งกาย รวมถึงดนตรี ที่ยังคงหลงเหลือให้สืบทอด โดยใช้ปราชญ์ชาวบ้านจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรดั้งเดิมมาช่วยเป็นครูสอนนักเรียน

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีศิลปะดนตรีอยู่คู่กับชุมชนมานาน อย่างไรก็ตามในระยะหลังศิลปะดนตรีเริ่มลดความสำคัญลง คนรุ่นใหม่ไม่ได้ให้ความสนใจเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมของบรรพบุรุษของตนเอง มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ยังอนุรักษ์ รักษา และต่อยอด ด้วยเหตุนี้โรงเรียนและกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจึงร่วม บรรจุศิลปะการดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น วัตถุประสงค์ที่ต้องการธำรงรักษาความรู้ ประเพณี วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรให้คงอยู่ในชุมชนต่อไป อีกทั้งยังเป็นเครือข่ายสำคัญต่อวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอีกด้วย

รูปที่ 4.6 การละเล่นดนตรีอาโยกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

“...โรงเรียนจะมีการบรรจุสาระการเรียนรู้ภาษาเขมรให้กับเด็กในพื้นที่ และการการจัดตั้งกลุ่ม/ชมรม การแสดงดนตรี การรำ ในหลักสูตรท้องถิ่น ปัจจุบันเด็กๆในพื้นที่พูดภาษาไทยมากกว่าภาษาเขมร แต่พ่อแม่ของเด็กยังพูดได้อยู่แต่เด็กทุกวันนี้ไม่พูดแล้ว...”
(สถาบันการศึกษา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 พฤษภาคม 2566)

การให้ปราชญ์ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเป็นกระบวนผลิตซ้ำหรือต่อยอดจิตสำนึกให้กับเยาวชนผ่านปราชญ์ชุมชน เป็นการสืบทอดจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โรงเรียนเป็นเครือข่ายการบริหารปกครองสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน

4.2.3 กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วทั้งในพื้นที่รัฐประเทศและอำเภอตาพระยา มักจะมีบทบาทเชิงรับเป็นหลักและจะรวมตัวเมื่อมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มของตนเอง แต่เมื่อเห็นการรวมตัวแม้จะเป็นเชิงรับก็ตามสังเกตได้ว่ามีพลังเข้มแข็ง สามารถสร้างความไว้วางใจให้กับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้อย่างมาก กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจึงแล้วเป็นกลุ่มที่มีพลังในการตอบสนองเชิงนโยบายโดยเฉพาะการลงมือปฏิบัติให้กับภาคีเครือข่าย สาเหตุสำคัญเพราะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้รับการใส่ใจโดยตรงในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินกิจกรรม ที่สำคัญ ประโยชน์ของโครงการที่พวกเขาได้รับก็คืนกลับมาหาโดยตรง

จุดแข็งสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรคือความสามัคคีรวมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติ การให้ความร่วมมือเป็นหนึ่งใจเดียวกันดังจะเห็นได้จากงานเทศกาลแซนโฌนตา กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้เครือข่ายประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีผู้นำท้องถิ่นอย่างกำนันและผู้ใหญ่บ้านในฐานะตัวแทนจากส่วนกลางตื่นตัวกับการประสานระหว่างกลุ่มอำนาจรัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในชุมชน

“...เราอยากให้ภาครัฐในทุกภาคส่วนเห็นความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ของเราในความรู้สึกเราเราก็เหมือนชนกลุ่มน้อยที่ถูกเขียดเมื่อพูดถึงความเป็นเขมรด้วยภาพลักษณ์ของประเทศกัมพูชา เมื่อมีโอกาสให้เราได้มีบทบาทเราจะทำมันให้เต็มที่...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 พฤษภาคม 2565)

ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรคือการกระจายตัวในพื้นที่อื่น ๆ ด้วย ไม่เพียงแต่ในเมืองตาพระยาและอรัญประเทศเท่านั้น ที่มองว่าพื้นที่ทั้งสองชัดเจนคือมีวัฒนธรรมที่หล่อเลี้ยงสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน จนกลายเป็นวิถีชีวิตร่วมกัน ทำให้รัฐใช้พื้นที่ทั้งสองอำเภอทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหากเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร อย่างไรก็ตาม แม้หน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ จะไม่เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนใด ๆ เลย วิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรก็ยังดำรงอยู่ได้ตามครรลองของชีวิตตราบไคที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังคงอยู่ แต่ถึงกระนั้นวิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรก็ได้จางหายไปตามในเวลาเดียวกัน ด้วยบริบทของสังคม นโยบายการพัฒนาประเทศ และการเปิดรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในปัจจุบันตระหนักถึงปัญหาข้อนี้ การเปิดใจยอมรับโครงการและนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องอาจช่วยให้การคงอยู่ของชาติพันธุ์เขมรเข้มแข็งขึ้นมาได้ และการทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรเป็นองค์กรที่เข้มแข็งได้ในเวลาเดียวกันย่อมสร้างความเสถียรภาพในการต่อลงอำนาจรัฐเชิงนโยบายได้อีกด้วย

... “กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้วไม่มีส่วนร่วมในการเข้าไปกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือนโยบายทางด้านวัฒนธรรมของตนเองใด ๆ เลย การเสนอโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็มาจากส่วนราชการอื่นๆภายนอกทั้งสิ้น ซึ่งในจุดนี้เราก็จะให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ แต่เราไม่มีเครือข่ายที่เข้าไปมีบทบาทในสร้างสรรค์โครงการตั้งแต่ต้น หากหน่วยงานภาครัฐเป็นแกนกลางสำคัญในการสร้างกลุ่มให้เข้มแข็ง สร้างกลุ่มเขมรที่กระจัดกระจายไปในพื้นที่อื่น ๆ มารวมกลุ่มได้ทางกลุ่มก็ยินดีให้ความร่วมมือ เป็นการดีซะอีกที่เราจะได้มีพลังที่เป็นทางการ...” (กลุ่มชาติพันธุ์เขมร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 พฤษภาคม 2565)

4.2.4 กลุ่มภาคเอกชน

กลุ่มภาคเอกชนยังเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะได้รับการชักชวนจากภาครัฐในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาคเอกชนจะมีบทบาทสำคัญให้การดำเนินกิจกรรมเกือบทั้งหมด กล่าวคือจะมีผู้รับจัดงานอย่างเบ็ดเสร็จหรือเรียกว่า ออแกนไนซ์ ในการดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จแทนภาครัฐ เป็นการสะท้อนได้อย่างดีว่างานภาคเอกชนเป็นเครือข่ายสำคัญของหน่วยงานกลาง ขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นเพียงเครือข่ายของกลุ่มเป้าหมายของโครงการเท่านั้น

“...ในปีที่เราได้งบประมาณมาประมาณล้านสองในการจัดโครงการเกี่ยวกับวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อำเภออรัญประเทศ เราให้ภาคเอกชนมาช่วยในการจัดงานศักยภาพ เราไม่สามารถทำได้ลำพัง ทีมงานออแกนไนซ์เค้ามีเครือข่ายที่ช่วยให้งานสำเร็จแทนเราได้ ปีนี้เราตั้งชื่อโครงการ “เล่าขานตำนานชุมชนวิถีอารยธรรม 5 ชาติพันธุ์” ออแกนไนซ์ปีนี้เป็นคนจังหวัดสระแก้วดีหน่อยคุยกันได้ไม่เหมือนปีก่อนที่เป็นคนที่อื่นมาช่วย...” (นักวิชาการวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 พฤษภาคม 2567)

กลุ่มภาคธุรกิจเอกชนรับไม้ต่อจากหน่วยงานภาครัฐ สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มภาคธุรกิจเอกชนยังเป็นเครือข่ายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในการเข้ามาดำเนินกิจกรรมผลัดที่สองของการมีส่วนร่วม และกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผลัดที่สามไม้ต่อที่จะเข้ามามีส่วนในการดำเนินกิจกรรมให้โครงการของภาครัฐประสบผลสำเร็จได้ สุดท้ายแล้วการบริหารปกครองยังเป็นแบบเชิงเดี่ยว ความ

พร้อมของภาคเอกชนยังคงมีมากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ในการจัดการและได้รับการยอมรับจากหน่วยงานกลางในกระบวนการที่สำคัญ ๆ

4.2.5 กลุ่มองค์กรศาสนา (วัดบ้านต๋อนและวัดตาพระยา)

ประวัติศาสตร์วิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร มีความน่าเชื่อถือ (เคารพ) มีพิธีกรรมบนฐาน “ความเชื่อ” ของวิญญานบรรพบุรุษ (ผีเขมร) เพื่อให้วิญญานบรรพบุรุษคล้อยตามให้พืชพรรณธัญญาหาร ตลอดถึงสัตว์เลี้ยง มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับความเชื่อ ประเพณีวิถีวัฒนธรรมจึงเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา วัดจึงเป็นพื้นที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว เป็นพื้นที่สำหรับการรวมตัวของสายสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร วัดจึงเป็นภาคีเครือข่ายสำคัญ

“...วัดเป็นพื้นที่จัดงานให้กับประเพณี “แซน โถนตา” ในทุก ๆ ปี ทุกหมู่บ้านก็จะมาที่นี่ ทางวัดเองต้องอำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานที่เข้ามา วัดกับชุมชนมันก็อันเดียวกัน วัดพึ่งโยมโยมก็ต้องอาศัยพระ...” (เจ้าอาวาสวัดพรมสุวรรณ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 พฤษภาคม 2565)

ในส่วนของการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว วัดเป็นส่วนเติมเต็มที่สำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุน เพราะวัดกับชุมชนจะเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกันก็ว่าได้ ในบางมูมวัดกลายเป็นตัวแสดงหนึ่งของหน่วยงานภาครัฐในการจัดกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวข้อง

“...วัฒนธรรมจังหวัดจะเข้ามาบ่อยหน่อย แลจะมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับบ้าน วัด โรงเรียน โครงการ “บวร” เข้มแข็ง จึงต้องอาศัยวัดด้วย บางทีมีการอบรมคุณธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรก็มานิมนต์ให้เป็นวิทยากรในการอบรม เจ้าหน้าที่ก็ทำหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน วัดก็มีหน้าที่ช่วยส่งเสริมเมื่อมาขอความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่ก็เรื่องสถานที่ แต่ถ้าเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมก็มีการหยิบยืมข้าวของถ้วย จาน เสื้อ ส่วนจะไปเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดนโยบายวัดเข้าไปไม่ถึงขนาดนั้น กลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่นี้เองก็เป็นแค่ชาวบ้าน เค้ามาให้ช่วยอะไรกลุ่มก็ไปไปออกบวชออกงาน ทำอาหารชาติพันธุ์เขมรก็ไป กลุ่มมีส่วนร่วมกันดี วัดกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรสนิทสนมกันส่วนใหญ่ก็ลูก ๆ หลาน ๆ ที่เห็นกันมาแต่เล็ก ๆ พึ่งพาอาศัยกัน...” (เจ้าอาวาสวัดตาพระยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 พฤษภาคม 2565)

จากปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยสรุปได้ 3 ประเด็นดังนี้

1) ประเด็นเรื่องของงบประมาณเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แม้ได้รับการได้รับการส่งเสริมจากภาคเครือข่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น แต่หากปีใดเครือข่ายไม่มีงบประมาณ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์จะไม่สามารถสามารถดำเนินจัดการกิจกรรมของตนเองได้

2) ประเด็นเรื่องการรวมกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีทั้งกระจุกตัวและกระจายตัว ความเป็นเอกภาพยังไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเครือข่ายภายนอกยังคงเป็นตัวแสดงสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มในการรวมตัวในการทำกิจกรรม แต่กลุ่มที่รวมตัวเป็นไปลักษณะการปกครองกล่าวคือ กลุ่มที่มาแม้จะเป็นไปในนามกลุ่มชาติพันธุ์เขมรแต่ในความจริงคือมาในลักษณะหมู่บ้าน ซึ่งในหมู่บ้านมีประชากรแฝงไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรทั้งหมด หมู่บ้านที่จัดกิจกรรมจึงเป็นลักษณะตอบสนองต่อนโยบายมากกว่าการดูแลรักษาสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอย่างแท้จริงโดยรวม

3) ประเด็นเรื่องอำนาจในการต่อรอง เมื่อไม่มีการความเข้มแข็งของกลุ่มที่ชัดเจน จึงทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรอง การไม่มีกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่เป็นทางการ (Formal Group) ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองหรือเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ นโยบายจึงถูกกำหนดจากบนลงล่าง มากกว่าความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ซึ่งจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรอ่อนแอและไม่มีความชัดเจนในหน่วยงานเครือข่ายของจังหวัด และถูกมองว่าเป็นเพียงกลุ่มชุมชนที่ต้องดูแลตามภารกิจหน้าที่ มากกว่ามองว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยที่มีวัฒนธรรมที่ต้องช่วยสืบทอด ต่อยอด และรักษา และเป็นส่วนสำคัญของประเทศ ที่ช่วยดูแลชุมชนให้เข้มแข็งได้

ด้วย 3 ประเด็นของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว เป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสระแก้วที่ถูกมองว่าเป็นกลุ่มเปราะบางในลักษณะที่ต้องพึ่งพาเครือข่ายอื่น จึงทำให้ไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในแง่ของการมีบทบาทไปกำหนดนโยบาย ดังนั้นการสนับสนุนในเชิงของทรัพยากรจึงไม่ได้รับความไว้วางใจที่จะให้บริหารแต่อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เหมือนจะอ่อนแอในสายตาของเครือข่ายอื่น แต่วัฒนธรรม

ที่เข้มแข็งและเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่กระจายตัวและกระจุกตัวมีมากพอที่จะเป็นจุดแข็งที่สำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้วยเช่นกัน

4.3 แนวทางในการพัฒนาบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ทั้ง 3 มิติ ทั้งเรื่อง งบประมาณ การรวมกลุ่ม และการสร้างอำนาจในการต่อรอง ผู้วิจัยเห็นว่า หนึ่งใน การแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนของภาครัฐ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรให้มีความเข้มแข็ง ด้วยแนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสม ดังนี้

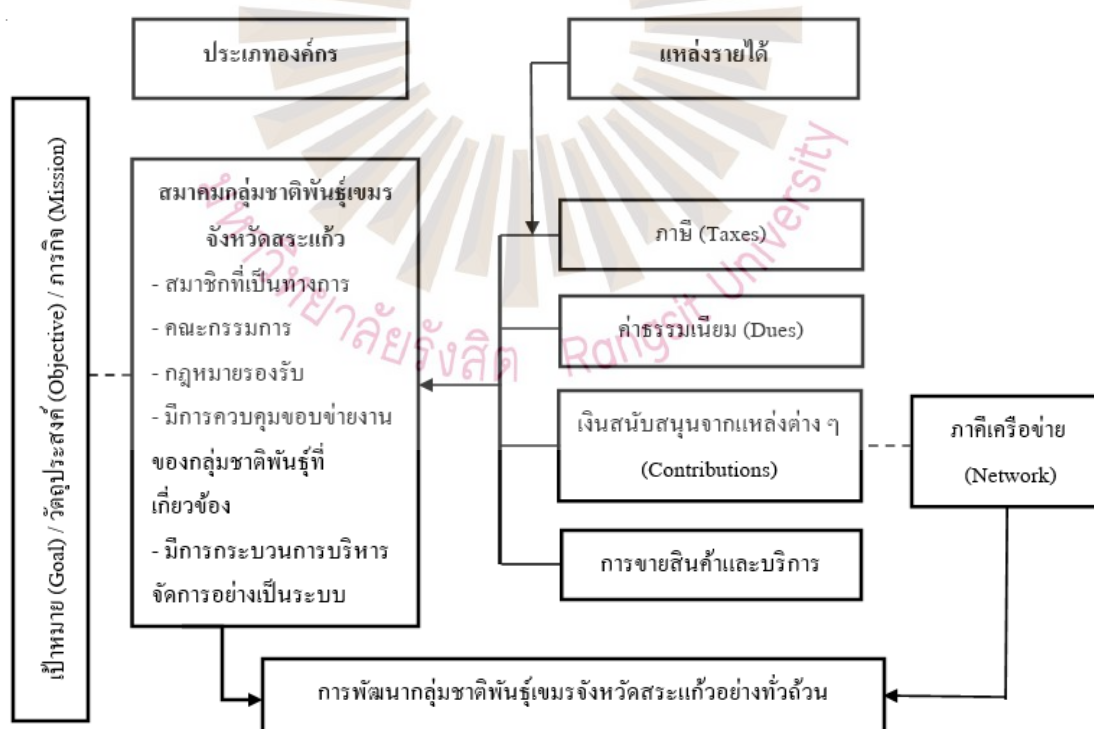
1) แนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในมิติด้านงบประมาณนั้นควรพัฒนาเครือข่ายให้มีความหลากหลายในการเข้ามาบริหารปกครองจะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรซึ่งจะช่วยเพิ่มช่องทางของแหล่งรายได้ไม่ว่าจะเป็น ภาษี ค่าธรรมเนียม การสนับสนุนจากเครือข่ายต่าง ๆ รวมไปถึงการขายสินค้าและบริการ

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่าย ในมิติการรวมกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีการกระจายตัวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ กล่าวคือไม่มีการรวมกลุ่มที่ชัดเจน ควรรวมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรให้มาอยู่ในในองค์กรขึ้นมาและพัฒนาให้องค์กรนั้นมีความเป็น “สถาบัน” สถาบันที่เป็นจะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้วมีความเป็นเอกภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในมิติอำนาจในการต่อรองควรพัฒนาให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีความเป็น “สถาบัน” ที่เป็นทางการ กล่าวคือเป็นสถาบันที่มีกฎหมายรองรับ ซึ่งทิศทางจะเป็นไปในลักษณะของ “สมาคม” หากก่อตั้งให้เป็นทางการได้ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะมีบทบาทและอำนาจในการต่อรองในแง่ของการเข้าไปกำหนดยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา อันจะนำมาซึ่งงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐ ความเป็นสถาบันทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรรู้สึกมีตัวตน คุณค่า ความรัก และหวงแหนในวัฒนธรรมของตนเองที่ได้รับการยอมรับ อีกทั้งจะช่วยร่วมมือในการพัฒนาประเทศอีกด้วย

อย่างไรก็ดี แนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วควรทำให้เกิดความเป็น “สถาบัน” ซึ่งจะก่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และภารกิจที่ต้องการได้ชัดเจนร่วมกันมากยิ่งขึ้น สมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจะมีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่ระดับการให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน การปรึกษาหารือ การวางแผนร่วมกัน ระดับการร่วมปฏิบัติ ไปจนถึงระดับสูงสุด โดยให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคมในทุกมิติของชุมชน

นอกจากนี้ความเป็นสถาบันนั้นในกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จะช่วยให้การแลกเปลี่ยนทรัพยากร เทคโนโลยี หรือข้อมูลข่าวสาร การทำงานเป็นเครือข่ายในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม โครงการจะช่วยแบ่งเบาภาระการบริหารปกครองของรัฐต่อการบริหารกิจการสาธารณะ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมจะมีลักษณะเป็นแนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในลักษณะแน่นแฟ้น (Strong Tie) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางให้ชัดเจนดังรูปที่ 4.7 ดังนี้

รูปที่ 4.7 แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะแน่นแฟ้น (Strong Tie)

ที่มา: ดัดแปลงจาก Miller, 1998

จากรูปที่ 4.7 ลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ในแนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่าย ลักษณะแน่นแฟ้น (Strong Tie) เป็นลักษณะแบบเป็นทางการ (Formal) กลุ่มคนที่คล้ายคลึงกันทำให้เกิดการตั้งเป้าหมายร่วม เกิดความไว้วางใจเชื่อใจ และมีการแบ่งปันข้อมูลและแหล่งประโยชน์กัน ได้รับความคิดใหม่ ช่วยสร้างโอกาสให้คนที่ไม่คุ้นเคยเข้ามาเพื่อช่วยให้ความคิด มุมมอง องค์ความรู้ แหล่งประโยชน์ หรือแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่แตกต่าง ความสัมพันธ์ที่ลักษณะแน่นแฟ้น (Strong Tie) ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ทำให้บุคคลในองค์กรมีการเชื่อมโยงประสานงานกันดีขึ้น ทั้งยังสามารถดึงทรัพยากรของแต่ละองค์กรมาประสานเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ต้องมีการรวมตัวของกลุ่ม ซึ่งจะให้มีเป้าหมายและทิศทางที่ต่อเนื่อง มีแนวทางการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน และที่สำคัญกลุ่มที่เข้มแข็งนี้มีกฎหมายรองรับทั้งนี้เพื่อเปิดช่องให้มีรายได้ทางอื่น ๆ เข้ามาบริหารจัดการกลุ่มซึ่งจะแตกต่างจากเดิมที่รองรับจากภาคีเครือข่ายเพียงอย่างเดียว ลักษณะแบบเป็นทางการ (Formal) อาจมีพัฒนาการหรือก่อตัวมาจากแบบบริบทการบริหารปกครองเครือข่ายแบบดั้งเดิม คือแบบไม่เป็นทางการหรือแบบหลวม (Weak Tie)

แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal) เป็นการสร้างกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วให้มีความเป็นสถาบัน (Institutionalization) ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาการรวมกลุ่มของชาติพันธุ์เขมรให้เป็นเอกภาพที่ชัดเจน โดยการรวมกลุ่มลักษณะนี้จะมีกฎหมายรองรับด้วยมาในรูปแบบของสมาคม (Association) หรือในรูปแบบของมูลนิธิ (Foundation) อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งความเป็นทางการแบบนี้ยังมีโครงสร้างที่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการขาดงบประมาณ กล่าวคือการรวมกลุ่มที่มีกฎหมายรองรับในลักษณะของสมาคมหรือมูลนิธิจะมีช่องทางการหางบประมาณในลักษณะอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินบริจาคจากกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยกันเองซึ่งจะมีมากขึ้นนอกจากกลุ่มที่กระจุกตัวซึ่งชัดเจนอยู่แล้ว แต่กลุ่มที่กระจุกตัวที่จะได้เข้ามาเป็นสมาชิกที่ชัดเจนยิ่งขึ้นงบประมาณจากเงินภาษี ค่าธรรมเนียมจากการเป็นสมาชิก และรายได้อื่น ๆ อย่างการขายสินค้าและบริการของกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากนี้ แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal) ยังจะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีบทบาทในการกำหนดในเชิงของนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อตนเองได้อีกด้วย หากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและดูแลจัดการตนเองได้ ได้รับการยอมรับในเครือข่ายต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น จะทำให้มีอำนาจในการต่อรองในการกำหนดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของจังหวัด และมีบทบาทสำคัญที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดสระแก้วในลักษณะการก่อเกิดนโยบาย การตัดสินใจ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ

อนึ่ง แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายลักษณะแน่นแฟ้น (Strong Tie) เป็นลักษณะสร้างความเป็นสถาบัน (Institutionalization) หนึ่งในนั้นคือการทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วก่อตัวเป็น “สมาคม” เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรประเภทหนึ่ง การก่อตั้งดังี้จะมีลักษณะเพื่อร่วมกันกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีได้แสดงหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปัน มีการจดทะเบียนภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้วิจัยมองว่า เป็นหนึ่งในแนวทางการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยเปิดช่องทางการของงบประมาณที่จะเข้ามาทำกิจกรรมเกี่ยวกับกลุ่มของตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ความสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายให้แน่นแฟ้น (Strong Tie) มากขึ้น ความร่วมมือภายในที่มีประสิทธิภาพ ช่วยเสริมสร้างความผูกพันจากภาคีเครือข่ายให้เกิดความร่วมมือและสร้างแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมทำประโยชน์สาธารณะไปด้วยกัน ซึ่งหากสรุปจุดเด่นจุดด้อยการบริหารปกครองแบบเครือข่ายขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในรูปแบบของ “สมาคม” ผู้วิจัยสรุปเป็นมิติได้ดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 จุดเด่นการบริหารปกครองแบบเครือข่ายขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (สมาคม) กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

มิติสำคัญ	จุดเด่นสู่ความยั่งยืน (Sustainable)
ความมีเสถียรภาพ (Stability)	เมื่อเป็นองค์กรที่ได้รับการดูแลภายใต้กฎหมายของกระทรวง กลุ่มชาติพันธุ์จะมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น นั้นหมายถึงความมั่นคงทางวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งกลุ่มยังมีเสถียรภาพในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์เครือข่ายของพื้นที่จังหวัดสระแก้วอีกด้วย
ความยืดหยุ่น (Flexibility)	การบริหารปกครองแบบเครือข่ายจะมีความยืดหยุ่นและมีความคล่องตัวกว่าการบริหารแบบดั้งเดิม สมาคมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร การดำเนินกิจกรรมผ่านเครือข่ายนี้จะคล่องตัวกว่าให้รัฐดำเนินการเพียงอย่างเดียว ระบบเครือข่ายจะให้ทางเลือกภาครัฐที่หลากหลาย
นวัตกรรม (Innovation)	มีการทำสินค้าและบริการใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อที่จะต้องหารายได้เพิ่มขึ้นและเสนอการให้บริการต่อรัฐเพื่อตอบสนองต่อนโยบายในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง
ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization)	มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้นและเป็นองค์กรที่เป็นทางการ มีสมาชิกที่หลากหลาย ดังนั้นจะมีระบบเครือข่ายที่เพิ่มมากขึ้น มีคนที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นตามมาด้วย ส่วนรัฐจะมีการกิจและสนใจให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยดำเนินกิจกรรมภารกิจที่ได้รับมอบให้สำเร็จ
ความรวดเร็ว (Speed)	ไม่มีการควบคุมโดยตรงและสมาชิกในเครือข่ายมีอิสระในการร่วม

ตัดสินใจด้วยตนเอง ความรวดเร็วและสามารถตอบสนองต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเชิงสถาบันกับบทบาทของ “สมาคมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว” ในการเข้าไปพัฒนา ดำเนินกิจกรรม และมีส่วนร่วมกับเครือข่ายภายนอกชุมชน สรุปเป็นตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 สมาคมกับบทบาทการบริหารปกครองแบบเครือข่ายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

บทบาทของสถาบัน	สมาคมในฐานะผู้ประสาน (Coordinator)	สมาคมในบทบาทผู้กระตุ้น (Facilitator)	สมาคมในบทบาทผู้ดำเนินงาน (Doer)	สมาคมในบทบาทตัวกลาง (Mediator)
มาตรการการพัฒนา	สร้างวิธีการแก้ไขที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ	สร้างภาคีเครือข่ายในทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอก	กระตุ้นการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องจากส่วนราชการ	สร้างภาคีสร้างกลไกการพัฒนาท้องถิ่นในทุกภาคี
โครงการพัฒนาจากกลุ่มเครือข่ายภายนอกชุมชน	✓	✓	✓	✓
โครงการพัฒนาจากกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน			✓	✓

อย่างไรก็ตาม แนวทางการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ในแนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) ข้างต้น ผู้วิจัยได้สะท้อนจากกลุ่มผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่มีความคิดว่า แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในลักษณะแน่นแฟ้น (Strong Tie) อยากให้เกิดขึ้น ซึ่งหากมีการรวมกลุ่มก็จะช่วยให้เกิดความยั่งยืน รวมตัวกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจายในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งในจังหวัดและนอกพื้นที่ได้ง่ายขึ้น สร้างความสามัคคีในกลุ่มชาติพันธุ์และก่อเกิดเครือข่ายอื่น ๆ ให้เข้ามาสนับสนุนได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแนวทางที่เกิดขึ้นแต่ก็ต้องพึ่งพาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบเดิมคือแบบหลวม (Weak Tie) หรือแบบไม่เป็นทางการ (Informal) ด้วยเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สำหรับบทนี้ผู้วิจัยนำเสนอการอธิบายสรุปเนื้อหาทั้งหมดที่ได้ผ่านการศึกษาในบทที่ 4 เรื่อง “การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว” และอภิปรายผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์เกี่ยวกับบริบท ปัญหา และอุปสรรค การบริหารปกครองแบบเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ตลอดจนแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว โดยนำเอาแนวคิดที่ได้การค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย รวมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงวิชาการ และเพื่อประโยชน์ในการนำผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปต่อยอดงานวิจัยในประเด็นศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะเป็นลักษณะการบริหารปกครองเครือข่ายแบบหลวม (Weak Ties) หรือไม่เป็นทางการ (Informal) ความร่วมมือในการดำเนินงานบางอย่างหรือการทำโครงการแบบเฉพาะกิจ เมื่อภารกิจเสร็จสิ้นภาคีเครือข่ายก็จะแยกย้ายโดยไม่มีการสานต่อภารกิจอื่นอย่างต่อเนื่อง การบริหารปกครองในลักษณะนี้เห็นได้จากการดำเนินงานโครงการหรือการนำนโยบายของรัฐบาลปฏิบัติในหลายโครงการ เช่น โครงการประชารัฐ โครงการนวัตกรรมวิถีชุมชน โครงการคนละครึ่ง เป็นต้น โดยมีหน่วยงานภาครัฐตามภารกิจอย่างสำนักวัฒนธรรมจังหวัดซึ่งเป็นผู้แสดงบทบาทหลักของภาครัฐในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการและแผนงานเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมพื้นที่จังหวัดสระแก้ว อาทิเช่น โครงการอาหารห้าชาติพันธุ์ที่ดำเนินการรวมกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสระแก้วรวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์เขมรด้วย ทั้งเพื่อให้ตอบสนองโจทย์กับยุทธศาสตร์และนโยบายของจังหวัด โดยดำเนินโครงการดำเนินกิจกรรมบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสำนักวัฒนธรรมจังหวัดจะมีความสามารถรวมตัวกันกับภาคีเครือข่ายอื่น ๆ กลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงชี้ให้เห็นว่า นโยบายมาจากส่วนกลางมากกว่ามาจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

อย่างไรก็ตามในบริบทของเขตจังหวัดสระแก้วเป็นแหล่งที่ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย การคงอยู่วัฒนธรรมเขมร บ่งบอกว่ากลุ่มชาติพันธุ์เขมรยังมีกลุ่มที่เข้มแข็งในปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีการกระจุกตัวและการกระจายตัวตามแนวบริเวณชายแดน ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ชาติพันธุ์เขมรที่มีการกระจุกตัว บริเวณอำเภออรัญประเทศ ในเขตตำบลบ้านด่าน ชุมชนบ้านสุขมงคลและชุมชนบ้านต๋น ภาครัฐจะให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรกลุ่มนี้ดำเนินกิจกรรมโครงการในเขตพื้นที่อำเภออรัญประเทศเป็นหลัก อาทิเช่น ส่งเสริมให้เป็นหนึ่งในเทศกาลอาหารชาติพันธุ์ อรัญประเทศ - สระแก้ว และ ชาติพันธุ์เขมรที่มีการกระจายตัว อำเภอตาพระยา การกระจายตัวหมายถึงมีการอาศัยในหมู่บ้านพื้นที่อำเภอตาพระยา กลุ่มนี้จะมีการสืบทอดวัฒนธรรมร่วมมือกันหลาย ๆ หมู่บ้าน โดยเฉพาะเทศกาลแซนโฎนตา เทศกาลที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรรอคอยในทุก ๆ ปี

กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว เป็นคนเขมรถิ่นไทยที่มีมากที่สุดของจังหวัดสระแก้ว ได้จากการกระจายตัวตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา หน่วยงานกลาง หมายถึง ภาครัฐมีการกิจดูแลและให้หน่วยงานตามภารกิจดำเนินกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มีหลายโครงการของหน่วยงานกลางที่ดำเนินการส่งเสริมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ที่ชัดเจนถึงงานเทศกาลอาหารห้าชาติพันธุ์ที่ผนวกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเข้าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของโครงการหลัก จะเห็นได้ว่าหน่วยงานกลาง (ภาครัฐ) ยังให้ความสำคัญไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 70 ที่บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 70, 2560)

5.1.2 สรุปปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว สรุปดังนี้

1) งบประมาณเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แม้ได้รับการได้รับการส่งเสริมจากภาคเครือข่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นแต่หากปีใดเครือข่ายไม่มีงบประมาณ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์จะไม่สามารถสามารถดำเนินจัดการกิจกรรมของตนเองได้

2) การรวมกลุ่ม เครือข่ายภายนอกยังคงเป็นตัวแสดงสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มในการรวมตัวในการทำกิจกรรม แต่กลุ่มที่รวมตัวเป็นไปลักษณะการปกครอง กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่มาทำกิจกรรม มาในลักษณะหมู่บ้าน ซึ่งในหมู่บ้านมีประชากรแฝงและอาจไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรทั้งหมด หมู่บ้านที่จัดกิจกรรมจึงเป็นลักษณะตอบสนองต่อ นโยบาย นโยบายที่หยิบเอาวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในท้องถิ่น มากกว่าการดูแลรักษาสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรอย่างแท้จริง

3) ไม่มีอำนาจในการต่อรอง การไม่มีกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่เป็นทางการ (Formal Group) ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองหรือเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ นโยบายจึงถูกกำหนดจากบนลงล่าง มากกว่าความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรซึ่งจะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรอ่อนแอและไม่มีความชัดเจนในหน่วยงานเครือข่ายของจังหวัด และถูกมองว่าเป็นเพียงชุมชนที่ต้องดูแลตามภารกิจหน้าที่ มากกว่ามองว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยที่มีวัฒนธรรมที่ต้องช่วยสืบทอด ต่อยอด และรักษา และเป็นส่วนสำคัญของประเทศ ที่ช่วยดูแลชุมชนให้เข้มแข็งได้

ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ข้างต้นจึงมีสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่เข้มแข็ง ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนในเชิงของทรัพยากรและกำหนดนโยบาย จึงไม่ได้รับความไว้วางใจที่จะเป็นแกนนำหลักในการบริหารจัดการเชิงนโยบาย

5.1.3 สรุปแนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

จากปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วข้างต้นใน 3 ประเด็น ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในมิติด้านงบประมาณ ควรพัฒนาเครือข่ายให้มีความหลากหลายในการเข้ามาบริหารปกครองจะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรเครือข่ายต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มรายได้ที่เป็นงบประมาณ ที่มาจากสมาชิกด้วยตนเอง การสนับสนุนจากเครือข่าย

ภายนอกที่เข้ามาช่วยส่งเสริม นอกจากนี้ยังมี ภาษี ค่าธรรมเนียม รวมไปถึงการขายสินค้าและบริการ โดยไม่พึ่งพาเพียงแค่งบประมาณแผ่นดินจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในมิติการรวมกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ เขมรจังหวัดสระแก้ว ควรพัฒนากลุ่มให้เป็นองค์กรและยกระดับองค์กรให้มีความเป็น “สถาบัน” ความเป็นสถาบันจะทำให้เกิดการร่วมมือกันที่ชัดเจนขึ้น ที่สำคัญจะทำกลุ่มชาติพันธุ์มีความเป็น ปรีกแผ่น เอกภาพ และนำมาซึ่งเป้าหมายเดียวกัน

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารปกครองแบบเครือข่ายในมิติอำนาจในการต่อรองควร พัฒนาให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีความเป็น “สถาบัน” ที่เป็นทางการโดยมีกฎหมายรองรับ กล่าวคือพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วให้ยกระดับเป็น “สมาคมกลุ่มชาติพันธุ์ เขมรจังหวัดสระแก้ว” สร้างความเข้มแข็งของตนเอง จะทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมี อำนาจต่อการพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดแผนพัฒนา ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด นอกจากนี้ความเป็นสถาบันจะพึ่งพา งบประมาณจากรัฐบาลจะน้อยลง แต่ในทางกลับกันจะช่วยรัฐพัฒนา ได้มากขึ้นด้วยเป็นเครือข่าย และมีเครือข่ายอื่น ๆ มาช่วยรัฐในการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม แนวทางในการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัด สระแก้ว เพื่อการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 3 มิติ ข้างต้นนั้น ในภาพรวมของแนวทางการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่า จะเป็นลักษณะแนวทางการบริหารปกครองแบบ เครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal)

แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal) เป็น การสร้าง กลุ่มชาติพันธุ์ เขมรจังหวัด สระแก้ว ให้ มีความเป็น สถาบัน (Institutionalization) ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาการรวมกลุ่มของชาติพันธุ์เขมรให้เป็นเอกภาพที่ชัดเจน โดยการรวมกลุ่มลักษณะนี้จะมีกฎหมายรองรับด้วยมาในรูปแบบของสมาคม (Association) หรือใน รูปแบบของมูลนิธิ (Foundation) อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งความเป็นทางการแบบนี้ยังจะมีโครงสร้างที่ ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการขาดงบประมาณ กล่าวคือการรวมกลุ่มที่มีกฎหมายรองรับในลักษณะของ สมาคมหรือมูลนิธิจะมีช่องทางหางบประมาณในลักษณะอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินบริจาคจากกลุ่ม

ชาติพันธุ์ด้วยกันเองซึ่งจะมีมากขึ้นนอกจากกลุ่มที่กระจุกตัวซึ่งชัดเจนอยู่แล้ว แต่กลุ่มที่กระจายตัวที่จะได้เข้ามาเป็นสมาชิกที่ชัดเจนยิ่งขึ้น งบประมาณจากเงินภาษี ค่าธรรมเนียมจากการเป็นสมาชิก และรายได้อื่น ๆ อย่างการขายสินค้าและบริการของกลุ่มชาติพันธุ์

นอกจากนี้ แนวทางการบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal) ยังจะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีบทบาทในการกำหนดในเชิง นโยบายที่เกี่ยวข้องต่อตนเองได้อีกด้วย หากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและดูแลจัดการตนเองได้ ได้รับการยอมรับในเครือข่ายต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น จะทำให้มีอำนาจในการต่อรองในการในการกำหนดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของจังหวัด และมีบทบาทสำคัญที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดสระแก้วในลักษณะการก่อเกิดนโยบาย การตัดสินใจ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.2.1 ประเด็นการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

ผลการศึกษาการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารปกครองในแนวตั้งไม่สามารถยืดหยุ่นได้เท่าการบริหารปกครองแบบแนวราบที่มีลักษณะแบบเครือข่าย การบริหารปกครองเครือข่าย (Network Governance) สามารถปรับเปลี่ยนได้เข้ากับสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว นวัตกรรม และรอบด้าน ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว การบริหารปกครองภาครัฐเชิงเดี่ยวไม่สามารถตอบโจทย์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ดำเนินโครงการและกิจกรรมเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ การมีโครงการและกิจกรรมที่ตอบสนองต่อนโยบายเช่นนี้ นับว่าหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นยังมองเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสระแก้วที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น นับว่าเป็นข้อค้นพบที่เป็นไปในทางบวก แต่ทั้งนี้การบริหารปกครองเช่นนี้ยังเป็นไปในลักษณะไม่เป็นทางการ (Informal)

งานวิจัยของ กัทราพร รอดบุญเกิด (2565) อธิบายจุดเริ่มต้นของการบริหารปกครองแบบเครือข่ายไว้ในงานวิจัย เรื่องการบริหารนโยบายสาธารณะแนวใหม่: กรณีเมืองโคราช ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงตัวแบบการพัฒนาเมืองโคราชโมเดลเดิมมีจุดเริ่มต้นจากความต้องการในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มคนที่เรียกว่า “โคราชทศวรรษหน้า” พบว่า จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดซึ่งสามารถเติบโตได้ในอนาคต และมองว่าในขณะนั้นจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาการจราจรติดขัดอยู่มาก ซึ่งในอนาคตจำนวนประชากรในจังหวัดนครราชสีมาจะมีแนวโน้มด้านความหนาแน่นของจำนวนประชากรมากขึ้น ส่งผลให้กลุ่มโคราชทศวรรษหน้าเริ่มหาวิธีการที่จะผลักดันให้ภาครัฐมองเห็นถึงปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ชาวโคราชพบเจอนำไปสู่แนวคิดในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network Governance) การแก้ไขปัญหาจากความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ เพื่อลดปัญหาในเบื้องต้น ก่อนจะให้ภาครัฐผลักดันให้เกิดความสัมพันธ์ในระดับที่สูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ คทาเทพ พงศ์ทอง (2560) เคยศึกษาเรื่อง ตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม *และบ้านหมากม่วง* ในเขตเทศบาลตำบลไทรรัฐ* ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม* และบ้านหมากม่วง* ตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขาม *และบ้านหมากม่วง* ในเขตเทศบาลตำบลไทรรัฐ* ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยังใช้การจัดการอย่างไม่เป็นทางการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง อีกทั้งพบว่าบุคลากรที่เป็นคนในชุมชนไม่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายใด ๆ และในแง่ของการนำเสนอโครงการ เป็นส่วนของผู้ดำเนินงานผู้ตัดสินใจ โครงการจึงมีลักษณะเฉพาะกิจ

แต่เมื่อมองถึงความไม่เป็นทางการนี้ น่าจะมีรากฐานการบริหารกิจการสาธารณะแบบดั้งเดิม มุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพของโครงสร้างการบริหารเชิงเดี่ยวแบบ Bureaucracy ที่เน้นการควบคุมและกำกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และเน้นการจัดระเบียบโครงสร้างองค์การและการกำหนดสายการบังคับบัญชาและรูปแบบการทำงานตามตัวบทกฎหมาย โดยมีรูปแบบการจัดสรรทรัพยากรจากบนลงล่าง (Top-to-Bottom Model) ข้าราชการระดับสูงจะเป็นผู้กำหนดและน่านโยบายสาธารณะให้แก่ข้าราชการระดับล่างนำไปสู่การปฏิบัติ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง (พีรสิทธิ์ คำนวนคิดปี และ ชัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2559) ความสัมพันธ์จึงมีลักษณะแบบหลวม ๆ ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยมองว่า หน่วยงานภาครัฐส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่น ขาดความรู้เรื่องวางแผน การคิด แม้แต่ติดตามและประเมินผล จึงเน้นให้ประชาชนเป็นผู้เข้าร่วมเมื่อเทียบกับระดับการมีส่วนร่วม ภาครัฐเครือข่ายภาคประชาชนจึงมีบทบาทช่วยให้

โครงการกิจกรรมของภาครัฐดำเนินให้เสร็จสิ้นตามภารกิจของตน อย่างไรก็ดี หากสร้างให้ประชาชนเข้มแข็งด้วยการร่วมกลุ่มเป็นสถาบัน หรือเน้นการบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal) มากยิ่งขึ้น จะช่วยให้พลังในการบริหารปกครอง จะช่วยให้ภารกิจการพัฒนาท้องถิ่นขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสนับสนุนจากงานของ สุรางค์รัตน์ จำเริญพล (2567) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมข้ามภาคส่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs : การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกลไกและระบบบอภิบาลที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมขององค์กรนอกภาครัฐ ในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ระดับมหภาค ซึ่งให้เห็นว่าการออกแบบโครงสร้างเชิงสถาบันก็ส่งผลไปสู่เรื่องการออกแบบกลไกการสนับสนุนการมีส่วนร่วมข้ามภาคส่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs ด้านการสร้างเครือข่ายและการทำงานกับภาคี เป็นปัจจัยหนุนเสริม คือการเน้นการเชื่อมต่อกันกับคนและเชื่อมต่อความเข้าใจ มีภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ในเครือข่าย ที่สร้างและเติบโตไปด้วยกัน ดังนั้นลักษณะสำคัญของการบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal) จะเป็นการร่วมตัวของภาคีเครือข่ายในเชิงสถาบัน (Institutionalization) มีการจัดองค์การโครงสร้างการบริหาร แผนงาน และบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคีเครือข่ายชัดเจน จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ เชมรจังหวัดสระแก้วสระแก้วมากยิ่งขึ้น

สาระสำคัญของการบริหารปกครองเครือข่าย คือความคิดในการกำกับดูแลตนเอง (Self-Steering) ไม่ใช่ให้ภาคีอื่น ๆ มาควบคุม (Control) ทั้งระบบ แต่ทั้งนี้ก็มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน เน้นการประสานร่วมมือที่มีอยู่ ผ่านสายสัมพันธ์ของภาคีเครือข่ายทั้งภายในและระหว่างสถาบันอื่น ๆ ไชยยันต์ เจริญสิน โอปาร (2551) กล่าวว่า การบริหารปกครองเครือข่าย ขึ้นอยู่กับความไว้วางใจ ชื่อเสียง ความน่าเชื่อถือ และหลักยึดที่ถ้อยอาศัย เมื่อมองเช่นนี้ การบริหารปกครองเครือข่ายจึงเป็นทางเลือกใหม่ที่แตกต่างไปจากการบริหารกิจการสาธารณะแบบดั้งเดิม (Old Public Administration) ส่วนกลางภาครัฐและส่วนท้องถิ่นจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบเครือข่าย ไม่ใช่เป็นศูนย์กลางเมื่อที่ผ่านมา

ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐได้พยายามหาวิธีแก้ไขประเด็นทางด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแลโดยใช้กลไกการควบคุมและตรวจสอบที่เข้มงวด แต่ความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างภาคีเครือข่ายค่อนข้างจะต่ำ แต่อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของโครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามนโยบาย ต้องอาศัยความไว้วางใจ หากปราศจากความไว้วางใจ สมาชิกในเครือข่ายย่อมไม่

อยากจะแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางความร่วมมือระหว่างกันจักร ดิงส์กัทท์ และ กฤษณา ปราโมทย์ธนา (2552) ให้ทัศนะที่น่าสนว่า หากเครือข่ายที่ปฏิบัติงานด้วยความไว้วางใจ ซึ่งกันและกันสูงสามารถลดต้นทุนการประสานงานที่เกิดขึ้นระหว่างภาคีเครือข่ายได้อีกด้วย

เสรี พงศ์พิศ (2548) สะท้อนแนวคิดอย่างสอดคล้องกับผลการวิจัยว่า วัฒนธรรมการบริหารปกครองเครือข่ายกำลังกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรในทุกสาขาอาชีพ และได้พิสูจน์มาแล้วว่า “อำนาจการสั่งการ” ไม่มีประสิทธิภาพจริง อำนาจจริงเป็น “บารมี” ที่มีจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีมาจากภาคีเครือข่าย เป็นหุ้นส่วนมากกว่าเป็นเจ้านายลูกน้อง การทำงานประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ กำลังปรับรูปแบบมาเป็น โครงการร่วม (Joint Program) มากขึ้นเรื่อย ๆ มีการวางแผนร่วมกัน มีการดำเนินงานร่วมกันโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Stake Holder) มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ ต่างแบ่งบทบาทหน้าที่กันทำงานตามความถนัด (Comparative Advantage) ของแต่ละฝ่าย ไม่แข่งขันแต่ร่วมมือกันมากกว่า

วิระศักดิ์ เครือเทพ (2550) สะท้อนทัศนะความคิดเห็นว่าไปในทิศทางกับผลการวิจัยว่า การบริหารปกครองเครือข่ายเป็นสิ่งที่ต้องยืดหยุ่น ตั้งแต่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกับสภาพบริบทแวดล้อม การบริหารปกครองแบบเครือข่ายส่วนหนึ่งก็เพื่อการจัดการชีวิตทรัพยากรของท้องถิ่นของตนเอง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) หากต้องการให้การพัฒนาท้องถิ่นไปสู่ความยั่งยืนได้ ปัจจัยที่จำเป็นต้องสนับสนุนและส่งเสริม คือหุ้นส่วนที่จะสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม สร้างประสบการณ์และกลยุทธ์แบ่งปันด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน เพื่อยกระดับการสนับสนุนด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถ เงื่อนไขสำคัญที่จำเป็นและเอื้อต่อการขับเคลื่อน การทำงานเพื่อเสริมพลังของภาคประชาชนในฐานะ “หุ้นส่วนของการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งในระยะยาว จำเป็นต้องมีกฎ กติกา นโยบาย ที่สนับสนุนให้เกิดกฎ กติกา นโยบาย และสถาบันที่รับฟังเสียง บทเรียน ความต้องการที่เอื้อให้ผู้คน ผู้ได้รับผลกระทบ และภาคส่วนต่าง ๆ ขับเคลื่อนการทำงานไปด้วยกัน และนโยบายที่ลดช่องว่างของการทำงาน รวมถึงสนับสนุนการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างเป็นรูปธรรม สุรางค์รัตน์ จำเริญพล (2567) อธิบายว่าไว้อย่างสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องการสร้างความเป็นสถาบันว่า พื้นที่สำคัญของการรับฟังคือความเป็นสถาบันหรือองค์กรรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่จะเป็นตัวแทนการรับฟังเสียงความต้องการ และขับเคลื่อนไปด้วยกันได้

ดังนั้น การขับเคลื่อนในลักษณะสถาบันหรือสร้างให้เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NPOs) ขึ้นภายใต้การรองรับของกฎหมายที่ชัดเจน ประเทศไทยมีกฎหมาย ที่รับรองสถานะของ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร โดยผ่านการจดทะเบียนเป็น “สมาคม” ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยการ จดทะเบียนสมาคม ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, มปป.) ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว และสร้าง ความสัมพันธ์แบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) ที่มีรูปแบบเป็นทางการ (Formal) และได้รับการ ยอมรับและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น แนวทางนี้จะสอดคล้องกับการบริหารงานภาครัฐในรูปแบบ เครือข่ายของประเทศอังกฤษ อิทธิชัย สีดำ (2564) อธิบายไว้ในบทความเรื่อง การบริหารงานภาครัฐ ในรูปแบบเครือข่ายกับการนำมาใช้ในประเทศไทยไว้ว่า ในประเทศอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงจาก ระบบที่กำหนดให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดตั้งแผนกต่าง ๆ ขึ้นมาดูแลกิจการหนึ่ง ๆ โดยอาศัย บุคลากรของตนเอง ไปสู่รูปแบบใหม่ ได้แก่รูปแบบพันธมิตร/หุ้นส่วน โดยหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นจะร่วมมือกับองค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือหลาย ๆ องค์กรในการร่วมกันจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งในรูปแบบของการร่วมกันจัดทำร่วมกันบริหารหรือการร่วมกันในเชิงงบประมาณโดยอาศัย เครือข่ายของประเทศอังกฤษเกิดจากภาครัฐบริหารจัดการเครือข่ายขององค์กร เอกชนและองค์กรที่ ไม่แสวงหาผลกำไร

ขณะที่งานวิจัยของ ฮวดี โกศล (2561) ได้ศึกษางานในลักษณะเดียวกันนี้ในเรื่องการบริหาร จัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศ ได้ผลการวิจัยที่เหมือนกัน กับผู้วิจัยที่ว่า ในสภาวะปัจจุบันสิ่งที่มีความสำคัญต่อชุมชนและท้องถิ่นมากนั้น คือ การบริหารจัดการจะมีผลได้สัมฤทธิ์ผล มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ต้องมาจากหน่วยงานซึ่งเป็นแขนงเป็นขาหรือกลไก รัฐบาลโดยตรงนั่นเอง แนวคิดของ Tocqueville (1982) กล่าวอย่างเห็นได้ชัดว่า เมืองขนาดเล็กหรือขนาดกลาง ซึ่งมีประชาชนรวมกันเป็นกลุ่มก้อน (Association) ต่าง ๆ ร่วมกันดูแลกันและกัน แทบไม่ต้องพึ่งพิง นักการเมืองหรือข้าราชการการสร้างกลุ่มให้เข้มแข็งจึงสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานั้นเอง

ผลการวิจัยนี้ยังมีทิศทางเดียวกับ งานวิจัยของ Cigler (1994) กล่าวถึงความร่วมมือที่ปรากฏ ในพื้นที่ชนบทว่าโดยส่วนใหญ่ ล้วนมีพื้นฐานมาจากการขาดแคลนทรัพยากรหรือความเชี่ยวชาญ เพื่อการจัดบริการสาธารณะหรือตัดสินใจในกิจกรรมร่วมกัน อย่างไรก็ตามการร่วมมือกันถือได้ว่าเป็น การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (System Changing) และมีพัฒนาไปสู่ความร่วมมือที่เป็นทางการ (Formal) และมีภารกิจมีความสลับซับซ้อนเฉพาะทาง (Specific and Complex task) มากยิ่งขึ้นได้ใน ลักษณะการประสานและการร่วมมือดำเนินกิจกรรมเข้มข้นมากยิ่งขึ้น (Coordinating and

Collaborating) ซึ่งรูปแบบที่เป็นทางการมักมีความมั่นคงและยั่งยืนมากกว่า รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ขณะเดียวกันการพัฒนาดังกล่าว ยังขึ้นอยู่กับความต้องการของภาคีสมาชิกหรือการเพิ่มสูงขึ้นของระดับความไว้วางใจระหว่างภาคีสมาชิกด้วยกัน

5.2.2 ประเด็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดสระแก้ว

ผลการวิจัยฉบับนี้ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจว่าด้วยองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดสระแก้วอย่างน้อย 2 ประการ

ประการแรก แนวทางการศึกษาการบริหารปกครองเครือข่าย (Network Governance Approach) มีส่วนช่วยในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจผู้แสดงบทบาท (Actors) ความคิด (Ideas) และการสร้างความเป็นสถาบัน (Institutionalization) แนวคิดเชิงสถาบันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มให้แน่นแฟ้น (Strong Tie) ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้สมาชิกที่กระจายตัวและกระจุกตัวรวมตัวเป็นเอกภาพ มีความเข้มแข็ง โดยตนเองกลุ่มสถาบันที่ก่อตัวเป็นองค์กรได้ไม่ว่าจะลักษณะของ “มูลนิธิหรือสมาคม” จะมีอำนาจที่มีพลังสามารถเป็นตัวแทนเข้าร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาในระดับท้องถิ่น จังหวัด และระดับชาติได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังหนึ่งในภาคีเครือข่ายสำคัญของหน่วยงานรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ต้องการเข้าร่วมทำกิจกรรมดำเนิน โครงการพัฒนาในทุกมิติทั้งวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่สามารถบูรรวมอย่างครอบคลุม

ประการที่สอง แนวทางการศึกษาแนวทางการบริหารปกครองเครือข่าย ทำให้เห็นระบบและกลไกในการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะลักษณะการบริหารปกครองเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Tie) นั่นคือการพัฒนาให้เป็นสถาบันขึ้นมาอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้างกฎระเบียบ มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษได้ดำรงอยู่อย่างยาวนานและยั่งยืน การเสริมสร้างอำนาจ (Empowerment) และพัฒนาให้กลุ่มเป็นองค์กรที่เข้มแข็งและพัฒนาความร่วมมือปฏิสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างภาคีเครือข่ายด้วยกัน เพื่อให้ภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเข้าไปรับผิดชอบจัดดูแลบริหารปกครองชุมชนตนเอง ประโยชน์สาธารณะจะสูงขึ้นและเป็นการส่งเสริมให้เกิดการบริหารกิจการสาธารณะด้วยตนเองอีกทั้งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเชิงรุก ชุมชนนคร วงศ์ชนวนสุ และคณะ (2557) อธิบายวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นตามกระบวนการบริหารกิจการสาธารณะแนวใหม่ ไว้ที่น่าสนใจว่า ในเชิงทางการเมืองการบริหารปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจยังถือว่า

วิตรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการร่วมตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต นโยบายและแนวทางการพัฒนาที่ไม่ได้นับรวมประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย จึงถือว่าขาดความชอบธรรมในทางปฏิบัติ ทั้งนี้การบริหารจัดการทรัพยากรภายในชุมชนท้องถิ่นจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดก็ต่อเมื่อประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ในกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้ชุมชนรู้สึกหวงแหนและแสดงถึงความเป็นเจ้าของในทรัพยากรต่าง ๆ ภายในชุมชนของตนเอง

ด้วยการบริหารปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว แนนอนกลไกเหล่านี้ช่วยปรับเปลี่ยนบทบาทของหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับประเทศและระดับชุมชน ท้องถิ่น Cheema and Rondinelli (2006) กล่าวว่า บทบาทที่ชัดเจน คือบทบาทจาก “ผู้ปกครอง” เป็น “ผู้ให้บริการ” ซึ่งให้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มีส่วนร่วมในทุกระดับของวงจรกิจยนโยบาย สาธารณะ ตั้งแต่การก่อรูปนโยบาย การยอมรับนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย (Anderson, 1994) ที่สำคัญอยู่ในกระบวนการตัดสินใจในเชิงนโยบายและบริการสาธารณะต่าง ๆ

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้จะชี้ให้เห็นว่า การบริหารปกครองเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ต้องการให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นหนึ่งในชุมชนไทยที่สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยหลักการบริหารจัดการตนเองจะเห็นแก่ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน เมื่อชุมชนมีความเข้มแข็งจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของของคนในชุมชน ดังเช่น Putnam (1993) กล่าวว่า การตระหนักถึงเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมตลอดจนการอุทิศตนเพื่อกิจการสาธารณะ คือ หลักสำคัญของสิ่งที่เรียกว่า Civic Virtue ในส่วนของการบริหารจัดการตนเองของชุมชน โกวิทย์ พวงงาม (2553) อธิบายว่า ความรู้สึกของความเป็นชุมชน (Sense of Community) มีส่วนสนับสนุนให้เกิดศักยภาพในการบริหารจัดการตนเองของชุมชน โดยเป็นการแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกันของสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวกับระบบคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม และวิถีทัศน์ร่วมของชุมชน รวมทั้งการที่สมาชิกมองว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน โดยสมาชิกมีความเต็มใจที่จะร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างแข็งขันในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนการมีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์

อย่างไรก็ตาม ด้วยทิศทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ให้เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เริ่มจากการพัฒนาปัจเจกบุคคล (Individual) ให้เป็นผู้มีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และนำไปสู่การร่วมกันสร้างและบริหารปกครอง กลุ่มชาติพันธุ์เขมร โดยการยึดคุณธรรมการอยู่ร่วมกันเน้นเป้าหมายการพัฒนาให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการตนเองได้ ให้กลุ่มชาติพันธุ์เป็นผู้ปฏิบัติเป็นหลักในการบริหารปกครองตนเองนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้แนวคิดการบริหารปกครองแบบเครือข่าย (Network Governance) เป็นกระบวนการบริหารปกครองแนวใหม่ของการพัฒนาที่เน้นให้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งการพัฒนาให้ครอบคลุมมิติรอบด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกล่าวอีกนัยคือการบริหารปกครองเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะทำสร้างสรรค์ทรัพยากรด้วยตนเองได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งทรัพยากรที่กล่าวถึงนั้น จะทำให้เกิดการบริหารปกครองแบบเครือข่ายเชิงระบบ ที่มีปัจจัยสำคัญ คน (Man) วัสดุ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) และงบประมาณ (Money)

แม้ว่าปรากฏการณ์เกี่ยวกับการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เกิดขึ้น แต่เมื่อนำสาระสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมาวิเคราะห์ จะมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรวมตัวกันหรือการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยกระบวนการเหล่านี้จะเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายการบริหารปกครอง ก่อรูปให้มีการบริหารจัดการตนเอง เพราะจะเริ่มต้นมาจากทรัพยากรในมิติวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวคือ เกิดจากคนในชุมชนเพื่อรวมตัวกันแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ จะเป็นกระบวนการลักษณะกลุ่ม องค์กร หรือ สถาบัน ซึ่งจะเปิดโอกาสให้มีการเริ่มพูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมลงมือทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งกระบวนการรวมตัวกันของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จะเป็นความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนบนฐานของการพึ่งพาตนเองหรือการพึ่งพากันภายในชุมชน

กระบวนการดำเนินงานบริหารปกครองตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีกระบวนการบริหารปกครองแบบยืดหยุ่นและโปร่งใส โดยความเป็นชาติพันธุ์เขมรมีวัฒนธรรมเดียวกันจะใช้วิธีประนีประนอม เมื่อเกิดปัญหาจะมีการรวมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือกัน การแก้ไขปัญหาอาจจะอิงกฎระเบียบมากไม่ได้ อาจต้องอาศัยความเชื่อมั่นและศรัทธาของกลุ่มชาติพันธุ์

ด้วยกันมาช่วยแก้ไขปัญหา แต่ทั้งนี้ด้วยลักษณะการบริหารปกครองเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่เป็นทางการ (Formal) มากยิ่งขึ้น ทำให้สมาชิกเกิดการตรวจสอบการทำงานของกลุ่มชาติพันธุ์สร้างความโปร่งใสและเชื่อใจกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยกันเอง

กระบวนการทำงานกับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะได้รับความช่วยเหลือพึ่งพามากยิ่งขึ้น ความเชื่อมั่นกับภาคีเครือข่ายจะชัดเจนการเสริมสร้างสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและภาคีเครือข่ายต่างๆ จะต้องเกิดขึ้นในรูปแบบของความเป็นหุ้นส่วนที่ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจและมีศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายอื่น ๆ

กระบวนการสืบทอดการบริหารปกครอง ซึ่งแน่นอนเป็นกระบวนการที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วต้องการให้ความสำคัญเป็นที่สุด เพราะต้องการรักษาและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้ยั่งยืนมากที่สุด สร้างความรัก ห่วงเห่น และเห็นคุณค่า ในมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ กลุ่มชาติพันธุ์จึงมีกระบวนการสร้างและถ่ายทอดจิตสำนึกให้กับชาติพันธุ์ในทุกช่วงวัยที่เป็นสมาชิก

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วมีศักยภาพ และความเป็นไปได้ที่จะสร้างของการบริหารปกครองเครือข่ายให้เกิดขึ้น เห็นได้จากมีความเชื่อมโยงและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นสาระสำคัญของการบริหารปกครองแบบเครือข่าย เช่น การให้ความสำคัญกับการพูดคุยและปรึกษาหารือกันของคนในชุมชนสนับสนุนให้เกิดกระบวนการรวมกลุ่มกัน เพื่อบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรด้วยตนเอง โดยปรากฏการณ์และกระบวนการต่าง ๆ ที่ปรากฏในชุมชนต่างมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ตามนัยดังกล่าวการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มีความสัมพันธ์ในลักษณะของการสนับสนุน ซึ่งกันและกันทั้งในแบบลักษณะเครือข่ายญาติและในแบบลักษณะเครือข่ายภายในและภายนอกอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาที่ปรากฏในชุมชนนี้ ได้นำมาสังเคราะห์สรุปประเด็นจนได้มาเป็นแนวคิดการปกครองท้องถิ่นแบบเครือข่าย (Network Governance) โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วต้องผสมผสานทางเล็กระหว่างลักษณะเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) ที่มีลักษณะการบริหารปกครองเครือข่ายแบบร่วมปฏิบัติการหรือเป็นทางการ (Formal) และการบริหารปกครองเครือข่ายแบบหลวม (Weak Ties) ที่มีลักษณะการบริหารปกครองเครือข่ายแบบปรึกษาหารือหรือไม่เป็นทางการ (Informal) เป็นรูปแบบที่ต้องร่วมมือกันในการทำงานของภาคีเครือข่ายต่างๆ อย่างเข้มข้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และภารกิจ ที่ต้องการร่วมกัน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวแสดงต่าง ๆ ภายในเครือข่ายจึงมักกระทำกันอย่างชัดเจนและมีการระบุถึงการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เทคโนโลยี หรือข้อมูลข่าวสารระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้ภาคีเครือข่ายเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมในการทำงานที่เป็นเครือข่าย และเพื่อให้สามารถประเมินขีดความสามารถของเครือข่ายในการบรรลุผลลัพธ์ตามที่ต้องการ นอกจากนี้ภาคีเครือข่ายร่วมปฏิบัติการมักจะเปิดกว้าง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาได้รับการพิจารณาอย่างทั่วถึงและรอบด้าน

และ มิติที่ 2 ของการบริหารปกครองเครือข่ายแบบหลวม (Weak Ties) หรือไม่เป็นทางการ (Informal) เป็นลักษณะการบริหารปกครองเครือข่ายแบบปรึกษาหารือ (Consultation) หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงมีบทบาทหลักในการลงมือดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว อาจเปิดให้สะท้อนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา และบางทีก็เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายอื่น ๆ เข้ามาร่วมคิด ปรึกษาหารือบริหารจัดการกับการพัฒนาและปัญหาที่เกิดขึ้นตามความเหมาะสม แต่ท้ายที่สุดก็จะตัดสินใจเองเป็นหลักและไม่เปิดโอกาสให้ร่วมตัดสินใจ แต่ข้อดีทำให้การบริหารปกครองรวดเร็วและลงมือทำได้ อย่างคล่องตัว ลักษณะของการบริหารปกครองเครือข่ายแบบปรึกษาหารือจะดำรงอยู่ในเวลาอันสั้นและสิ้นสุดลงเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

รูปที่ 5.1 การผสมผสานลักษณะการปกครองแบบเครือข่าย

ที่มา: ผู้วิจัย, 2567

แม้ว่าการบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว จะผสมผสาน แต่การบริหารปกครองแบบเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Ties) หรือเป็นทางการ (Formal) มีแนวร่วม (Partners) ที่เข้มแข็ง ซึ่งจะเป็น โอกาสและความท้าทายสำคัญ ที่จะช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเข้มแข็งและสามารถจัดการตนเองได้ นอกจากนี้กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นตัวแสดงหนึ่งที่สำคัญของนโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน อีกทั้งเป็นการสร้างกลุ่มชาติพันธุ์เขมรให้มีรายได้ ในมิติการท่องเที่ยวด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ซึ่งเป็นแนวคิดนำวัฒนธรรมเขมรมาช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ท้องถิ่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายของประเทศอีกด้วย กล่าวคือ เน้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานขององค์ความรู้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม พื้นฐานทางประวัติศาสตร์การ ตั้งสมความรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่เป้าหมายสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคม นี่เป็นโอกาสที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วต้องริบพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มให้มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่นจังหวัด และประเทศในอนาคตต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ได้ข้อเสนอเพิ่มเติมต่อการพัฒนาแนวทางการบริหารปกครองในการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐควรเร่งจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ในทุก ๆ มิติ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม กลุ่มสถาบันต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ฐานข้อมูลเหล่านี้จะช่วยสร้างเครือข่ายและเชื่อมโยงสายสัมพันธ์กันและกันและทำงานด้วยกันง่ายขึ้นอีกด้วย

2) หน่วยงานภาครัฐควรเน้นการดึงกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมองว่าเป็นภาคีเครือข่ายมามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อสร้างบทบาทสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา อีกทั้งสร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับหน่วยงานภาครัฐ

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรส่งเสริมให้ก่อตั้ง “สมาคมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร” เพื่อดำเนินการทำโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม และมรดกชุมชนวิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 ฝ่ายคือ 1) ฝ่ายผู้สนับสนุน (Sponsors) มีหน้าที่ในการให้อำนาจระดมทรัพยากร และศึกษาข้อกฎหมายและกลไกการขับเคลื่อนสมาคมให้เข้มแข็งและยั่งยืน และ 2) ฝ่ายผู้นำ (Champions) ซึ่งมีหน้าที่ในการรวบรวมสมาชิกเครือข่ายผลักดัน โครงการและช่วยให้โครงการได้รับการอนุมัติจากภาครัฐของจังหวัดสระแก้ว โดยมีกลไกการกำกับดูแลการทำงานร่วมกันในเครือข่ายการสร้างนวัตกรรม ดังนี้

1) การกำกับดูแลสถาบัน (Institutional Governance)

การเป็นสมาคมควรมีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ภายใต้เงื่อนไขของการจัดตั้งสมาคมตามประมวลกฎหมายการก่อตั้งสมาคมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีลักษณะ (ป.พ.พ. มาตรา 78-109) ซึ่งจะทำให้การดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรเน้นไปที่สาธารณประโยชน์หรือส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยแบ่งกระบวนการเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ภาครัฐ การกำกับดูแลสมาคมในส่วนของภาครัฐนั้นควรจะมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อดูแลสมาคมโดยตรง โดยให้สิทธิผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนโดยมีกฎหมายรองรับ ให้เป็นประธานจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลเกี่ยวกับสมาคมควบคุมดูแลการดำเนินงานกิจการของสมาคม รวมทั้งมีอำนาจในการตรวจสอบความประพฤติของคณะกรรมการในการดำเนินงานกิจการของสมาคมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น การมีคณะกรรมการข้างต้น มีเหตุผลสำคัญ คือ

1) สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้กับประชาชนในการบริจาคเพื่อการส่งเสริม รักษาวิถีวัฒนธรรม ศิลปะ และมรดกของชุมชนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

2) เพื่อให้ความเข้าใจต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในกรณีที่มีการบริจาคและส่งเสริมงบประมาณให้กับองค์กรกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในเขตพื้นที่อำเภอรัฐประเทศจังหวัดสระแก้ว

3) ส่งเสริมให้เชื่อมั่นต่อองค์กรกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในเขตพื้นที่อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทำหน้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งบริหารจัดการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์กร

4) สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น เมื่อมีการบริจาคเงินรวมไปถึงการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และกฎหมายหรือไม่

2) ด้านการกำกับดูแลการทำธุรกรรม (Transactional Governance)

คณะกรรมการการบริหารจัดการองค์กรกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จะถูกตัดสิทธิ์เพราะถูกตัดสินจากความผิดที่เกี่ยวข้องกับความไม่สุจริต โปร่งใส หลอกลวง และถูกตัดสิทธิ์แล้วยังทำหน้าที่อยู่ให้ดำเนินการตามกฎหมายกำหนดไว้ สมาคมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ในเขตพื้นที่อำเภอรัฐประเทศจังหวัดสระแก้ว ควรจัดทำบันทึกบัญชีไว้ที่ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม โครงการซึ่งเพียงพอที่จะอธิบายและแสดงให้เห็นถึงการทำธุรกรรมการเงินของโครงการทั้งหมด และต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางการเงินที่ถูกต้องสามเหตุผลสมผลขององค์กรในเวลานั้น ๆ

การทำบันทึกรายรับและรายจ่าย ในบัญชีจะมีการมีรายการจำนวนเงินที่ได้รับในแต่ละปีแต่ละวัน และค่าใช้จ่ายที่องค์กรได้นำไปใช้ รวมไปถึงบันทึกทรัพย์สินและหนี้สินขององค์กรด้วย

ส่วนการทำบันทึกนั้น เนื้อหาเกี่ยวกับบัญชีให้เป็นไปตามปีงบประมาณ รูปแบบข้อกำหนด ตลอดจนเนื้อหาตามที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ เมื่อองค์กรได้ถูกจัดตั้งขึ้นและได้รับการจดทะเบียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เงินบริจาคจะได้รับการยกเว้นภาษี ทั้งนี้องค์กรนี้เป็นไปเพื่อสาธารณะ ส่งเสริมรักษาวิถีวัฒนธรรม ศิลปะ และมรดกของชุมชนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

3) การกำกับดูแลกิจการสัมพันธ์ (Relational Governance)

บนพื้นฐานของความไว้วางใจและเคารพซึ่งกันและกันของปัจเจกบุคคล เอกสารใด ๆ ที่คณะกรรมการเก็บรักษาไว้ เช่นรายงานประจำปี เป็นต้น ถือเป็นข้อมูลสาธารณะ ต้องเปิดเผยให้ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและประชาชนตรวจสอบได้ตลอดเวลา เพราะถือได้ว่าประชาชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผู้บริจาคที่ควรตรวจสอบบัญชีการดำเนินงานขององค์กรได้ นอกจากนี้สมาคมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร สร้างการยอมรับให้เกิดขึ้น ต้องจัดทำรายงานการดำเนินโครงการให้กับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนในทุกๆปี เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างโครงการและนโยบายด้านวัฒนธรรมกับหน่วยงานภาครัฐ รวมไปถึงเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การรายงานจะสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในโครงการ รวมทั้งทำให้เกิดความเข้าใจเป้าหมายร่วมกันขององค์กรต่างๆ ภายในเครือข่ายอีกด้วย

นอกจากนี้ยังควรสร้างวัฒนธรรมในองค์กรด้านธรรมาภิบาลร่วมกันให้กับคณะกรรมการให้เป็นแนวปฏิบัติของคณะกรรมการองค์กรไม่แสวงหากำไรแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับแนวปฏิบัติของคณะกรรมการหน่วยงานอื่น ดังนี้

- 1) คณะกรรมการและผู้บริหารขององค์กรควรเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นอย่างดี เพื่อให้งานขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์
- 2) คณะกรรมการควรมีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ เพื่อขับเคลื่อนพันธกิจขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ ตามความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3) คณะกรรมการควรดูแลให้องค์กรดำเนินงานภายใต้กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง
- 4) คณะกรรมการและผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ระมัดระวังรอบคอบ ร่วมกันขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยม ที่จะช่วยให้พันธกิจขององค์กรประสบความสำเร็จ

5) คณะกรรมการควรให้ความสำคัญและกำกับการบริหารความเสี่ยง และดูแลระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

6) คณะกรรมการและผู้บริหารควรทำหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ ตระหนักถึงความสำคัญของความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจที่สาธารณชนมีต่อองค์กร

7) คณะกรรมการควรมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่องานขององค์กร สามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดี

8) คณะกรรมการและผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใส วางระบบงานที่เป็นมาตรฐานและตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลและจัดทำรายงานตามเกณฑ์มาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง และ

9) คณะกรรมการและผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้งานขององค์กรเป็นไปตามความคาดหวังและได้รับการสนับสนุนการดำเนินการจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารปกครองถ้าสร้างภาคีเครือข่ายแบบแน่นแฟ้น (Strong Tie) หรือแบบเป็นทางการจะเห็นระบบและกลไกที่ชัดเจน ที่เป็นองค์การเป็นสมาคมอย่างเป็นทางการที่มีกฎหมายรองรับ (มูลนิธิ และ/หรือ สมาคม) ทำให้กลุ่มมีสถานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งแตกต่างกับแบบแรกที่ไม่ใช่สถานะตามกฎหมาย เพราะฉะนั้นจะทำให้มั่นคงและยั่งยืน อีกทั้งการหางบประมาณจะเปิดช่องทาง กล่าวคือมีการระดมทุน บริจาค รายได้อื่น ๆ จากการขายสินค้าและบริการ รวมไปถึงการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย เพื่อนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนเข้าสถาบันหรือองค์กรของตนเองได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเสถียรภาพต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว อีกทั้งแบ่งเบาภาระการบริหารปกครองของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษากลไกเพื่อความเป็นไปได้ในการสร้างความเป็นสถาบันให้กับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐในการสนับสนุนบทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ในการรวมกลุ่มกันให้เป็นองค์กรหรือสถาบันที่เข้มแข็ง เพื่อการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้โครงสร้างเชิงสถาบันระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

3) ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อดูว่ามีการบริหารปกครองในแนวทางการพัฒนาใดที่เหมาะสมและสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มชาติพันธุ์

4) ควรศึกษาขยายประเด็นการวิจัยโดยเฉพาะรูปแบบการบริหารปกครองกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในจังหวัดสระแก้วให้กว้างขึ้น ทั้งในลักษณะการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Method) ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับบทในการบริหารปกครองที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5) ควรนำศึกษาการประเมินผลความเป็นไปได้ในการบริหารปกครองแบบเครือข่าย และ นำผลการวิจัยไปขยายให้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันอื่น ๆ ต่อไป

อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้วัฒนธรรมของกลุ่มที่มีลักษณะรากฐานทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ผู้วิจัยหวังว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ต่อขบวนการวิจัยและพัฒนาแนวทางการบริหารปกครองให้เหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่นของตนเองจนสามารถสร้างสรรค์ให้กลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มที่หลากหลายบริหารปกครองตนเองได้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป การบริหารปกครองแบบเครือข่ายสิ่งที่ผู้วิจัยเสนอในคุณฉันทน์เล่มนี้เป็นเพียงข้อสังเกตที่ได้จากการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลจากกรณีศึกษาตามข้อเท็จจริงในกรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วของผู้วิจัยเท่านั้น ดังนั้นอาจยังมีข้อจำกัดที่ยังมีดีพอหรือครอบคลุม อธิบายและวิเคราะห์ปรากฏการณ์อื่น ๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อคำแนะนำ ที่จำกัดตามไปด้วย โดยเฉพาะแนวทางการบริหารปกครองที่เหมาะสม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ อาจมีแนวทางการบริหารปกครองที่น่าจะดีกว่าที่ผู้วิจัยเสนอแนะออกไปในงานวิจัยคุณฉันทน์ชิ้นนี้

บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้. (2561). *คู่มือการบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : กรมป่าไม้.
- กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง. (มปป.). *คู่มือการดำเนินงานมูลนิธิและสมาคม*. สืบค้นจาก <https://www.dopa.go.th/>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- กิตติศักดิ์ อุตสาหการ และ ัญญา เกิดทรัพย์สินคำ. (2564). องค์การไม่แสวงหาผลกำไร, การบริหารจัดการและการพัฒนา. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 5(2), 401–428.
- กทาเทพ พงศ์ทอง. (2560). *ตัวแบบการจัดการวัฒนธรรมของชุมชนบ้านหมากขามและบ้านหมากม่วงในเขตเทศบาลตำบลไทรบุรี: ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน* (Unpublished Doctoral dissertation). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จักร ดิงศักดิ์ และ กฤษณา ปราโมชน์ธนา. (2552). *การบริหารงานภาครัฐแบบเครือข่าย: มิติใหม่การบริหารงานภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ชาย ไชยจิต. (2555). *การพัฒนาารูปแบบองค์กรความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นในประเทศไทย* (*Enhancing Local Cooperation in Thailand*). กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชาย ไชยจิต. (2559). สถาบันนิยม “ใหม่” ในการศึกษารัฐศาสตร์. *รัฐศาสตร์สาร*, 37(1), 39-108.
- ชัชวินธ์ ดันดิเวชานิชย์. (2559). *ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดบริการสาธารณะ: กรณีศึกษา พื้นที่ภาคตะวันออก*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ปิยะพงษ์ บุญบงก์ และพบสุข ชำชอง. (2563). *การออกแบบนโยบายที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง* (*Inclusive Policy Design* (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- ภัทรกร พลพานารม, ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล, และ ปริมาภรณ์ สุกใส. (2553). *เครือข่ายทางสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำบางน้อย อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ภัทรพร รอดบุญเกิด. (2565). *การบริหารนโยบายสาธารณะแนวใหม่: กรณีเมืองโคราช New Public Policy Management: The Case of Korat City*. การประชุมวิชาการ นำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 4 “Graduate School Conference 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล” 364-375.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). *เครือข่าย: นวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สำนักงานกองทุนการวิจัย (สกว.) กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซน์.
- วสันต์ เหลืองประภัสร์. (2549). *รายงานวิจัยการศึกษาแนวทางการดำเนินงานร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ศุภชัย ยาวะประภาส และปิยากร หวังมหาพร. (2555). *นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : บริษัท จุดทอง จำกัด
- ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, พิรสิทธิ์ คำนำณศิลป์, ลีลี โกศยานนท์, หลวง ชูเพ็ญ และรัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา (2557). *การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นตามกระบวนการทศวรรษแห่งการบริหารกิจการสาธารณะแนวใหม่*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สุรางค์รัตน์ จำเริญพล (2567). *ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมข้ามภาคส่วนในการขับเคลื่อนเป้าหมาย SDGs: การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม*. สืบค้นจาก <https://www.sdgmovement.com/2024/05/09/sdg-updates-seminar-highlights-05-nrct-partnership/>
- สิริกมล สายสร้อย, พิสิษฐ์ ศรีสวัสดิ์, ชีรพงษ์ อินทร์พันธุ์ และ อภิญญา ตันทิววงศ์. (2546). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตจังหวัดสระแก้ว*. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *เครือข่าย : ยุทธวิธีเพื่อประชาคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อิทธิชัย สีดำ. (2564). *การบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่ายกับการนำมาใช้ในประเทศไทย*. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 9(3), กันยายน-ธันวาคม 2564.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Ansella, C., Dobersteinb, C., Hendersonc, H., Siddikid, S. & Harte, P. (2020). Understanding inclusion in collaborative governance: a mixed methods approach. *Policy and Society*, 39(4), 570-591.
- Cigler, B. A. (1994). *In Toward and Understanding of Multicommunity Collaboration*. U.S.A : University of Minnesota Press.
- Clark, J. (1991). *Democratizing Development: The Role of Voluntary Organizations*. West Harford, CT: Kumarian Press.
- Cook-Craig, P. G. (2010). Using social network theory to influence the development of state and local primary prevention capacity-building teams. *Journal of Family Social Work*, 13, 313-325.
- Goldsmith, S., & Eggers, D. W. (2004). *Governing by network*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
- Goss, S. (2001). *Making Local Governance Work: Network, Relationship and the Management of Change*. New York: Palgrave.
- Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *The American Journal of Sociology*, 78(6), 1360-1380.
- Hall, P. A., & Taylor, R. C. R. (1996). Political science and the three new institutionalisms. *Political Studies*, 44(5), 936-957.
- Handmer, J., & Dovers, S. (2013). *Handbook of disaster policies and institutions: Improving emergency management and climate change adaptation*. London: Routledge/Earthscan.
- Haythornthwaite, C. (1996). Social network analysis: An approach and techniques for the study of information exchange. *Library & Information Science Research*, 18(4), 323-342.
- Hulst, R. & André V. M. (2007). *Inter-Municipal Cooperation in Europe*. Amsterdam : Springer.
- Huntington, S. (1968). *Political order in changing societies*. New Haven: Yale University Press.
- James, A. C. (2015). *Intergovernmental Cooperation: Local Government Technical Series*. New York: Department of State.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- James, E. A. (1994). *Public Policy Making: An Introduction* (Second Edition). Boston: Houghton Mifflin.
- Lawson, K. (1985). *The human polity: An introduction to political science*. Boston: Houghton Mifflin.
- Marin, A., & Wellman, B. (2011). *Social Network Analysis: An Introduction*. London: Sage
- Miller, A. (1998). *Strategic Management*. Irwin : McGraw-Hill.
- Parsons, T. (1954). *Essays in sociological theory*. Chicago: Free Press.
- Pekka, K. & Filipe, T. (2015). *Municipal Cooperation: A Review of the Reasons and Results*.
Retrieved from <https://www.psa.ac.uk/sites/default/files/conference/papers/>
- Rudie, H. & André, V.M. (2012). Institutional Features of Inter- municipal Cooperation: Cooperative Arrangements and Their National Contexts. *Public Policy and Administration*, 27(2), 121 - 144.
- Scott, J., & Carrington, P. J. (Eds.). (2011). *The SAGE Handbook of Social Network Analysis*. London: Sage.
- Steinmo, S. (2008). Historical institutionalism. In D. Della Porta & M. Keating (Eds.). *Approaches and Methodologies in the Social Sciences: A Pluralist Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tommy, F. (2010). Multi Local-government Under Indonesia's Decentralization Reform: The case of Kartamantul (The Greater Yogyakarta). *Habitat International*, 34(4), 400 - 405.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

มหาวิทยาลัยรังสิต
RANGSIT UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

คุณภิญโญ

เรื่อง การบริหารปกครองแบบเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 6 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่อาศัยในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว กลุ่มที่ 2 กลุ่มหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง (หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ) กลุ่มที่ 3 กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้นำท้องที่ กลุ่มที่ 5 กลุ่มองค์กรภาคเอกชน และกลุ่มที่ 6 กลุ่มองค์กรทางศาสนา เป็นคำถามเฉพาะเจาะจง โดยแนวคำถามในการศึกษาเกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และ ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว แนวคำถามจะมีความคล้ายคลึงกัน โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา

1. ประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ชื่อนามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์
- 2) ตำแหน่ง
- 3) หน่วยงานที่สังกัด

2. ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
ซึ่งจะแยกคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกเป็น 6 กลุ่มสำคัญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มชาติพันธุ์เขมรที่อาศัยในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

- 1) ท่าน/กลุ่มของท่านมีวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม รักษา วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มีหรือไม่อย่างไร
- 2) หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดการส่งเสริม อนุรักษ์ วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว หรือไม่อย่างไร
- 3) ท่าน/กลุ่มของท่าน เห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- 4) ท่านมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองของหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 5) ท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- 6) ท่านมองปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 7) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาครัฐตามภารกิจ (ส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น)

- 1) หน่วยงานของท่านมีวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม รักษา วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มีหรือไม่อย่างไร
- 2) หน่วยงานของท่านมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดการส่งเสริม อนุรักษ์ วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว หรือไม่อย่างไร
- 3) หน่วยงานของท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- 4) ท่านมีความเห็นอย่างไรกับแนวทางการบริหารปกครองในภาพรวมต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 5) ท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- 6) ท่านมองปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 7) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสถาบันการศึกษา (โรงเรียน)

- 1) ท่าน/โรงเรียนของท่านมีวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม รักษา วิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มีหรือไม่อย่างไร
- 2) ท่าน/โรงเรียนของท่านมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดการส่งเสริมอนุรักษ์ วิถีวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว หรือไม่อย่างไร
- 3) ท่าน/โรงเรียนของท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- 4) ท่าน/โรงเรียนของท่านคิดว่าแนวทางการบริหารปกครองในภาพรวมต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 5) ท่าน/โรงเรียนของท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- 6) ท่าน/โรงเรียนของท่านมองปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 7) ท่าน/โรงเรียนของท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้นำท้องถิ่น

- 1) ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม รักษา วิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 2) ท่านมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดการส่งเสริม อนุรักษ์ วิถีวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว หรือไม่อย่างไร
- 3) ท่านประสบปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 4) ท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- 6) ท่านมองปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 7) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 5 กลุ่มองค์กรภาคเอกชน

- 1) ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม รักษา วิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 2) ท่านมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดการส่งเสริม อนุรักษ์ วิถีวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว หรือไม่อย่างไร
- 3) ท่านประสบปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว
- 4) ท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- 6) ท่านมองปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 7) ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

กลุ่มที่ 6 กลุ่มองค์กรทางศาสนา

- 1) ท่าน/วัดของท่านมีวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม รักษา วิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว มีหรือไม่อย่างไร
- 2) ท่าน/วัดของท่านมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนให้เกิดการส่งเสริม อนุรักษ์ วิถีวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว หรือไม่อย่างไร
- 3) ท่าน/วัดของท่านเห็นว่าการบริหารปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- 4) ท่าน/วัดของท่านคิดว่าแนวทางการบริหารปกครองในภาพรวมต่อกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 5) ท่าน/วัดของท่านมองว่าทิศทางการพัฒนาการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
- 6) ท่าน/วัดของท่านมองปัญหาและอุปสรรคการบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วเป็นอย่างไร
- 7) ท่าน/วัดของท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือไม่อย่างไร

ภาคผนวก ข

รูปการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

รูปที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา (อาจารย์ศิริกมล สายสร้อย)

รูปที่ 2 เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา (อาจารย์ศิริกมล สายสร้อย)

รูปที่ 3 กลุ่มรูปการเก็บข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 4 สังกะตุการณ์แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมภาครัฐของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

รูปที่ 5 กลุ่มรูปเทศกาลแซนโถนตาจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 6 โปสเตอร์ส่งเสริมกิจกรรมชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 7 เก็บข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้วร่วมตัวในงานเทศกาลแซนโฌนตา

รูปที่ 8 สัมภาษณ์วัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 9 สัมภาษณ์นักวิชาการวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 10 กลุ่มรูปกิจกรรมสต็อกก๊อชมและวิถีกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

รูปที่ 11 กลุ่มรูปผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

รูปที่ 12 เก็บข้อมูลจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรแบบมีส่วนร่วม

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

	มหาวิทยาลัยรังสิต 12000 Rangsit Rd. Pathumthani 12000	Rangsit University Huang-Ali: Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand	T: (66) 2997 2200-30 F: (66) 2791 2737 E: info@ru.ac.th
---	---	---	---

ที่ รบป. 4192/149

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคชชฎินพนธ์

เรียน นางสาวสุทิต เฟื่องประกอบ
ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชชฎินพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชชฎินพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชชฎินพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)
คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

อนุปาต
 สุทิต
 (นางสุทิต เฟื่องประกอบ)

www.ru.ac.th

ที่ รปบ. 4192/149.1

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธ

เรียน นางสาวนราวดี วารินทร์อินทร์
ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัดน์ อนันต์พัฒน์เมธ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถานันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณานุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ปงษ์ทิพย์)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัดน์ อนันต์พัฒน์เมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

อนุชิตา

ที่ รบ.น. 4192/149.2

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคชชฎินิพนธ์

เรียน ว่าที่ร้อยตรีหญิงบุญเลิศ ทอมประไพ
 หัวหน้าสมาชิกรุ่นชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชชฎินิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชชฎินิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชชฎินิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทุม)
 คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

อรุณมา
 บุญเลิศ โทร. 06-11-11

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

ที่ รบป. 4192/149.3

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคู่มือ

เรียน นายณัฐสิทธิ์ หอมสุข
ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุดมีเมธ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคู่มือสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคู่มือฉบับนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุดมีเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

ที่ รบป. 4192/149.4

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำชุมชนิพนธ์

เรียน นายพัชรพล เอี่ยมสะอาด
ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัดน์ อนันต์พุดมีธ นักรศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำชุมชนิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำชุมชนิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มชุมชนิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัดน์ อนันต์พุดมีธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

๐๔๐๙๓
พัชรพล

ที่ รปน. 4192/149.31

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำชุมชนิพนธ์

เรียน นายตรีชฎา ธรรมศรี
ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวินน์ อนันต์พุมิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำชุมชนิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำชุมชนิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มชุมชนิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ปวงษ์ทิพย์)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวินน์ อนันต์พุมิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

คุณ ช่าง
ดร. ตรีชฎา ธรรมศรี

ที่ รจน. 4192/149.5

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธ

เรียน นางสาวอรรฉรม ไตสฤทธิ
ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษายินดีดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

อนุญาติ

อรรฉรม

(นางสาวอรรฉรม ไตสฤทธิ)

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

RSU	มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยรังสิต เมืองเอก ก. นนทบุรี ณ.รังสิต 12000	Rangsit University Phuomy-Atle, Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand	T. (88) 2997 2200-30 F. (88) 2781 5757 E. info@rsu.ac.th
-----	---	---	--	---	--

ที่ รปบ. 4192/149.6

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวชिरณีฐ์ แก้ววิเศษ
ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัดฉวี อนันต์ทุพฒิมะธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ชรินทร์)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัดฉวี อนันต์ทุพฒิมะธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

นางสาว ชิณีฐ์ แก้ววิเศษ

ที่ รบ.บ. 4192/149.8

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคชชฎินิพนธ์

เรียน นางสาวกัลณิพิชชา วงศ์ศรีนวน
 หัวหน้าสมาชิกรุ่นชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุมิเมธ นักศึกษาลัทธิธรรมวิชาปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชชฎินิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชชฎินิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชชฎินิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุมิเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

อนัญตา
 Dr.

ที่ รบ.บ. 4192/149.9

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคชชฎินิพนธ์

 เรียน นางชนิษฐา กันคิด
 ตัวแทนสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิววัฒน์ อนันต์พุดมีเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชชฎินิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชชฎินิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชชฎินิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

 นายวุฒิววัฒน์ อนันต์พุดมีเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

 07/04/25
 ชนิษฐา

ที่ รพ.น. 4192/149.10

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคุษฎีนิพนธ์

เรียน นางปราณี พักน้อย
 ตำแหน่งสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัดน์ อนันต์พิมุเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคุษฎีนิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัดน์ อนันต์พิมุเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

04/๒๓
 ๒๖/๔

ที่ รพ.น. 4192/149.11

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวลินรัตน์ คำลาเคน
วิชาการแทนวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

 (รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ปงษ์ทิพย์)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

 นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

 Drang Ma
 1
 16/1
 (นางสาวจินตจิราพร คำลาเคน)

มหาวิทยาลัยรังสิต
เมืองเอก ก.ศ.พ.รังสิต
รังสิต 12000

Rangsit University
Huaiyik-Atta, Pathumthani Rd.
Pathumthani 12000, Thailand

T. (66) 2997 2200-20
F. (66) 2791 3257
E. info@ru.ac.th

ที่ รบป. 4192/149.13

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธกิจ

เรียน นางจุฑารัตน์ ทวีทอง
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์ทุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธกิจ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธกิจสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธกิจครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ปองทิพย์)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ณัฐก

(นางสาว ณัฐก ตรีทอง)

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์ทุฒิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

RSU	มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยรังสิต เลขที่ 6 ถนนปทุมธานี 3.10.06.12 12000	Rangsit University Pang-Nak, Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand	T. (66) 2997 2200-30 F. (66) 2751 5357 E. info@rsu.ac.th
-----	---	---	---	--	--

ที่ รปน. 4192/149.14

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายณัฐวุฒิ คงใจดี

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
ปทุมธานี

ค.จ.ใจดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวินน์ อนันต์พุมิเมธ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวินน์ อนันต์พุมิเมธ

โทร. 062-9153639

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

← อ.สุกัญญา

ค.จ.ใจดี

คณบดี (นายณัฐวุฒิ คงใจดี)

นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ

ที่ รน. 4192/149.15

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคชชฎินิพนธ์

เรียน นายสมบัติ พุสมงคล
นายกเทศมนตรีตำบลตาพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิววัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชชฎินิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชชฎินิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชชฎินิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

- 04/1/16

นายวุฒิววัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

 นายสมชาย พุสมงคล

 <p>มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY</p>	<table border="0"> <tr> <td>มหาวิทยาลัยรังสิต</td> <td>Rangsit University</td> <td>T. (061) 2997-2200-30</td> </tr> <tr> <td>100000 ถ.พหลโยธิน</td> <td>Muang-Ke, Pathumthani Rd.</td> <td>F. (061) 2791-5757</td> </tr> <tr> <td>ปทุมธานี 12000</td> <td>Pathumthani 12000, Thailand</td> <td>E. info@ru.ac.th</td> </tr> </table>	มหาวิทยาลัยรังสิต	Rangsit University	T. (061) 2997-2200-30	100000 ถ.พหลโยธิน	Muang-Ke, Pathumthani Rd.	F. (061) 2791-5757	ปทุมธานี 12000	Pathumthani 12000, Thailand	E. info@ru.ac.th
มหาวิทยาลัยรังสิต	Rangsit University	T. (061) 2997-2200-30								
100000 ถ.พหลโยธิน	Muang-Ke, Pathumthani Rd.	F. (061) 2791-5757								
ปทุมธานี 12000	Pathumthani 12000, Thailand	E. info@ru.ac.th								

ที่ รพ.น. 4192/149.16

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธกิจ

เรียน นายสิทธิวิทย์ แสนสุขทวี
รองนายกเทศมนตรีตำบลตาพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิววัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธกิจ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธกิจสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธกิจครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

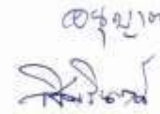
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิววัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

www.ru.ac.th

ที่ รปบ. 4192/149.17

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคู่มือ

เรียน นายพลาย มั่นยืน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทัพเสด็จ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัดน์ อนันต์พุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรบริหารรัฐกิจบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือนี้พจนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคู่มือนี้พจนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคู่มือนี้พจนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ บุระพิบ)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัดน์ อนันต์พุฒิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

ที่ รปบ. 4192/149.18

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษากับข้อมูลเพื่อการจัดทำคชฎฎฎฎฎฎ

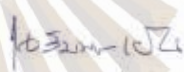
เรียน นายสนอง เฟื่องฟู่ง
รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่พิเศเศเศ

สิ่งที่ส่งมด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรบริหารรัฐกิจบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชฎฎฎฎฎฎ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชฎฎฎฎฎฎสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชฎฎฎฎฎฎครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

 (ดร.เดฉิทร เย็นเยือก)
 รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
 ปฏิบัติหน้าที่แทนคณบดี

 นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

RSU	มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University 10000	Bangkok University Mueang-Ake, Pathayathin Rd. Pathayathin 12000, Thailand	T. (66) 2997-2200-30 F. (66) 2791-5357 E. info@rsu.ac.th
-----	---	---	--	--	--

ที่ รพ.น. 4192/149.19

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธ

เรียน นายวิระพล เสือทอง
นักวิชาการพัฒนาชุมชนปฏิบัติการอำเภอท่าวพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุมิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

อนึ่ง
วิระพล

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุมิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

www.rsu.ac.th

RSU	มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยรังสิต 10000 รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ 10200	Rangsit University Phuang-Ake, Pathumthani Rd. Pathumthani 12008, Thailand	T. (66) 2991 2200-30 E. (66) 2791 3757 E. info@rsu.ac.th
-----	---	---	--	--	--

ที่ รบม. 4192/149.20

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคู่มือ

เรียน นายกิตติพงษ์ ไชยปิง
นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการอำเภอตาพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือเรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคู่มือสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคู่มือฉบับนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

RSU	มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยรังสิต เมืองเอก ก.พ. ๕๖๒๖ รังสิต กรุงเทพฯ 12000	Rangsit University Bang-Ake, Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand	T: (66) 2397-2200-30 F: (66) 2391-5757 E: info@ru.ac.th
------------	---	---	--	--	---

ที่ รพ.น. 4192/149.22

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

9 มกราคม 2566

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคู่มือ

เรียน นางสาววาสนา คีมาภ
ครูโรงเรียนศรีตาพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พัฒน์เมธ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคู่มือสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคู่มือฉบับนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิรัช ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พัฒน์เมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

วาสนา คีมาภ.

อ.วาสนา

RSU	มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยรังสิต เมืองเอก ถนนแจ้งวัฒนะ รังสิต กรุงเทพมหานคร 12000	Rangsit University Huang-Ake, Pathumthani Rd. Pathumthani 12000, Thailand	T. (86) 2897 2200-30 F. (86) 2791 5757 E. info@ru.ac.th
-----	---	---	--	---	---

ที่ รพ.น. 4192/149.23

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

6 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายสืบพงษ์ คำสุขสวัสดิ์
กำนันตำบลทัพเสด็จ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัดน์ อนันต์พุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัดน์ อนันต์พุฒิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

๐๖๕๓๐
๕๖๐๖๓

ที่ รน. 4192/149.24

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

6 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

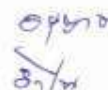
เรียน นางอำไพ เอกวงษ์
ผู้ใหญ่วัยบ้านโคกเพ็ญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒินธร นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เจติเมพร เอี่ยมเอื้อง)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรังสิต

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุฒินธร

โทร. 062-9153639

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

www.ru.ac.th

ที่ รน. 4192/149.25

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

6 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธ

เรียน นางสาวลิลา พุ่ม
ผู้ใหญ่บ้านโคกมะกอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พิพัฒน์ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พิพัฒน์
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

๑๕๒๓
๑๕๖๓

ที่ รพ.น. 4192/149.29

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธธ

กราบหม้สการ พระครูเจนจันทร จันทรปิฎก
เจ้าอาวาสวัดตาพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุมเมธ นักศึกษาหลักสูตรบริหารวิชาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธธ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธธสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธธครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงกราบหม้สการมาเพื่อโปรดเมตตาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ปงษ์ทิป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยรังสิต

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พุมเมธ

โทร. 062-9153639

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

ที่ รบป. 4192/149.30

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 เมษายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษากับข้อมูลเพื่อการจัดทำคชฎินิพนธ์

กราบมัสการ พระครูพระธีรพงศ์ กิ่งพุทธ
เจ้าอาวาสวัดเขาพระสมุขรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวินน์ อนันต์พุดิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชฎินิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชฎินิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชฎินิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงกราบมัสการมาเพื่อโปรดเมตตาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิรพร ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

อ.วุฒิวินน์

นายวุฒิวินน์ อนันต์พุดิเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

RSU	มหาวิทยาลัยรังสิต RANGSIT UNIVERSITY		มหาวิทยาลัยรังสิต เมืองลาดพร้าว ปทุมธานี 12000	Rangsit University Muang-Mee, Pathumthani 88, Pathumthani 12000, Thailand	T. (66) 2997 2200-30 F. (66) 2791 5757 E. info@rsu.ac.th
-----	---	---	--	---	--

ที่ รพ.น. 4192/149.26

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 มีนาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคู่มือ

เรียน นายปรินทร์ จันทรกาล
หัวหน้าศูนย์ประสานงานภาคีเครือข่ายพัฒนาจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พัฒน์เมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคู่มือเรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคู่มือสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาดังกล่าว และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคู่มือครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พัฒน์เมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

(นายปรินทร์ จันทรกาล)

ที่ รพบ. 4192/149.27

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 มีนาคม 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำคชชฎีนิพนธ์

เรียน นางสาวปฐมาพร เกษสุวรรณ
 ผู้ประกอบการธุรกิจอำเภอตาพระยาสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำคชชฎีนิพนธ์ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำคชชฎีนิพนธ์สำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มคชชฎีนิพนธ์ครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

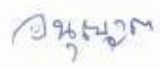
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

 (รองศาสตราจารย์ ดร.จิระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์หุฒิเมธ
 โทร. 062-9153639
 สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
 โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

 ปฐมาพร
 (นางสาว ปฐมาพร เกษสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยรังสิต
เมืองเอก นนทบุรี
ประเทศไทย 12000

Rangsit University
Huang-Ma, Pathumthani Rd.
Pathumthani 12000, Thailand

T. (66) 2997 2200-30
F. (66) 2791 3737
E. info@ru.ac.th

ที่ รปบ. 4192/149.28

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

22 มีนาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำดัชนีพันธ

เรียน นางราตรี แสงรุ่งเรือง
ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พิมุเมธ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต อยู่ระหว่างการจัดทำดัชนีพันธ เรื่อง "การบริหารปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจังหวัดสระแก้ว" ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำดัชนีพันธสำเร็จอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป สถาบันฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้กรุณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าทำการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก และขออนุญาตเปิดเผยชื่อท่านเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ในเล่มดัชนีพันธครั้งนี้ด้วย โดยนักศึกษาจะได้ดำเนินการประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป)

คณบดีสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

นายวุฒิวัฒน์ อนันต์พิมุเมธ
โทร. 062-9153639
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
โทร. 0-2997-2222 ต่อ 1031, 1048

OK ๗/๓๗
๗๓๖ 1๖๖๖/๖๖๖๖

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	วุฒิวัดน์ อนันต์พุฒิเมธ
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, 2547 มหาวิทยาลัยมหิดล ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, 2552 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, 2567
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดสระแก้ว
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์